

ΕΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

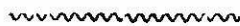
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἐκδιδόμενον τὴν πρώτην καὶ δεκάτην ἕκτην ἐκάστου μηνός,

ὑπὸ

Ἀλεξάνδρου Γ. Σκαλίδου

11/11

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Ἐν Ἑλλάδι	δραγ. 10.
Ἐν Τουρκίᾳ	φράγ. 16.
Ἐν Μολδοβλαγίᾳ	φλωρ. 2.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ὀκτωβρίου καὶ λήγουσι τὴν 30 Σεπτεμβρίου.

ΑΘΗΝΗΣΙ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΔΡ. ΚΑΝΑΡΙΩΤΟΥ.

ΟΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΛΙΩΤΙΣΣΗΣ,
ΑΡΙΘ. 14.

1868.

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΔΡΑΜΜΑ ΠΡΟΔΡΟΜΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΛΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Δ'. — ΦΥΛΛΑΔ. 104.

1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1869.

Ο ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ ΕΡΒΙΝΓ'

ὑπὸ Γ. Δ. ΚΑΝΑΛΕ

Ὁ σεβάσιμος πατὴρ τῆς Ἀμερικανικῆς φιλολογίας, ὁ δοκιμώτερος καὶ μεγαλοφύεστερος συγγραφεὺς τοῦ νέου κόσμου, ὁ ἔξοχος βιογράφος καὶ ιστοριογράφος, ὁ ἀφιερῶσας ὀλόκληρον τὸν βίον του εἰς τὴν λατρείαν τῶν μουσῶν, ὁ ἄνθρωπος ὅστις οὐδέποτε ἔλαβεν ἐχθρὸν, ὁ συγγραφεὺς ὅστις οὐδέποτε ἔγραψε λέξιν, δι' ἣν εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του νὰ μεταμелηθῆ, ἐτελεύτησεν ἐν Σωννυσάηδ' τῆς Βορείου Ἀμερικῆς πλήρης ἡμερῶν καὶ ἐπευφημούμενος καὶ μακαριζόμενος παρὰ τῶν συμπολιτῶν του καὶ ὄλου τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου. Τίς δὲν ἐγνώρισε τὸν Οὐάσιγκτῶνα Ἔρβινγ, εἴαν μὴ προσωπικῶς, τουλάχιστον διὰ τῶν συγγραμμάτων του; Τίς ἀναγνώσας αὐτὰ δὲν ἐθέλησεν καὶ συνάμα ὠφελήθη; Τὸ γλαφυρὸν καὶ ῥυθμικὸν ὕφος του, ἡ ἔξοχος καὶ ὑψηπέτις φαντασία του, τὸ τρυφερὸν καὶ πλήρες αἰσθήματος πάθος του, διαπρέπουσιν εἰς τὰ φιλολογικὰ αὐτοῦ ἔργα, ἅτινα πάντοτε θὰ καθέξωσι τὴν πρωτίστην θέσιν ἐν τῇ Ἀγγλικῇ φιλολογίᾳ.

Ὁ Οὐάσιγκτων Ἔρβινγ ἐγεννήθη εἰς Νέαὺ Ἰόρκην τὴν 3 ἁπριλίου 1783, ἐξεπαιδεύθη ἐν τοῖς σχολείοις τῆς πατρίδος του, καὶ ἀπεφοίτησε πρὶν ἢ συμπληρώσῃ τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐνδεκαετῆς ὢν ἐχορήγει εἰς τὸ Weekly Museum, περιαιδικὸν ἐκδιδόμενον ἐκ Νέας Ἰόρκης, δια-

τριβάς καὶ ποιημάτια. Ἀκολούθως (1802) συνέταττε τὸ Morning Chronicle, πολιτικὴν ἡμερησίαν, τῆς ὁποίας ἰδιοκτητῆς ἦτο ὁ ἀδελφὸς του Πέτρος. Τὰ νεανικὰ ταῦτα ἔργα τοῦ Ἔρβινγ ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν ἐν Ἀμερικῇ λογίων· ὁ δὲ Βράσον, συντάκτης τοῦ Literary Magazine and American Register, τὸν προσεκάλεσε νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ φιλολογικοῦ τούτου περιοδικοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ἀπεποιήθη. Κατὰ τὸν ἁπρίλιον τοῦ 1804 μετέβη εἰς Εὐρώπην. Περιῆλθε τὴν Ἰταλίαν, Γερμανίαν, Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν, ἀνῆλθε μέχρι τῶν κρατῆρων τῆς Αἴτνης καὶ τοῦ Βεζουβίου, συνεσχετίσθη μετὰ τῆς κυρίας Δὲ Στάηλ, Βαρὼν Δὸν Χόμβολτ, Φοσκόλου, Χάλλαμ, Σκῶτ, Μούαρ, καὶ πολλῶν ἄλλων σοφῶν τῆς Εὐρώπης. Μετὰ διετίαν ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του, ἐσπούδασε τὴν νομικὴν ἐπιστήμην καὶ ἐγένετο εἰδήμων πολλῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν.

Κατὰ τὸν ἰανουάριον τοῦ 1807 ὁ Ἔρβινγ μετὰ τοῦ περιφήμου Paulding καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Οὐλιέλμου ἐδημοσίευσαν ὑπὸ ψευδὲς ὄνομα τὸ Salmagundi, περιοδικὸν σατυρικὸν, ὅπερ ἐπροξένησεν ἐν Ἀμερικῇ μεγίστην ἐντύπωσιν, καὶ μεγάλη περιέργεια ὑπεκίνησε πάντας ἵνα μάθωσι τοὺς πραγματικοὺς αὐτοῦ συγγραφεῖς, οἵτινες ἀνέλαβον τὸ δυσχερὲς ἔργον νὰ θέλωσι, συνάμα δὲ νὰ φωτίσωσι καὶ νὰ διορθώσωσι τὰ ἥθη τῆς κοινωνίας των. Πολλὰ πραγματεῖαι καὶ πλεῖστα ἄρθρα ἦσαν ἰδίως τὰ προϊόντα τοῦ εὐφυοῦς καὶ

ἀνεξαντλήτου καλάρμου του, και παντοῦ διοράται ἡ ἔξοχος φαντασία και ὁ ποιητικὸς του οἶστρος. Τὸ *Salmagundi* μετετυπώθη ἐν Λονδίῳ τῷ 1811, και ἐπηνέθη παρὰ πάντων τῶν λογίων ὡς ἔργον μεγάλης φιλολογικῆς ἀξίας. Ἀκολουθῶς ἐδόθη εἰς ἐρεύνας ἀρχαιολογικὰς περὶ τῆς πατρίδος του Νέας Ἰόρκης, και ἐγένετο γνωστὸς πᾶσι τοῖς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν καταγινόμενοις εὐρωπαίοις. Ἀνεδείχθη ἱστοριογράφος τῷ 1810 και ἐξέδωκε τὴν ἱστορίαν τῆς Νέας Ἰόρκης, ἥτις τὰ μέγιστα ἐπηνέθη παρὰ τοῦ μεγάλου μυθιστοριογράφου Οὐάλτερ Σκῶτ, και μετεφράσθη εἰς τὴν Γαλλικὴν ὑπὸ τοῦ Tezier.

Κατὰ τὸ 1813 ἀνέλαβε τὴν σύνταξιν τοῦ *Anacletic Magazine*, περιοδικοῦ ἐκδομένου κατὰ μῆνα ἐν Φιλαδελφείᾳ. Ἐν αὐτῷ ἔγραψε πολλὰς βιογραφίας τῶν περιφανεστέρων ἀνδρῶν, αἱ κυριώτεραι τούτων εἶναι αἱ τῶν Ἀμερικανῶν Πόρτερ και Βόρροῦς και τῶν Ἀγγλῶν ποιητῶν Βύρωνος, Μούαρ και Κάμπελλ. Ἀκολουθῶς μεταβάς εἰς Ἀγγλίαν, κατεγίνετο εἰς τὰς βιβλιοθήκας και ἐξήγαγε πολλὰς γνώσεις περὶ τῶν ἠθῶν, ἐθίμων και παντὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐκπαίδευσιν και ἐκμάθησιν τῶν Βρετανῶν. Ἐκεῖ διατρίβων συντάξαι και ἐξέδωκε τῷ 1819 τὸ *Sketch Book*, ὅπου δι' ἱστορικῆς μαθήσεως περιγράφει τὰ τε διανοητικὰ, πολιτικὰ, ἠθικὰ και θρησκευτικὰ ἔθιμα Ἀγγλῶν τε και Ἀμερικανῶν και μετὰ χρώματα ζωηρὰ ἐπαναφέρει τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ Ἀμερικὴ διετέλει ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ βασιλέως Γεωργίου, και τὴν ἠθικὴν διαφορὰν ἣν ἠσθάνθησαν οἱ Ἀμερικανοὶ ἀποτινάξαντες τὸν ζυγὸν τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας. Αἱ ἱστορίαι τοῦ *Rip Van Winkle* και *Sleepy Hollow*, λέγει ἡ ἐγκυκλοπαιδεία τῆς Ἀγγλικῆς φιλολογίας, εἶναι ἰσῶς τὰ ὠραιότερα ἐπινοήματα, ἃτινα ὁ αἰὼν οὗτος παρήγαγεν εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον, ἐξαιρουμένων ἐκείνων τοῦ Σκῶτ. Κατὰ τὴν ἡμετέραν ὁμοίως γνώμην αἱ περὶ *Συζύγου και Ἀγροτικοῦ Βίου ἐν Ἀγγλίᾳ* πραγματεῖαι εἰσὶν ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ὠραιότεραι πασῶν, αἱ εἰκόνες εἰσὶ τοσοῦτον ζωηραὶ και αἱ ἐντυπώσεις σφοδραὶ, ὥστε τολμῶμεν νὰ εἰπῶμεν ὅτι οὐδεὶς συγγραφεὺς ἠδύνατο νὰ περιγράψῃ αὐτὰς μετὰ τοσαύτης ἐπιτυχίας. Τὸ

Sketch Book ἐθαυμάσθη παρὰ πάντων και ἐπροξένησε τόσῃ ἐντύπωσιν ἐν Ἀγγλίᾳ ὥστε οἱ πλείστοι τῶν φιλογραμμάτων ἀπέδωκαν τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἰς τὸν νευρώδη κάλαμον τοῦ σὲρ Οὐάλτερ Σκῶτ· ὁ δὲ Βύρων τοσοῦτον ἐθέλησθαι ἐκ τῆς ἀναγνώσεώς του, ὥστε ἔμαθεν αὐτὸ ἐκ στήθους. Ἀντίτυπον τοῦ *Sketch Book*, ἐπεμψεν ἡμῖν ὁ συγγραφεὺς μετὰ τὴν ἐξῆς ἰδιόχειρον ἐπιγραφὴν:

— « Πρὸς τὸν Κύριον Γ. Δ. Κανάλεν, ὡς τεκμήριον τῆς συμπαθείας και ἀγάπης, τοῦ φίλου του Οὐάσιγκτῶνος Ἔρβινγ. » Τὸν μέγαν τοῦτον ἱστοριογράφον εὐτυχίσσαμεν νὰ γνωρίσωμεν ἐκ τοῦ πλησίον τῷ 1858, και οὐδέποτε θέλομεν λησμονῆσαι τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην του και φιλίαν. Μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἐτῶν ἐξέδωκε τὸ *Bracebridge Hall*, εἰς ὃ περιγράφει χαρακτῆρας και συμβάντα μετὰ τὸσον πάθος, χάριν, και ἀφέλειαν, ὥστε πολλοὶ τὸ προετίμησαν και αὐτοῦ τοῦ *Sketch Book*. Ἰπάρχουσιν ἐν αὐτῷ περικοπαί, συγκινοῦσαι μέχρι δακρύων τὴν καρδίαν τοῦ ἀναγνώστου. Μετεφράσθη εἰς τὴν γερμανικὴν και ἐτυπώθη ἐν Βερολίῳ τῷ 1823. Ἀκολουθῶς ἐδημοσίευσεν ἐν Λονδίῳ τὸ *The Tales of the Traveller*, ὅπερ καιτοὶ τινὲς τῶν φιλολόγων ἀρκούντως ἐπῆνεσαν, ὁ τύπος δὲν παριδέχθη εὐμενῶς. Πλείστοι τῶν Ἀγγλικῶν ἐφημερίδων και περιοδικῶν μακρὰς ἐπικρίσεις κατὰ τοῦ συγγραφῆως ἐξήμεσαν. Τοῦτο προήλθε διότι ἦτο Ἀμερικανὸς, διότι εὐρίσκετο ἀπομεμονωμένος εἰς τὴν φιλολογικὴν παλαιστράν, ἀνευ τῆς ἀπαιτουμένης συνδρομῆς και ἐπιβρόχης, διὰ τῆς ὁποίας ἡ δημοτικότης ἐνὸς συγγραφῆως διατηρεῖται ἀκμαία και προάγεται. Τὸ κοινὸν μόνον ἐδέχθη μετ' ἐπιεικείας τὸ ἔργον του, και τὸ ὅποῖον ἀν ἐπηρεάζετο ὑπὸ τοῦ τύπου, τότε βεβαίως, χάριν τῶν Ζωῶτων ἐκείνων, ὁ μεγαλοφυῆς οὗτος ἀνὴρ ἤθελε ναυαγήσει. Ἄλλ' ἐν τῷ ναυαγίῳ τούτῳ ἤθελεν ἔχει τοῦλάχιστον τὴν ἰκανοποίησιν ὅτι οὐδενὸς ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν και πολὺ μᾶλλον τῶν ἐφημεριδογράφων, οἵτινες θυμιάμα μόνον προσφέρουσιν εἰς τοὺς φιλοδωροῦντας αὐτοῦ. « Ἐάν τὸ σύγγραμμά μου, ἔγραψε τότε εἰς τινὰ φίλον μου, ἔχῃ φιλολογικὴν τινα ἀξίαν, αἱ ἐπικρίσεις αὐταὶ οὐδέως θέλου

εἶν ἐλαττώσει αὐτὴν· ἐάν δὲν ἔχῃ, τότε εἶναι περιττὸν νὰ φροντίζῃ τις περὶ αὐτοῦ. »

Μετὰ ἐν ἔτος μεταβάς εἰς τὴν Ἰσπανίαν και εὐρὸν εἰς τὰς ἐκεῖ βιβλιοθήκας πολύτιμον συλλογὴν χειρογράφων ἀφορώντων τὸν Κολόμβον, συνέγραψε τὸν βίον αὐτοῦ, σύγγραμμα ἐκ τεσσάρων τόμων, ὅπερ ἐτυπώθη ἐν Ἀγγλίᾳ και Ἀμερικῇ τῷ 1828, μετεφράσθη σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας και ἐνεκωμιάσθη παρὰ πάντων, οἵτινες ἔλαβον τὴν περιέργειαν νὰ μάθωσι τίμιν τρόπον εἰς Ἰταλὸς, βοηθούμενος ὑπὸ Ἰσπανῶν, κατάρθωσε τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀτλαντίδος τοῦ Πλάτωνος, ἐξεπλήρωσε τὴν προφητείαν τοῦ Σενέκα και ἀπέδειξεν ἀληθεῖς τοὺς ἀντιποδας τοῦ Πυθαγόρου. Πρὸς τούτοις ἐξέδωκε κατὰ διαφόρους καιροὺς *Companions of Columbus*, *Conquest of Granada*, *Astoria*, και πολλὰ ἄλλα, ἅτινα οὔτε ὁ τόπος ἐπιτρέπει ἡμῖν ν' ἀπαριθμήσωμεν. Τὸ ὠραιότερον πάντων τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἔρβινγ εἶναι τὸ τελευταῖον αὐτοῦ, ὁ *Bios τοῦ Οὐάσιγκτῶνος*, εἰς πέντε τόμους, ὅπερ ἐστερέωσε τὴν φιλολογικὴν φήμην ἣν δικαίως ἔχει. Τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Οὐάσιγκτῶνος ἐν Βιργινίᾳ, τὸ ἐνεργὸν μέρος ὃ ἔλαβεν ἐν καιρῷ πολέμου μεταξὺ Ἀγγλῶν τε και Ἀμερικανῶν, ἡ ἀναγόρευσις του ὡς προέδρου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἡ ἀποχώρησις του ἀπὸ τῶν πολιτικῶν βίων και ὁ θάνατός του εἶναι περιγραφαι πλήρεις καλλονῆς, και παντοῦ ἀναφαίνεται ἡ γραφικὴ δύναμις και ἡ δεινότης περὶ τὸ συγγράφειν.

Τοιαῦτα τὰ φιλολογικὰ ἔργα τοῦ Οὐάσιγκτῶνος Ἔρβινγ. Οἱ συμπολιταὶ του και ὁ φιλολογικὸς κόσμος πολυτρόπως αὐτὸν κατὰ καιροὺς ἐτίμησαν. Ἡ δὲ βασιλικὴ ἐταιρία τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ φιλολόγων ἀπένευμεν εἰς αὐτὸν τὸ χρυσοῦν ἀριστεῖον, και ἡ Ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος τοῦ ἐν Ὀξφόρδῃ πανεπιστημίου τὸν ἐτίμησε διὰ τοῦ διπλώματος τοῦ διδάκτορος τῆς Νομικῆς. Ἐς πρὸς τὸν ἰδιωτικὸν του βίον ὑπῆρξεν ἀνὴρ τίμιος και ἀγαθός, φίλος πολύτιμος, ἀφελέστατος τὸν χαρακτῆρα, τὴν συμπεριφορὰν και τὸν εὐγενῆ τρόπον.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐζωγράφιζον τὸν Ἰπνον και τὸν Θάνατον ὡς ἀδελφοῦ, διδύμου, ὁ δὲ

ἀρχαιότερος και μεγαλοφυέστερος ποιητὴς διηγεῖται ὅτι εἰς ἐκ τῶν ἠρώων του, ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς, ἐκπεραιώσας τὸ στάδιόν του εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, μετεφέρθη ἀπὸ τὸν Ἰπνον και τὸν Θάνατον εἰς τὴν πατρίδα του Λυκίαν, και ἐτάφη εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων του. Ὁ μῦθος οὗτος, ἡ ποιητικὴ αὐτῆ εἰκὼν ἐπέπρωτο νὰ ἐπαληθεύτῃ εἰς τὸν περιφανῆ τοῦτον ἀνδρα, ὅστις διελθὼν τὴν ἐσπέραν ἐν τῷ μέσῳ συγγενῶν και φίλων ἐν Σωννυσάῃ, και πορευθεὶς εἰς τὸν θάλαμόν του ὅπως κοιμηθῆ, μετεφέρθη ἀπὸ τὸν Ἰπνον και τὸν Θάνατον, τοὺς δύο τούτους ὑπηρέτας τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ κατοικίαν, — τὸν οὐρανόν.

Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥ ΠΑΣΣΑ

(Διήγημα.)

Ἡ θρησκευτικὴ τήρησις τοῦ ὄρκου, εἶναι ἐκ τῶν λίαν ἀξιοπαρατηρήτων χαρακτήρων τῶν τουρκικῶν ἠθῶν. Βλέπει τις διαλάμπουσαν τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ μουσουλμανικοῦ πνεύματος, εἰς ὃ,τι αὐτῆ ἔχει σοβαρότερον και μᾶλλον ἐνδιαφέρον. Βεβαίως ὑπάρχουσι παρὰ τοῖς Τούρκοις ὡς πανταχοῦ πονηροὶ και διεφθαρμένοι τὰ ἦθη, ἀλλ' ἡ ἀπιστία παρ' αὐτοῖς ἀποτελεῖ ἐξαιρέσιν, ἐνῶ τούναντίον λαμβάνει χώραν συνήθως παρὰ τοῖς ἄλλοις λαοῖς. Ἡ καλοκαγαθία δι' ἕνα Τούρκον, εἶναι ὡς ἡ φιλοξενία δι' ἕνα Ἀραβᾶ, αὐτῆ κατέστη παροιμιώδης, κληρονομικὴ ἐξασκεῖ προτίμησιν εἰς τὰς ἔχθρας, ἐν ἀποδείξει ὅτι εἶναι ἀνωτέρα τῶν ἀδυναμιῶν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Ὄταν μουσουλμάνος ὑπεσχέθη τὴν προστασίαν του, ἡ ἐγγύησις αὐτῆ εἶναι ἀναπόσπαστος και τὰ μίσση ἢ τὰ συμφέροντα χάνουσι τὴν εὐγλωττίαν των, θέλοντα νὰ καταστρέψωσι τὸν ἱερόν τοῦτον δεσμόν· ἐπίσης ὁμοίως, ὁπόταν τούρκος ὠρκίσθη νὰ ἐκδικηθῆ δὲν ὑπάρχουσι ποσῶς νόμοι και διαθέσεις εἰς τὸν κόσμον τοῦτον οἵτινες δύνανται νὰ πιέσωσι τὴν ἐκρηξίν τῆς θελήσεώς του και καταπραῦνωσι τὰς αὐστηρότητας τοῦ ὄρκου του. Συμβάν τραγικόν, λαβὸν χώραν πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως διαρκούσης τῆς διαμονῆς μου ἐν τῇ Ἀνατολῇ εἶναι ὑβρι-

σική απόδειξις τῆς ἐθνικῆς ταύτης ἐνεργείας.

Ἦναγκάσθην νὰ ἐπανέλθω διὰ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Θεσσαλονίκην καὶ ἐπεχείρησα τὸ ταξίδιον τοῦτο τουρκιστί, τουτέστιν ἐπιππος, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἐνὸς Ταρτάρου. Διὰ φερμανίων ὄλως ἰδιαιτέρων ἐυσταινόμην ἀρκούντως εἰς τὸν Μουσταφᾶν, πασσᾶν τῆς Θεσσαλονίκης, παρὰ προσώπου ὑψηλοτάτου, ὑπηρετοῦντος παρὰ τῆ Ἵψηλῆ Πύλῃ καὶ εὐνοουμένου παρὰ τοῦ Σουλτάνου. Τραπεζίτης ἀρμένιος, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, μ' εἶχε δώσει ἐπίσης πιστωτικὴν ἐπιστολὴν πρὸς ἕνα τῶν συμπατριωτῶν του κατοικοῦντα συνήθως εἰς Μιέλινα μεγάλην κωμόπολιν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Θεσσαλονίκης. Ἐν Τουρκίᾳ αἱ τράπεζαι καὶ τὰ γραφεῖα εἶναι τὸ μονοπώλιον τῶν Ἀρμενίων. Ἄγγλος διατρίψας μακρὸν χρόνον ἐν Τουρκίᾳ, ἐπιστρέφει εἰς Λονδίον, κάτοχος ἐπὶ τοσοῦτον τῶν ἡθῶν τῶν Ἀρμενίων, ὡς εἴαν εἶχε ζήσει πλεῖστα ἔτη εἰς τὴν ἰδίαν Ἀσίαν, τὴν Ἐρζερουμ καὶ εἰς τὰς ἄκτας τοῦ Κόκκου.

Φθάσας εἰς Μιέλινα ἔσπευτα νὰ μάθω τὴν οἰκίαν τοῦ Πασχάλ (οὕτως ὠνομάζετο ὁ Ἀρμένιος.) Ὁ τραπεζίτης κατ' ἀρχὰς δὲν ἠθέλησε νὰ μὲ δεχθῆ, τοῦθ' ὅπερ καὶ μὲ ἐξέπληξεν ὀλίγον· ἀλλ' ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν μου, ἦν τῷ ἐνεχείρισαν ἐκ μέρους μου, κατεπραῦνθη πολὺ καὶ κατέστη ἐντελῶς ἀξιαγάπητος. Μὲ εἰσήγαγον. Εὐρὸν τὸν Πασχάλ ἄνδρα ἤδη τέλειον, χαρακτήρος σοβαροῦ καὶ ἀλλοφρονούντος, ἀρκετὰ μελαγχολικόν, ἀφίνοντα ἐνίοτε νὰ τοῦ διαφεύγῃ βαιθεῖς ἀναστεναγμοί, ἐξουσιάζοντα μάλιστα τοσοῦτον ὀλίγον τὰ ἐξωτερικὰ σημεῖα τῆς λύπης του ἥτις ἐφαίνετο ὅτι ἐνδομύχως τὸν κατέθλιβεν, ὥστε, ἐκ τῆς πρώτης μου ἐπισκέψεως, ἐστάθη ἀδύνατον νὰ μὴ καταπεισθῶ, ὅτι δυστυχία τις οἰκιακὴ κατέθλιβε τὸν φιλοξενούντά με. Οὕτω ἡ προηγουμένη συνομιλία μου δὲν ὑπῆρξεν εἰμὴ συνέχεια φράσεων μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιπόνως συντασσομένων ἐπὶ τῆς ἐνοχλήσεως τῆς ἐπισκέψεώς μου.

Ἔχετε ἄδικον καὶ ἔχετε δίκαιον εἰς τὰς εἰκασίας σας, μ' ἀπεκρίθη ὁ Ἀρμένιος, μετὰ τῆς συντομίας, τῆς συνήθους εἰς τὸ Ἀνατολικὸν ὕφος· ἡ οἰκογένειά μου εἶναι σῶα καὶ ὑγιῆς χάρις τῷ Θεῷ! ἀλλ' αὐριοῦν ὁ φίλος μου μέλλει ν' ἀποθάνῃ...

Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐφαίνετο ἀπαγγελλομένη, ὅπως κεντήσῃ ζωτῶς τὴν περιέργειάν μου· κατόρθωσα ὁμῶς νὰ φανῆ ἀμέσως εἰς τοὺς λόγους μου καὶ τὰς χειρονομίας μου συμπάθεια τοιοῦτοτρόπως ἐκφρασθεῖσα διὰ τὰς δυστυχίας τοῦ φίλου τοῦ Πασχάλ, ὥστε οὗτος δὲν ἐβράδυνε νὰ μοι διηγηθῆ λεπτομερέστατα τὴν ἀφορμὴν ἕνεκα τῆς ὁποίας ἦτο τοσοῦτον εἰλικρινῶς καταβεβλημένος.

Κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 1838, ἔμποροί τινες, ταξειδεύοντες καὶ ὁδεύοντες ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μιέλινα εἰς Θεσσαλονίκην, ἀνεκάλυψαν, εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπὸ τῆς πρώτης τῶν πόλεων ἐκείνων, τὰ πτώματα δύο ἀνθρώπων δολοφονημένων· ὁ εἷς ἦτο προδήλως πρόσωπον ὑψηλῆς καταγωγῆς, ὁ δὲ ἕτερος Τάρταρος· ὁ πρῶτος εἶχε πέσει ὑπὸ βολῆς πιστολίου ἐκ τοῦ σύνεγγυς ριφθέντος, καὶ ἡ βολὴ τοῦ εἶχε διαπεράσει τὸ στήθος, καθ' ὃν χρόνον ὁ πιστὸς Τάρταρος ὅστις ἐφαίνετο θελήσας νὰ ὑπερασπισθῆ ῥωμαλέως τὸν κύριόν του, εἶχε διατρυπηθῆ ὑπὸ πολυκρίθμων κτυπημάτων γιαταγανίων. Τὰ σώματά των ἦσαν καθ' ὀλοκληρίαν ἀπογυμνωμένα· δὲν τοῖς εἶχον ἀφήσει εἰμὴ τὰ ἐσωτερικὰ αὐτῶν ἐνδύματα. Οἱ ἵπποι αὐτῶν οὐδ' εὗρον ὄχι μακρὰν ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐλευθέρους ἐντὸς τῆς πεδιάδος, δὲν εἶχον πλέον εἰς τὰ ὀπίσθια τὰ ἐφόδιά των. Ὁ εἷς τῶν ἐμπόρων, εἰς τὴν θέαν τῶν πτωμάτων ἐκείνων, εἶπεν εἰς τοὺς συνοδοιπόρους του·

Ἐὰν ἐξακολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν μας, θὰ μᾶς καταγγείλουν ἴσως ἀκολούθως ὡς φρονεῖς τῶν ἀνθρώπων τούτων, ἐνῶ εἴαν ἐπιστρέψωμεν φέροντες εἰς Μιέλινα τὰ δύο ταῦτα πτώματα, θὰ διαφύγωμεν τὰς ὑπονοίας τοῦ ἐγκλήματος καταγγέλλοντες αὐτό.

Συνέλαβον τοὺς ἵππους· ἐπέθεσαν ἐπ' αὐτῶν τὰ πτώματα, ἅτινα πρὸ ὀλίγου ἵππευον αὐτοὺς, καὶ ἡ πένθιμος ἐκείνη συνοδία εἰσῆλθεν εἰς Μιέλινα ἐνθα αἱ μαρτυρίαι τῶν ἐμπόρων ἔγιναν δεκταὶ ὑπὸ τοῦ Ἀγᾶ καὶ οἱ δολοφονημένοι ὁδοιπόροι ἐξετέθησαν εἰς τὸ κυριώτερον τζαμίον ὅπως ἔλθωσι καὶ ἀνακαλύψωσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ὁ Μουσταφᾶς περιεμμένετο τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς Θεσσαλονίκην καὶ ὁ Ἀγᾶς ἐνόμισεν ὅτι δὲν ὄφειλε νὰ πράξῃ

οὐδεμίαν ἐρευναν ὅπως ἀνακαλύψῃ τοὺς δολοφόνους πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ ἀνωτέρου του. Ἄμα ὁ Μουσταφᾶς διήλθε τὰ πρόθυρα τοῦ Μιέλινα, ἡ κοινὴ τῶν ἀνθρώπων ταρχῆ σφοδρῶς συγκεκινημένων ἕνεκα τοῦ φρικώδους ἐκείνου συμβάντος προσέβαλε τὰ ὠτά του· ἀλλὰ μεταξὺ τῶν πάσης τάξεως προσώπων ἐκείνων, ἅτινα συνωθοῦντο περὶ τὸν λειτουργὸν αὐτὸν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, δὲν εὗρεν οὐδένα ὅστις νὰ ἠδύνετο νὰ τοῦ εἴπῃ τὰ ὀνόματα τῶν θυμάτων, καὶ αἱ ἐγκληματικαὶ ἐρευναι περιορίζοντο εἰς μόνην τὴν θέαν τῶν εἰς τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων ἐκτεθειμένων πτωμάτων, ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ τζαμίου.

Ὁ Μουσταφᾶς ἀγανακτημένος ἐκ τοῦ ἐγκλήματος ἐκείνου, διεύθυνε τὸν ἵππον του πρὸς τὸν ἅγιον τόπον, καὶ καταβάς τοῦ ἵππου, εἰσῆλθε θρησκευτικῶς εἰς τὸν ναὸν συνοδευόμενος ὑπὸ ἀπείρου πλήθους.

Εἰς τὸ κέντρον τοῦ ναοῦ, ἔβλεπέ τις ἐξηλωμένα ἐπὶ τῶν ταπήτων, μὲ τὸ πρόσωπον κεκαλυμμένον καὶ τοὺς πόδας ἐστραμμένους πρὸς τὴν Ἀνατολήν, τὰ δύο δολοφονηθέντα ἄτομα τὰ νῶτα τῶν ὁποίων ἦσαν ἐστραμμένα, ἀντιθέτως τοῦ ἐνὸς πρὸς τὸ ἄλλο. Ὁ Μουσταφᾶς ἐπλησίασε βραδέως καὶ γονυκλιτήσας ὅπως ἐξετάσῃ καλλίτερον τὰ πτώματα, ἐξέβαλε παρευθὺς φωνὴν φρίκης· τότε ἀποσπῶν τὸν πώγωνά του, προτεκύνησεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ ναοῦ καὶ διέμεινε μὲ τὸ πρόσωπον κατὰ γῆς, βυθισμένος εἰς σιωπὴν καὶ ἀκίνητον θλίψιν.

Μετὰ μακρὰν παῦσιν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ τὸν διακόψῃ, ἀνηγέρθη ἡ φυσιογνωμία του ἦτο ὠχροτάτη, ἀλλ' αὐστηρὰ καὶ μειλίχιος, ὡς εἴαν τὴν γαλήνην ἀποφάσεως στερεᾶς καὶ ἀμετατρέπτου εἶχε διαδεχθῆ σφοδρόν τι ῥίγος ἀγνακτῆσεως. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔκυψεν ἐκ νέου ἐπὶ τῶν πτωμάτων τῶν δύο θυμάτων, ἤρπασε τὴν χεῖρα τοῦ πτώματος, ὅπερ ἦτο πλησιέστερον αὐτοῦ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνυψωμένους ἔχων πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀνέκραξεν·

Ὁ Σείδης Μωάμεθ! ὁπόταν εἰς τὴν δίοδον τοῦ Βαλκάν ἐπροστάτευσες τὴν ζωὴν μου κατὰ τῆς μανίας τῶν Ῥώσων, ὠρκίσθησθαι ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἦσαι δι' ἐμὲ ὡς ἀδελφός. Τελευταῖον δὲ ὤμοσα εἰς τὸν

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸν ἅγιον τοῦ προφήτην, ὅτι ποτὲ, ὑπὸ τὴν κυβέρνησίν μου, τὸ ἔγκλημα δὲν θὰ διέμενε ἀτιμώρητον. Τὸν ὄρκον ἐκείνον τὸν ἐπαναλαμβάνω, διὰ τὸ ὄνομά σου καὶ ἐμπροσθεν τοῦ πτώματός σου! Ὁ ἀναζητήσω τοὺς δολοφόνους σου μέχρι τῶν ἀγνωστοτάτων τόπων τῆς γῆς· θὰ τρέξῃ τὸ αἷμά των εἰς τὸν πρὸς ἀγνισμὸν τοῦ ἐγκλήματος· οἱ ὀφθαλμοὶ των θὰ καταβροχθισθῶσιν ὑπὸ τῶν γυπῶν, αἱ σάρκες των θὰ κατακερματισθῶσιν εἰς ῥάκη ὑπὸ τῶν σαρκοφάγων ζώων, τὰ ὄσᾶ των θὰ λευκανθῶσιν ὑπὸ τῶν καταιγίδων τοῦ οὐρανοῦ. Εἶθε κάλλιον ὁ τάφος τοῦ πατρός μου νὰ βεβηλωθῆ παρὰ νὰ λησμονῆσῃ τὴν εὐχὴν καὶ τοὺς ὄρκους μου! Ὁ Σείδης! ὦ ἀδελφέ μου! Μὲ ἀκούεις; Μὲ ἀκούεις!!! εἶπον...

Ὁ Μουσταφᾶς ὕστατον ῥίψας βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὃν τοσοῦτον εἶχεν ἀγαπήσει, ἀπεμακρύνθη τοῦ τζαμίου, χωρὶς οὔτε λέξιν νὰ προφέρῃ, οὔτε χειρονομίαν νὰ κάμῃ πλέον.

Ἡ μόνη του διοικητικὴ μέριμνα ὑπῆρξεν ἔκτοτε εἰς τὸ νὰ μὴ ἀμελήσῃ οὐδὲν ὅπως ἀνέυρη τὰ ἔχνη τῶν δραπετευσάντων δολοφόνων καὶ ὑπεσχέθη ἀμοιβὴν εἴκοσι χρυσῶν εἰς τὸν ὅστις ἠθέλε πρᾶσχει τὰς πρώτας ἐνδείξεις ἐπὶ τοῦ καταφυγίου των· διέμενε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐρευνῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σεῖσκη, πλουσίου Ἀρμενίου, ἐνθα ἐσυνείθιζε νὰ καταλύῃ ὁσάκις ἤρχετο εἰς Μιέλινα, καὶ κλεισθεὶς εἰς τὰ ἀπώτερα δώματα τῆς οἰκίας ἐκείνης, παρεδόθη ἐπὶ τρεῖς ὄλας ἡμέρας καὶ τρεῖς ὄλας νύκτας εἰς τὴν πικροτέρην ἀπελπισίαν.

Ἐγνώσθη τότε εἰς τὴν πόλιν ὅτι ὁ δολοφονηθεὶς ἦτο ὁ Σείδης Μωάμεθ, ὁ στενότερος φίλος τοῦ Μουσταφᾶ, καὶ ὅτι ὁ μουσουλμάνος ἐκεῖνος εἶχε σταλῆ ἀπεσταλμένος ὑπὸ τῆς Ἵψηλῆς Πύλης εἰς Θεσσαλονίκην, ὅτι ἦτο ἐπιφορτισμένος νὰ ἐγχειρίσῃ τῷ Πασσᾶ πολιτικὰς ἐπιστολάς καὶ τοῦ ἔφερε μάλιστα 400,000 γροσίων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας. Ὁ Σείδης Μωάμεθ εἶχε φθάσει εἰς Μιέλινα μετὰ μεσημβρίαν τῆς ἡμέρας ἥτις προηγῆθη τῆς νυκτὸς τοῦ θανάτου του, καὶ εἶχε παρατηρηθῆ ὑπὸ τινῶν κατοίκων εἰς τὸ λουτρόν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξελθὼν εἶχε διευθυνθῆ εἰς τὸ τζαμίον ἵνα προσευχῆθῃ.

Εικάζεται εύλογως ότι είχε γίνει θύμα της αγγίλας επιθυμίας Ἀλβανῶν τινων ληστών, στίβιες πρὸ πολλοῦ χρόνου ἐμάστιζον τὴν συνοικίαν τῆς μεγάλης ὁδοῦ τῆς Θεσσαλονίκης, διαπράττοντες τεράστιον ἀριθμὸν λεηλασιῶν καὶ δολοφονιῶν ὥστε ἐναντίον τῶν διδασκαλιῶν τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος ἕπερ συνιστᾶ τὸ ἀδύνατον τοῦ ἐκκλίνειν ἐκείνου ἕπερ εἶναι γεγραμμένον ἐκεῖ ὑψηλὰ, ὀλίγοι Τούρκοι ἐφρόντιζον νὰ ριψοκινδυνεύωσι διὰ τῆς ἐπικινδύνου ἐκείνης ὁδοῦ, ἀνευ ἰσχυρᾶς συνοδείας ὀπλισμένων ἀνδρῶν. Εἰκάζεται μάλιστα ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ εἰδοποιηθέντες τὸ αἴτιον τοῦ ταξιδίου τοῦ Σεΐδου Μωάμεθ διὰ τῶν κατασκοπῶν οὗς εἶχον ἐντὸς τῆς πόλεως, συνεισέφεραν νὰ τοῦ ἀφαιρέσωσι τὰ χρήματα μετὰ τῆς ζωῆς.

Σερέσκης ὁ ἄρμένιος, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁποίου ὁ Μουσταφᾶς εἶχε καταλύσει, ἐγένετο δεκτὸς ἐπὶ τέλους, εἰς τὴν τέρμα τῶν τριῶν θλιβερῶν ἡμερῶν, εἰς τὰ δώματα τοῦ Πασσᾶ, ὅστις ἐφάνη ἔχων ἀνάγκη νὰ συνδιαλεχθῆ μετ' αὐτοῦ περὶ τῶν μέσων ἅτινα ἔπρεπε νὰ λάβῃ ὅπως ἀνακαλύψῃ τοὺς ἐνόχους. Ὁ ἄρμένιος συνεμερίζετο τῶν θλίψεων καὶ τῆς ἀγανακτικῆς τοῦ Πασσᾶ ὅπως μάλιστα τὸν διασκέδασε κατέγεινεν εἰς ἐγκώμια καὶ διηγῆσεις περὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ Σεΐδου.

« Ἀλλὰ δὲν ἔχετε ἕνα ἄλλον φίλον, ὑψηλότερον; τοῦ εἶπε τελευτῶν ὁ Σερέσκης μετ' ἐγκαρδίου φωνῆς δὲν ἔχετε τὸν Σερέσκην, τὸν πιστὸν ὑπηρετήν σας; μὴ κλαίετε λοιπὸν τόσον τὸν θάνατον τοῦ Μωάμεθ, ἀλλῶς θὰ πιστεύσω ὅτι δὲν με ἀγαπᾶτε πλέον.

Ναί, Σερέσκη! ἐψιθύρισε μετὰ φωνῆς παραπονετικῆς ὁ πασσᾶς, ναί, γνωρίζω ὅτι σὺ εἶσαι ὡσαύτως φίλος μου καὶ ἀδελφός· γνωρίζω ὅτι εἰς τὸ παράδειγμα τοῦ Σεΐδου, σὺ θὰ ἔχυνες τὸ αἷμά σου δι' ἐμέ· ἀλλ' ἐνόσω δὲν θέλω ἐκδικηθῆ τοὺς δολοφόνους, δὲν θὰ αἰσθανθῶ, οὔτε τὰ θέλητρα, οὔτε τὰς φιλοφρονήσεις τῆς φιλίας. Ἐάν σὺ, Σερέσκη, ἀπέθνησκας δυστυχῶς ὡς ὁ Μωάμεθ, δὲν θὰ ἔπρεπεν ὁ ἀδελφός σου Μουσταφᾶς νὰ ἐκδικηθῆ τὴν ζωὴν αὐτὴν, ἣν μοι προσφέρεις διὰ νὰ σώσῃς τὴν ἰδικήν μου; Μὴ ἐπαυξάνῃς λοιπὸν τὴν θλίψιν μου, ἀλλὰ βοήθησον με κέλλιον διὰ τῶν συμβουλῶν σου, καὶ

χάρῃς εἰς τὴν φρόνησίν σου, οἱ φονεῖς δὲν θὰ διαφύγωσι τὴν ὄργην καὶ τὴν δικαιοσύνην μου! . . .

Οὕτως ἔπτε . . . ἐπανελάθει ὁ ἄρμένιος, καὶ κλίνων μετὰ σεβασμοῦ ἐνώπιον τοῦ Πασσᾶ, τὸν ἐγκατέλιπε βυθισμένον ἐν τῇ μελαγχολίᾳ του.

Ἐνῶ προετοιμάζοντο τὰ ὄργανα τῆς ἐκδικησεως του, ὁ Μουσταφᾶς ἀνίκανος νὰ σκεφθῆ μέχρι νεωτέρας διαταγῆς περὶ τῶν τρεχουσῶν ὑποθέσεων τῆς κυβερνήσεως, κατεβυθίζετο εἰς τὰ προσκέφαλα τοῦ διβανίου καὶ ἐζήτηε μόνον, ὑπὸ τοὺς καπνοὺς τῆς πίπας του, μέσα, ὅπως ἐξαπατήσῃ τὴν ἀνυπομονησίαν του καὶ τὸν καιρὸν. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὕπνου ἐκείνου τοῦ πληγωμένου Λέοντος, τὸ ἐκ τάπητος περσικοῦ παρχπέτασμα ἕπερ ἔφραττε τὴν εἴσοδον τοῦ δωματίου του ἀνυψώθη ἐλαφρῶς, καὶ εἰδὸς τι μικροῦ χαριέντος φάσματος, εἰσέδυσεν ἐλευθέρως εἰς τὴν φωλεὰν τοῦ τρομεροῦ Πασσᾶ, κρατοῦν εἰς τὰς δύο χεῖρας πλατὺ κάνιστρον ἀνθέων σκεπασμένον διὰ κεντημένου περικαλύμματος. Ἦτο ἡ Εὐφροσύνη, τὸ μόνον τέκνον τοῦ Σερέσκης, νεᾶνις θελκτικῆ καὶ ὠραία τῆς ὁποίας αἱ φυσικαὶ χάριτες δὲν ἀντήχουν ἀνευ δυνάμεως ἐπὶ τῆς τοσοῦτον τραχείας ψυχῆς τοῦ Μουσταφᾶ. Εἶχεν εὑρεθῆ ἐκεῖ ἄλλως τε ὁ φιλοξενούμενος ὑπὸ τοῦ Ἀρμενίου, ὁπότεν ἡ σύζυγος τοῦ τελευταίου Ἰουδῆθ, ἀπέθανε, ἐγκαταλείπουσα τὴν μικρὰν ἐκείνην νεάνιδα ἐξέτιδα μόλις τότε, καὶ ἡ περίστασις ἐκείνη ἤρκεσεν ὅπως ὁ δεισιδαίμων μουσουλμάνος ἀγαπήσῃ καὶ τὸν πατέρα καὶ τὴν θυγατέρα. Ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς Ἰουδῆθ, ἡ φιλοστοργία τοῦ Μουσταφᾶ διὰ τὴν Εὐφροσύνην ἠύξανε καθ' ἐκάστην τὸ τέκνον ἐκεῖνο κατ' ἐξοχὴν ἐχαίρετο μεγάλως ὅταν ἐπανεβλεπε τὸν διοικητὴν τῆς ἐπαρχίας του Θεσσαλονίκης ἐκεῖνος δὲ συχνάκις ἐπορεύετο εἰς Μιέλινα ἵνα εὑρεθῆ πάλιν μετὰ τῆς Εὐφροσύνης εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀρμενίου. Ὁ πασσᾶς εἶχε φανερώσει πολλάκις εἰς τὸν Σερέσκην, ὅτι, ἐάν ποτὲ ἡ θυγάτηρ του ἔμενεν ὄρρανη, ἤθελε τῆς χρησιμεύσει ὡς πατὴρ καὶ τὴν υἱοθετήσῃ παρ' ὅλους τοὺς κανόνας τῶν τουρκικῶν νόμων.

Ἡ νεάνις, ἥτις εἶχεν ἀνυψώσει τὸ παρχπέτασμα τῆς θύρας, ἀλλήθως ἀνάητως,

ἔλαβεν ὕψος σοβαρὸν καὶ ἀνήσυχον εἰς τὴν θέαν τῆς ζοφώδους μορφῆς τοῦ Πασσᾶ ἤλθεν ἐν τούτοις νὰ καθήσῃ παρὰ τοὺς πόδας του καὶ ἤρχισεν ἠτύχως νὰ παίζῃ μετ' ἀνθη τῆς. Παρατηροῦσα τέλος ὅτι ὁ Μουσταφᾶς δὲν εἶδε σημεῖον ζωῆς, ἡ Εὐφροσύνη ἤρπασε διὰ τῶν μικρῶν χειρῶν τῆς τοὺς μυώδεις δακτύλους, μελαγχρινούς, καὶ λάμποντας ἐκ τῶν δακτυλίων τοῦ διοικητοῦ καὶ παρατηροῦσα αὐτὸν κατὰ πρόσωπον μετὰ τῆς κωμικῆς ἀπλότητος τῆς ἡλικίας τῆς·

« Πασσᾶ, τῷ λέγει, εἰν θέλῃς νὰ γελᾷς μετ' ἐμοῦ, ὡς πράττεις πάντοτε, θὰ σοὶ δώσω τὰ ὠρκιοτέρὰ μου ῥόδα.»

« Τέκνον, ἀπεκρίθη ὁ Μουσταφᾶς, μετὰ κλαυθληρᾶς φωνῆς, δὲν ἔχω ἀνάγκη τῶν ῥόδων σου διότι ἡ καρδία μου εἶναι πλήρης ἀκανθῶν.»

Ἡ συνομιλία ἐκείνη, εἰς συνδιάλεξιν ἀγγλικὴν θὰ ἦτο ἀρκετὰ γελοία, εἰς τὸν ἀνατολικὸν χαρακτῆρα ὅμως, οὐδὲν ἤθελεν ἀπεικονίζει ζωηρότερον τὴν ἀδημονίαν τοῦ διοικητοῦ τῆς Θεσσαλονίκης.

« Τότε, ἐπρόσθεσεν ἡ Εὐφροσύνη, ἐπιθυμῶ νὰ σοὶ δώσω ὠραῖον λίθον σκαλισμένον, ὅπως ἰατρεύω τὴν πληγὴν, ἣν αἱ ἀκανθαὶ προξενοῦν εἰς τὴν καρδίαν σου.

Λάβε τὰ ῥόδα σου ταῦτα καὶ τὸν ὠραῖον λίθον σου, εἶπεν ὁ πασσᾶς, καὶ ἄφες με. Ἡ ψυχὴ μου εἶναι τεθλιμμένη καὶ δὲν σὲ ἀκούει.»

Ἀλλ' ἡ Εὐφροσύνη ἐπέμενε μετὰ τοῦ συνήθους ἐκείνου χολιάσματος παιδίου θωπευμένου.

« Ὁ πατὴρ μου μ' ἀπέστειλεν ἐδῶ καὶ δὲν θέλω νὰ φύγω· πασσᾶ, εἰν θέλῃς νὰ γελᾷς ὀλίγον πρὸς χάριν μου, θὰ σοὶ δώσω τὸν θησαυρὸν μου . . .»

Ταῦτα λέγουσα, ἡ μικρὰ κόρη ἔλαβε χαρακτῆρα πονηρὸν, ὡς τὰ παιδιά ἅτινα γνωρίζουσι πρᾶγμα τι, ἀλλ' ὅμως τὸ κρύπτουσι· ἀκολούθως ἠνοῖξε τὸ φόρεμά της, ἀνέστυρεν ἐκ τῶν πτυχῶν του χρυσοῦν δακτύλιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο χρυσοκόλλητος σάφειρος μεγάλης ἀξίας, καὶ δεικνύουσα αὐτὸν πρὸς τὸν Μουσταφᾶν, ἀνέκραξεν·

« Ὑψηλότατε, ἰδοὺ ὁ θησαυρός μου! γέλασε πρὸς χάριν μου καὶ σοὶ τὸν δίδω.»

Ἡ ἐπιθυμία αὐτῆ τοῦ παιδίου δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐκφρασθῆ καὶ ὁ Μουσταφᾶς τὸ εἶχεν

ἤδη εὐχαριστήσει. Ὁ διοικητὴς ἤρπασε τὸν δακτύλιον καὶ πάραυτα φρικώδης γέλως διεσκέδασε τὰ ζοφώδη νέφη τοῦ προσώπου του· ἀλλ' ὁ γέλως ἐκεῖνος ἐξήστραπτεν ὡς αἱ ἀστραπαὶ αἵτινες διαλάμπουσι πρὸ τῆς πτώσεως τοῦ κεραυνοῦ. Ἡ Εὐφροσύνη ἐσκίρτα ἐκ τῆς χαρᾶς κροτοῦσα τὰς χεῖρας. Ὁ Μουσταφᾶς συνῆλθεν ἀμέσως ἐκ τῆς συγκινήσεως του καὶ δολος τρέμων, εἶπε πρὸς τὴν μικρὰν νεάνιδα·

« Εὐφροσύνη, τίς σοὶ ἔδωκε τὸν δακτύλιον τοῦτον;»

Τὸ παιδίον δὲν ἀπεκρίθη.

« Ὁμίλει, τὸ ἀπαίτω,» ἀνεφώνησεν ὁ διοικητὴς πηδῶν ἐπὶ τῶν προσκεφάλων ὡς αἰλουροσίγρις.

Ἡ μικρὰ κόρη, ἐφοβήθη καὶ ἐνώσασα τὰς χεῖρας διὰ τρόπον, καθ' ὅλα ἰκετευτικοῦ·

« Ἐπρᾶξα κακόν, εἶπεν αὕτη, κλαίουσα· ὁ πατὴρ μου θὰ μ' ἐπιπλήξῃ· ἀλλὰ θὰ ἐπιτύχῃς τῆς συγγνώμης του πρὸς χάριν μου, δὲν ἔχει οὔτω;

Ναί, ναί! . . . ἀλλ' ὠμίλει τάχιστα. Πρωῖν τινά, πρὸ ἡμερῶν, πορευθεῖσα εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου ὁ πατὴρ μου ἐγκλείει τὰ χρήματά του καὶ τοὺς πολυτίμους λίθους του, τὸν εὔρον ἐνασχολούμενον ὅπως πληρώσῃ κιβώτιόν τι· ἐπλησίασα διὰ νὰ παρατηρήσω τὰ περιδέραια, ἅτινα ἦσαν ἐπὶ τῶν ταπήτων. Καθὼς ἔκυπτον ἵνα βλέπω καλλίτερα, εἶδον νὰ κυλίσῃ ὁ δακτύλιος οὗτος μέχρι τοῦ βᾶθους τοῦ δωματίου· ἐγὼ, τὸν ἐσήκωσα, τὸν ἔκρυψα εἰς τὸν κόλπον μου, καὶ ἤδη δὲν θὰ τολμήσω νὰ τὸν ἀποδώσω εἰς τὸν πατέρα μου, διότι θὰ με τιμωρήσῃ ἐπειδὴ τὸ ἔλαβα.

Μὴ φοβοῦ, Εὐφροσύνη! εἶπεν ὁ Μουσταφᾶς, σὺ θὰ τύχῃς τῆς συγγνώμης τοῦ πατρὸς σου· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ τοῦ εἴπῃς τίποτε, ἀνευ τοῦ ὁποίου, τοῦτο δὲν θὰ ἦναι πλέον δυνατόν. Ἄφησον εἰς ἐμέ τὸν δακτύλιον, τέκνον μου· ἰδοὺ, λάβε τὴν πόρπην ταύτην . . .»

Ὁ Μουσταφᾶς, ὅπως παρηγορήσῃ τὴν Εὐφροσύνην, τῆς ἔδωκεν ἀδαμαντίνην πόρπην, ἥτις συνεκράτει τὸν χιτῶνα ἐπὶ τοῦ στήθους της.

« Ἐθελᾶς τὴν θλίψιν μου, ἐπρόσθεσεν ὁ Πασσᾶς, ἐθεράπευσας τὴν πληγὴν μου, Εὐφροσύνη· ἤδη ἀφησὼν με· εἶμαι εὐτυχής.»

Ἡ μικρὰ νεάνις, ὑπήκουσε, πλήρως ἐκπλήξεως καὶ ἐγένετο ἀφαντος ὑπὲρ τὸ παραπετάσμα τῆς θύρας, πολὺ ταχύτερον παρ' ὅσον ἤλπιζε.

Μόλις αὕτη ἀπεμακρύνθη, ὁ Μουσταφᾶς μείνας μόνος, μετέβαλε τόνον φωνῆς καὶ κτυπῶν τὸ στήθος διὰ τῶν δύο χειρῶν πρὸς τὸ μέρος ἐνθα εἶχε σπεύσει νὰ κρύψῃ τὸν δακτύλιον.

«*Αλλάχ Κερίμ*, ἀνέκραζεν, ὁ Θεὸς εἶναι μέγας· ἐξέλεξε τὸ ἀπιστον αὐτὸ παιδίον, ὡς ὄργανον, ὅπως φθάσω εἰς τὴν ἀνακάλυψιν καὶ ἐκδίκησιν τοῦ ἐγκλήματος! . . . Ναι, εἶναι ὁ δακτύλιος ὃν ἔδωκα εἰς τὸν Σεΐδη Μωάμεθ, ἀφοῦ μοι ἔσωσε τὴν ζωὴν εἰς τὸ Βαλκάν· καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν τὸν εἶχε ποσῶς ἐγκαταλείψει. Ὁ λίθος οὗτος, μόνος καὶ ἀνευ ἀξίας, τὸν γνωρίζω κάλλιστα . . . Ἴδου κύκλω αὐτοῦ αἱ λέξεις αἵτινες ἐχαράχθησαν κατ' αἰτησίαν μου εἰς τὸν δακτύλιον τοῦτον· *Αἰωνία εὐγνωμοσύνη, γιὰ τὴν ἀκήρατος, ἀφοσίωσις μέχρι θανάτου*. Δὲν ἀπατώμαι . . . εἶναι ὁ δακτύλιος τοῦ προσφιλοῦς μου Σεΐδου . . . ἀλλὰ πῶς οὗτος περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Σερέσκῃ; . . .»

Πάραυτα ὁ πασσᾶς ἐκτύπησε τρεῖς τὰς χεῖρας. Μαῦρός τις ἐράνη ἐπὶ τῆς θύρας. Ὁ διοικητὴς διέταξεν ὅπως εἰσέλθῃ ὁ Ἀρμένιος.

«Σκύλε ἀπιστε, εἶπεν ὁ Μουσταφᾶς παρατηρῶν αὐτόν, πόθεν ἔλαβες τὸν δακτύλιον τοῦτον;»

Εἰς τὴν θέαν τοῦ σαπφείρου ὅστις ἔλαμπεν ὑπὸ τοὺς δακτύλους τοῦ πασσᾶ, ὁ Ἀρμένιος κατέστη ὡσεὶ κεραυνόπληκτος. Ἐχρότης θανάσιμος ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν του καὶ σπασμωδικαὶ κινήσεις ἐτάραξαν τὰ μέλη του· ἀνεῦρεν ὅμως ἀρκετὸν ψυχρὸν αἷμα ὅπως ἀποκριθῇ, ὅτι εἶχεν ἀγοράσει τὸν δακτύλιον παρὰ τινος Ἀλβανοῦ.

«Ποῦ εἶναι ὁ Ἀλβανὸς οὗτος; ἐπανέλαβε μανιωδῶς ὁ πασσᾶς· εἶπέ μοι τὸ ὄνομά του.

Δὲν δύναμαι νὰ τὸ εἶπω, ὦ Μουσταφᾶ! ἀνέκραζεν ὁ Σερέσκῃς κύπτων τὴν κεφαλὴν· ἀγοράζων τὸν δακτύλιον, ὠρκίσθη νὰ μὴ ἀποκαλύψῃ ποτέ τὸ ὄνομα ἐκείνου ὅστις μοι τὸν ἐπώλησε.

Ψεύδῃσαι, σκύλε! . . . καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ

πασσᾶ ἀπεσφενδόνιζον ἀστραπᾶς. Ὁ δακτύλιος οὗτος, εἶναι ὁ δακτύλιος τοῦ Σεΐδου Μωάμεθ· τὸν ἀπώλεσε μετὰ τῆς ζωῆς, καὶ σὺ θὰ πληρώσῃς αὐτὴν διὰ τοῦ ἰδίου σου αἵματος. Σὺ, γνωρίζεις τοὺς δολοφόνους, παράδωσόν μοι αὐτούς . . . ἡ χάρις σου ἐγκραίνεται ἐπὶ μόνῃ τῇ πράξει ταύτῃ . . .

Δὲν τοὺς γνωρίζω . . . εἶπεν ὁ Σερέσκῃς, διὰ φωνῆς ἀποτόμου· εἶπον τὴν ἀλήθειαν καὶ δὲν φοβοῦμαι τίποτε.»

Ὁ Μουσταφᾶς διέταξε νὰ ὀδηγήσῃ τὸν Ἀρμένιον καὶ τοὺς ὑπηρέτας του πρὸς ἀκρόασιν τοῦ κατῆ· ἐκεῖ ὁ διοικητὴς ἐξήγησεν εἰς τὸν ἄρχοντα Γουρκον, διὰ τίνος τρόπου ὁ δακτύλιος εἶχε περιέλθει εἰς χεῖράς του. Ὁ Σερέσκῃς ἐπέμενεν ἀρνούμενος τὸ ἐγκλήμα. Ὁ κατῆς διέταξεν ὅπως τοῦ ἐπιθέσουν τοὺς ῥαβδισμοὺς ἐπὶ τοῦ πέλματος τῶν ποδῶν καὶ ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐξετελέσθη ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Μουσταφᾶ. Ἀλλ' ἡ ἀπηνῆς ἐκείνη τιμωρία δὲν παρήγαγεν οὐδεμίαν ἀποκάλυψιν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Ἀρμενίου. Ἰπέφερε θάρραλώς τὰ βάσανα ταῦτα μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν, ἡ ἐξηντλημένη φύσις ἀρνούμενη εἰς αὐτὸν δυνάμει τοῦ ἐπέφερε λειποθυμίαν ὑπὸ τὴν ῥάβδον τοῦ ἐκτελεστοῦ. Ἡ τιμωρία τότε ἀνεβλήθη.

Οἱ ὑπηρέται τοῦ Σερέσκῃς, ὑπεβλήθησαν ἕκαστος κατὰ σειρὰν εἰς τοὺς ῥαβδισμοὺς· τοὺς ὑπέφεραν μετὰ τοῦ ἰδίου θάρρους καὶ τῆς ἰδίας σιωπῆς ὡς καὶ ὁ κύριός των. Ἀλλ' ὅταν ἤλθεν ἡ σειρὰ ἐνὸς γέροντος Ἰουδαίου, ὅστις ἦτο ὁ ὑπηρέτης τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Ἀρμενίου καὶ τὸν ὁποῖον οὐδ' ὁ πασσᾶς αὐτὸς ἐτόλμα νὰ ὑποπτευθῇ, τὰ πρῶτα ἀποτελέσματα τοῦ ῥαβδισμοῦ ἐτρόμαξαν ἐπὶ τοσοῦτον τὸν δυστυχῆ ἐκείνον, ὥστε, ὑπεκφυγῶν τῶν βραχιόνων τῶν δημίων του, ἐβρίφη ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ πασσᾶ, ἀνακράζων·

«Ἐλεος, ἔλεος, ὑψηλότατε! θὰ σᾶς εἶπω τὸ πᾶν! . . .»

Ὁ διοικητὴς διέταξε τοὺς δημίους νὰ σταματήσῃ τὰ βάσανα καὶ ὁ Ἰουδαῖος ὡμολόγησεν ὅτι ὁ κύριός του ἦτο ὁ δολοφόνος τοῦ Σεΐδου Μωάμεθ.

Ἴδου τίνι τρόπῳ ὁ Ἀρμένιος εἶχε πορευθῆ ἐκεῖ ὅπως ἐνεδρεύσῃ.

Εἶχεν εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν τοῦ Μιέλινα πρὸς τὸ μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως κληπὸν τινὰ καὶ κίσκι, παρὰ τὴν ὁδὸν ἣν

συνήθως ἠκολούθουν οἱ ὁδοιπόροι. Μαθίων ὅτι ὁ Σεΐδης Μωάμεθ ἐμελλε νὰ διέλθῃ ἀπὸ τὸ Μιέλινα, κομίζων τὰ δημόσια χρήματα, ἐφεύρε τρόπον τοῦ νὰ μὴ διεγείρῃ ὑπονοήσας διὰ τῆς ἀπουσίας του, καὶ κατὰ τὸ σῆμα, ἤλθε νὰ κοιμηθῇ τὴν νύκτα εἰς τὸ κίσκι του. Περὶ τὴν πρωΐαν ἐξύπνησε τὸν Ἰουδαῖον καὶ ἀμφότεροι μεταμφισθέντες δι' ἄλβανικῶν ἐνδυμάτων, ὡπλισμένοι διὰ πιστολίων καὶ γιαταγανίων, παρείδυσαν ἐντὸς τῆς πεδιάδος· ἡ-ἱς ἐκτείνεται ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης πρὸς τὸ Μιέλινα, ἐπροφυλάχθησαν ὀπισθεν τῶν ἐρειπίων παλαιοῦ τζαμίου, τοῦ ὁποῦ ἡ πηγὴ σωζομένη μέχρι τῆς σήμερον, ἐχρησίμευεν ὅπως ποτίζῃ τοὺς ἵππους τῶν ὁδοιπόρων οἵτινες διήρχοντο ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. Δὲν εἶχε παρέλθει χρόνος πολὺς ἀφ' οἷου ὁ Ἀρμένιος καὶ ὁ ὑπηρέτης του εἶχον κρυφθῆ εἰς τὸ καταφύγιον ἐκεῖνο, ὁπότεν ὁ Σεΐδης Μωάμεθ καὶ ὁ Τάρταρος τοῦ ἐράνησαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ· ἀπίπτουσιν ὁ Σεΐδης Μωάμεθ τότε, ἔστρωσε τάπητα ἐπὶ τῆς γῆς, παρὰ τὴν πηγὴν, καὶ γονατίσας πρὸς τὸ μέρος τῆς Μέκκας, ἤρχισεν ὡς καλὸς Μουσουλμάνος εὐλαβῶς νὰ προσεύχεται, ἐνῶ ὁ Τάρταρος ἐπότιζε τοὺς ἵππους. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Σερέσκῃς ἐξεκένωτε τὸ πιστόλιόν του ἐκ τοῦ σῆνεγγυς ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ Μωάμεθ. Ὁ Τάρταρος τρομάξας ἐκ τοῦ κρότου τοῦ πυροβολισμοῦ, ἔδραμε πρὸς τὸν συνοδοιπόρον του ὃν εὗρεν ἐκπνέοντα σπασμωδικῶς ἐπὶ τοῦ τάπητος. Τότε ὁ Σερέσκῃς ἐπωφελοῦμενος ἐκ τῆς ἐκπλήξεως καὶ τοῦ τρόμου τοῦ ὀδηγοῦ, ἐβρίφη ἐξῶ τῆς κρύπτῃς του καὶ τὸν ἐφόνευσε διὰ γιαταγανίου. Διηκοῦντος τοῦ φρικώδους τούτου φόνου, ὅστις διήρκεσεν ὀλιγώτερον καιρὸν παρ' ὅσον ἐχρειάζετό τις ὅπως τὸν διηγηθῇ, ὁ Ἰουδαῖος εἶχεν ἀφαιρέσει τὰς ἵπποπῆρας ἐκ τῶν ἵππων, αἵτινες ἐνέκλειον τὰ χρήματα καὶ τὰ ἐφόδια τοῦ δολοφονηθέντος ὁδοιπόρου καὶ εἶχεν ἀκριβῶς ἀπογυμνώσει τὰ πτώματα, ἀφαιρέσας πᾶν ὅ,τι ἐκεῖνα εἶχον πολυτιμότερον. Τοῦ ἐγκλήματος ἐκτελεσθέντος ἀπέλυσαν τοὺς ἵππους ἐλευθέρους ἐντὸς τῆς πεδιάδος καὶ ὁ Ἀρμένιος βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ὑπηρέτου του, μετέφερε τὰ λάφυρα διὰ μέσου τῶν πεδίων εἰς τὴν κατώγειον τοῦ κίσκιου του. Ἀμα τὸ πᾶν ἐξησφαλίσθη, ὁ Σερέσκῃς καὶ ὁ Ἰουδαῖος

ἐπανήλθον εἰς Μιέλινα καθ' ἣν ὥραν κατὰ τὸ σῆμα ἐγκατέλειπον τὴν ἐξοχὴν, καὶ ἐπανευρέθησαν εἰς τὴν ἐν τῇ πόλει οἰκίαν των, πολὺν χρόνον ταχύτερον ἐκείνου ὃν ἐχρειάσθησαν οἱ ἔμποροι ὅπως γνωστοποιησῶσι τὴν εἰδησιν τοῦ φόνου.

Ὁ Ἰουδαῖος ὡμολόγησεν ὅτι τὸ ἐγκλήμα τοῦ Σερέσκῃ δὲν ἦτο τὸ πρῶτον, ὅτι ἡ αὐστηρότης τοῦ χαρακτῆρός του, καὶ ἡ εὐκρίνεια τῶν ἠθῶν του εἶχον πάντοτε ἀπομακρύνει τὰς ὑποψίας, καὶ ὅτι πάντοτε ἡ ἀγιότης τῶν ἐνδυμάτων του, αἵτινα ἀνήγγελλον πατριάρχην, πρὸς δὲ καὶ ἡ ἀφθονία τῶν ἐλεημοσυνῶν του, αἵτινες εἶχον κατακτήσει ὅλας τὰς καρδίας εἰς Μιέλινα ἐξηπάτου ἀκόμη τὴν κοινὴν γνώμην περὶ τῆς ἀξίας του.

Τοσαύτη ὑποκριτικὴ ἐξέπληξε τὸν πασσᾶν. Ὅπως δὲ αἱ ἀποδείξεις τοῦ ἐγκλήματος ἐνεργηθῶσιν ἐπὶ τὸ αὐστηρότερον, ὠδηγήθη ὑπὸ τοῦ Ἰουδαίου εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ παλαιοῦ τζαμίου, αἵτινα εἶχον χρησιμεύσει ὡς σπήλαιον εἰς τοὺς δολοφόνους, κατέβη εἰς τὰ κατώγαια τοῦ κίσκιου, ὅπου εὗρε τὰ χρήματα καὶ τὰ πολυτιμότερα τοῦ Σεΐδου πράγματα καὶ τὰς ἄλβανικὰς ἐνδυμασίας δι' ὧν ὁ Ἀρμένιος καὶ ὁ ὑπηρέτης του εἶχον μεταμφισθῆ.

«Βδελυκτὴ προδοτικὴ! γρηκεῖ τάρε! ἀνέκραζεν ὁ Μουσταφᾶς, πότον μὲ ἠπάτα! εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὃν ἐξετίμων, καὶ ὃν ἠγάπων πλειότερον μετὰ τὸν Μωάμεθ! εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐπιφορτισθείς παρ' ἐμοῦ ὅπως ἐκδικηθῇ τὸν θάνατον τοῦ φίλου μου! ἀλλ' ἡ ἐκδίκησίς μου δὲν θὰ διακλύσῃ ὀλιγώτερον τὴν ὁδὸν τῆς.

Πρέπει ὁ ὄρκος μου νὰ ἐκπληρωθῇ! . . .»

Ὁ πασσᾶς καὶ ὁ Ἰουδαῖος ἐπανήλθον ἐκ τοῦ κίσκιου εἰς Μιέλινα πρὸ τῆς νυκτός· ἀλλὰ δικαστικαὶ περιστάσεις δὲν ἐπέτρεπον ἀκόμη ὅπως ἡ τιμωρία τοῦ ἐγκλήματος ἐπιβληθῇ ἀμέσως εἰς τὸν Σερέσκῃ καὶ τὸν συνένοχόν του. Μία τῶν τελευταίων διοικητικῶν ἐπανορθώσεων αἵτινες περιποιῶν τὴν μεγαλειτέραν τιμὴν εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ, εἶναι ἡ ἀκύρωσις τῆς ἰσχύος, ἣν ποτὲ εἶχον οἱ πασσάδες νὰ ἐπιβάλλωσι τὴν κεφαλὴν ποινὴν, ἰσχὺν, τὴν ὁποῖαν οἱ ἀπηργωμένοι ἐκεῖνοι τοποτηρηταί, κατεχρῶντο συχνάκις, κατὰ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ιδιοκτησίας τοῦ μουσουλμανικοῦ λαοῦ, ὃν, τὰ πάθη

των, αἱ φαντασίαι των ἢ αἱ σφοδραὶ των ἐπιθυμίαι, ἐκαμμον ὥστε νὰ τὸν μεταχειρίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡς ἀγέλην. Τὰ ποινικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἤδη ἐγκαθιδρυμένα εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ ὅταν μάλιστα θανατικὴ ποινὴ ἀπηγγέλθη καὶ ὑπεγράφη παρὰ τοῦ κατῆ ὀρίζεται χρονικὸν διάστημα πρὸς ἐφεσιν. Ὁ Σερέσκης καὶ ὁ συνένοχός του ἐδικάστησαν παρὰ τοὺς νόμους τούτους νόμους· κατεδίκασαν τὸν Ἰουδαῖον νὰ κρέμαται ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ κυρίου του περὶ τὸ λυκαυγὲς ἐνῶ ὁ Ἀρμένιος θὰ προσμένῃ τὴν τιμωρίαν τοῦ πασσάλου (α). Ἡ περιουσία του διηρέθη εἰς πέντε μερίδια, ἐξ ὧν τὰ τέσσαρα ὠρίστησαν διὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Σεΐδου Μωάμεθ καὶ τὸ πέμπτον διὰ τὴν Εὐφροσύνην.

Ἄμα ἡ ἀπόφασις ἀπηγγέλθη, ὁ Σερέσκης ἐζήτησεν ἀκρόασιν παρὰ τῶ πασσά· λόγῳ μὲν ὅπως τοῦ ἀποκαλυφθῆ, ὡς ἔλεγε, κυρίως ὅμως ὅπως ἐπιτύχῃ συνέντευξιν, καθ' ἣν νὰ μὴ ἠδύνατο νὰ τοῦ ἀρνηθῆ τὴν χάριν. Γενόμενος δεκτός ὁ Σερέσκης ἵνα παρουσιασθῆ εἰς τὸν Μουσταφᾶν, ἐβρίθθη εἰς τοὺς πόδας του καὶ τὸν ἰκέτευσε διὰ τῶν χαμερπεσέρων λέξεων νὰ φεισθῆ τῆς ζωῆς του.

« Ἄφες με νὰ ζήσω, ὦ Μουσταφᾶ! καὶ πᾶν ὅ,τι ἀποκτῶ θ' ἀνήκῃ εἰς σέ! Καταφρονημένος, ἀνευ εὐνοίας, πτωχός, θὰ ἐπιστρέψω μετὰ τῆς Εὐφροσύνης εἰς τοὺς τόπους τῶν ἀδελφῶν μου· θὰ εἰσέλθω εἰς τὴν Ἀρμενίαν, θὰ διέλθω τὸ ἐπίλοιπον τῶν ἡμερῶν μου, εἰς τὴν μετάνοιαν, τὴν νηστείαν, τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ταπεινώσιν. Ἄκουσον τῆς παρακλήσεώς μου, ὦ Μουσταφᾶ! Εἶσαι παντοδύναμος παρὰ τῶ Μαχμούτ, θὰ σοὶ παραχωρήτῃ εὐκόλως τὴν χάριν μου. Δὲν ὑπέφερα ἄλλως τε ἤδη τ' ἀποτελέσματα τῆς δικαιοσύνης σου; . . . »

Καὶ ἐδείκνυε τοὺς δακτύλους τοῦ ἡρωτηριασμένου ποδός του.

« Δὲν μετεβλήθη ἤδη ἄρκετὰ ἐκ τῶν βασάνων; Σερέσκης, ὁ πλούσιος, ὁ ἔντιμος, ὁ ἰσχυρός Ἀρμένιος, ὁ φίλος τοῦ Μουσταφᾶ, δὲν εἶναι πλέον ἢ σκύλος πλανώμενος . . . Τί τούτων ἐπιθυμεῖς πλειότερον, ὑψηλότατε; . . . »

(α) Ὁ διὰ πασσάλου θάνατος εἶναι ὁ τραγικώτερος καὶ φρικτωδέστερος τῶν θανάτων· τίς ἀγνοεῖ ὅτι τὸν αὐτὸν θάνατον ὑπέστη καὶ ὁ μεγαλομάρτυς τῆς Ἑλληνικῆς ὑπανεστῆσεως ὁ ἀτρέμητος ἦρως Ἀθανάσιος Διάκος;

Ὁ πασσᾶς διέμεινεν ἀκαμπτος· οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐκερύνον τὸν δυστυχῆ, ἐκτάδην κείμενον ἐμπροσθεν τοῦ θρόνου του.

« Ὅλ μοι δώσης τὰ πλοῦτῃ τοῦ Σταμπούλ, ἅτινα τὸ αἷμά σου δὲν θὰ ἐξαγοράσῃ. Βλέπω καλῶς ὅτι ἡ θηριώδης καὶ ὁ φόβος εἶναι δύο ἀδελφοί. Ἵπαγε! . . . »

Καὶ ἡ θυγάτηρ μου! ἀνέκραξεν ὁ Ἀρμένιος, τίς θὰ τὴν προστατεύσῃ ὅταν ἀποθάνω;

Σκύλος ὅπου εἶσαι! ἀπεκρίθη ὁ πασσᾶς, αὐτὴ δὲν ἔχει ἀνάγκην σου. Ἡ ἀξία τῆς μητρός, ἣτις μᾶς ἀκούει, μοι τὴν ἐνεπιστεύθη παρὰ τὴν κλίνην τῆς θλίψεως. Ἡ Εὐφροσύνη μέλλει νὰ ἦναι θυγάτηρ μου.

ὦ! εἶσαι ὄντως μέγας καὶ εὐγενής! ἐπανέλαβεν ὁ Σερέσκης μετ' αὐξανούσης χαμερπείας.

Ἄθλιε ἡ κολακεία σου εἶναι μισματικὴ ὡς δηλητήριον. Δυσπιστῶ εἰς σέ, ὡς εἰς ὄφιν. Σύρατέ τον ἐξω ἀπ' ἐδῶ! . . .

Οἱ φύλακες ἐξέβαλον τὸν Ἀρμένιον τοῦ δωματίου τοῦ πασσᾶ. Τὰ ἠθικὰ βήσσανα, ἅτινα ὁ κατάδικος ὑπέμενεν, ὡς ἐκ τῆς ἀναβολῆς, ἀπαιτουμένης παρὰ τοῦ νόμου, τοῦ ἐπροξένησαν σφοδρὸν πυρετόν, τὸ πλῆθος τῶν βραδισμῶν ὅς· εἶχεν ὑποστῆ συνέτειναν περὶ πλεόν. Τὰ τουρκικὰ ἔθιμα ἀπαγορεύουσι τὴν παραμέλησιν καὶ τῆς ἐλαχίστης ἀσθενείας ἣτις δύναται νὰ προξενήσῃ εἰς τὸν κατάδικον τὸν θάνατον. Εἰς ἰατρὸς ἐκ τῶν συμπατριωτῶν του ἐξελέχθη, διαταχθεὶς ἵνα φροντίσῃ περὶ τῆς ζωῆς καὶ λάβῃ μέτρα ὅπως διατηρήσῃ καλὴν υγείαν εἰς τὸν δυστυχῆ Ἀρμένιον. Ὅλα τὰ μέτρα ὅσα δύναται νὰ ὑπαγορεύτῃ βάρβαρος φιλανθρωπία ἐξετελέσθησαν, καὶ μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας· διότι ὁ Σερέσκης εἶχεν ἐντελῶς ἐπανέλθει εἰς τὴν προτέραν του κατάστασιν ὅταν ἐφθασα εἰς Μιέλινα τὴν προηγουμένην τῆς ἐκτελέσεως ἡμέραν.

Διαρκούσης τῆς ἀναβρώσεώς του ὁ Ἀρμένιος ἐξωμολογήθη τὸ ἔγκλημά του, καὶ δι' ἰσχυρίσθη ὅτι εἶχε διαπράξει αὐτὸ ἐπὶ μόνῳ τῶ λόγῳ τοῦ νὰ ἀφήτῃ τὰ μεγαλειότερα δυνατὰ πλοῦτῃ εἰς τὸ τέκνον του, εἰς τὴν Εὐφροσύνην του, ἀλλ' ὅτι εἶχε λίαν σκληρῶς τιμωρηθῆ παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ἦτο ἡ ἰδία του θυγάτηρ

ἦν ὁ Θεὸς εἶχεν ἐκλέξει ὅπως ὀδηγήσει τὴν ἀποκάλυψιν τῶν ληστειῶν του.

Τοιαύτη ἐν συντομίᾳ ὑπῆρξεν ἡ διήγησις τοῦ Πασχάλ καὶ ἰδοὺ ἡ αἰτία, δι' ἣν εἶχον εὖρει αὐτὸν κυριευμένον ἀπὸ τόσον βαθεῖαν λύπην. Ἡ ἐκτέλεσις ἐμελλε νὰ λάβῃ χώραν εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν, ἐνθα τὸ ἔγκλημα εἶχε διαπραχθῆ. Ὁ πασσᾶς ἐμελλε νὰ παρευρεθῆ. Ἐννοεῖται, μετὰ πόσης προθυμίας ἐβράδυνα ἐπὶ μίαν ἡμέραν τὴν ἀναχώρησίν μου, ὅπως ἴδω τὴν λύσιν τῆς φρικτῆς ἐκείνης τραγωδίας.

Τὴν πρωτὴν τῆς ἐπομένης ἡμέρας, τὸ μεγαλειότερον μέρος τοῦ λαοῦ συνέβρευσεν περὶ τὰ πρόθυρα τῆς Θεσσαλονίκης καὶ διεσκορπίσθη ἐντὸς τῆς πεδιάδος περὶ τὰ εἰρήπια τοῦ παλαιοῦ τζαμίου. Ἀντικρὺ τῆς πηγῆς εἶχε πηχθῆ ἐπὶ τῆς γῆς πάσσαλος ἄρκετὰ ὑψηλός, ἐν σχήματι κωνικοῦ ἐπὶ τῆς κορυφῆς, περιοριζόμενος δι' ἄκρας ὀξείας, ἐν εἶδει λόγχης σιδηρᾶς. Μεταξὺ τῆς πηγῆς καὶ τοῦ ὀργάνου τῆς τιμωρίας εἶχεν ἰδρυθῆ πάτωμα πρόσκαιρον, ἐστρωμένον ὑπὸ πλουσιῶν ταπήτων καὶ προσκεφάλων διὰ τὸν πασσᾶν καὶ τὸ ἐπιτελεῖόν του. Ἐτοποθετήθη πλησίον τῆς πλατείας ἐκείνης, ὁπόταν, ὁ Μουσταφᾶς ἐφάνη ἐριπτός, μετ' ἀξιοπαρατηρήτου ἀκολουθίας ἀξιωματικῶν καὶ λοιπῶν ὑπαλλήλων. Ἀρίππευσεν ἐμπροσθεν τῆς κλίμακος, ἀνέβη βραδέως, καὶ ἐξηπλώθη ἐπὶ τῶν ταπήτων. Ὁ ἀρχηγός τῆς τελετῆς ἴστατο ὀρθίος εἰς τὰ δεξιὰ αὐτοῦ, ἐνῶ ὁ σηματοδότης του, ὁ οἰνοχόος του, ὁ τιμωροκοφός του, οἱ γρχματεῖς, καὶ ὅλη ἡ συνοδία ἣτις τὸν εἶχε συνοδεύσει, ἐσχημάτιζον ὀπισθεν αὐτοῦ ἡμικύκλιον λίαν ἐκτεταμένον καὶ καταλάμπον ἐκ τῶν ὀπλων, τῶν πολυτίμων λίθων, καὶ τῶν ἐκλαμπόντων ὑφασμάτων. Ὁ στρατός ἦτο παρατεταγμένος ἐμπροσθεν τοῦ ἰκριώματος. Ὁ Μουσταφᾶς προσήλωσεν ἐπὶ μακρὸν τὰ βλέμματά του ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ τζαμίου καὶ τῆς πηγῆς ἐνθα εὐλαβεῖς τινες ὁδοιπόροι εἶχον χαράξει τοὺς ἐξῆς στίχους τοῦ Σαάδου ποιητοῦ τῆς ἀνατολῆς·

« Καὶ ἄλλοι ἐκ τῆς πηγῆς αὐτῆς ἰδρύσαν τὸ σῶμα ἐπὶ τῆς ἐξῆς τῶν σώματων αὐτῶν καλύπτει μαῦρον χῶμα »

Ὁ μελαγχολικὸς καὶ θρησκευτικὸς χαρακτήρ τῆς τελετῆς ταύτης ἤρχισε νὰ

ἀντανακλάται ὡς σκιά ἐπὶ τῶν σοβαρῶν κινήματων τοῦ πασσᾶ. Τότε ἐστρεψε πρὸς τὸν ἀπαίσιον πάσσαλον, καὶ ἠδύνατό τις εὐκόλως νὰ διακρίνῃ ἐκ τῆς ζοφώδους ἐκφράσεως τῆς φυσιολογίας του, ὅτι ἀνελογίζετο τὸ μῆκος τῶν ἀλγηδόνων ἃς ὁ ἀτυχῆς Σερέσκης ἐμελε νὰ ὑποστῆ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἐκ τοῦ ὀργάνου τῆς τιμωρίας. Μετ' ὀλίγον ἀπέβαλε τὴν συγκίνησιν καὶ ὀλοκλήρον τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως ἐτήρησε τὴν ἀκεραιότεραν καὶ σκληροτέραν ἀδιαφορίαν.

Πάραυτα μακρυνὸς θόρυβος ἀνήγγειλε τὴν ἀφίξιν τοῦ καταδίκου. Ὁ Σερέσκης διέβη τὴν ὁδὸν τοῦ Μιέλινα ἐνδεδυμένος πλοῦσια ἐνδύματα τῆς ἐορτῆς, τὰς χεῖρας ἔχων δεδεμένους ὀπισθεν τῶν νώτων καὶ τοσοῦτον ἰσχνός καὶ τρέμων, ὥστε οἱ δῆμιοι καὶ μάλιστα οἱ παριστάμενοι συνωθούντο πολυπληθῶς περὶ τὸν Ἀρμένιον ἵνα βοηθήσωσι τὸ βάδιμά του μέχρι τοῦ τρομεροῦ ἐκείνου πασσάλου. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀπέφρουγον τὸ θέαμα μετὰ φρίκης καὶ ἔκυπτε πρὸς τὴν γῆν, ἐνθα ἡ κεφαλὴ του ἐφαίνετο ἀκίνητος ὑπὸ τῆς ἀεελπισίας. Δύο κλίμακες ἦσαν τοποθετημέναι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀντιθέτως τοῦ πασσάλου. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ δῆμιος καὶ οἱ βοηθοὶ του ἐξέβαλον ταχέως τὰ ἐνδύματα τοῦ Σερέσκης. Σιγῆ ἐπιτακτικὴ κατέλαβε τὸ πλῆθος· ὄλων τὰ στόματα κατέστησαν ἄφωνα, ὄλων τὰ βλέμματα προσηλώθησαν ἐπὶ τοῦ σωροῦ τοῦ σχηματιζομένου ἐκ τῶν δημίων καὶ τοῦ θύματος. Ἐπὶ τέλους εἶδομεν δῆμιόν τινα νὰ ὑψωθῆ ὑπεράνω τοῦ σωροῦ ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ν' ἀναβῆ ἐλαφρῶς εἰς μίαν τῶν δύο κλιμάκων καὶ νὰ προσμείνῃ εἰς τὴν κορυφὴν, ἐνῶ οἱ βοηθοὶ του, ἀνύψωνόν, διὰ νὰ εἴπω οὕτω, διὰ τῆς ἄλλης τὸν δυστυχῆ Σερέσκην. Ὅταν ἐφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν, οἱ δῆμιοι παρετάχθησαν κύκλῳ αὐτοῦ, εἰς τρόπον ὥστε κάτωθεν νὰ μὴ φαίνωνται πλέον. Ἀκολουθῶς, μετὰ μίαν στιγμὴν, τὸν ἀνύψωσαν ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν των καὶ παρευθὺς ἡ πρώτη φωνὴ τῆς κατασπαρακτικῆς ἀγωνίας του ἀντήχησε ὑψηλῶς εἰς τὸν αἴρα . . . Τότε οἱ δῆμιοι, ῥίπτοντες τὰς κλίμακας, ἐκύλισαν μετὰ πρωτοφανοῦς ταχύτητος τὸ μακρὸν τοῦ πασσάλου μέχρι τῆς γῆς, οἱ μὲν μετὰ τοὺς δὲ, καὶ ἐξ' ὄλων τῶν με-

ρῶν τῆς παιδείας, τὸ χαινον πλῆθος, ἠδυνήθη νὰ θεωρήσῃ ἐκ δευτέρου τοὺς τρομεροὺς σπαραγμοὺς τοῦ ἀθλίου Ἀρμενίου!

Ἡ καρδιά μου ἐπαλλεν ἐκ τῆς ἀπόδης τοῦ θεάματος τούτου· ἐζήτησα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀκουσίως τὸ πρόσωπον τοῦ Μουσταφᾶ. Εἶχε καταβιβᾶσει τὴν καλύπτραν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν του· καὶ τοῦτο ἵνα προφυλαχθῆ ἐκ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου, ἢ διὰ τὴν κρύψῃ τὰ ἴχνη τῆς συγκινήσεώς του; τὰ χεῖλη του ἦσαν ξηρὰ· ἤκουσε μετὰ καρτερίας ἥτις δὲν ἀντέλαγε ποσῶς τὰς ἀρὰς καὶ τὰς βλασημίαις αἱ; ὁ Σερέσκης τοῦ ἐξεσφενδόνιζε κατὰ πρόσωπον ἐκ τοῦ μέσου τῶν ἀπηνῶν αὐτοῦ βασάνων. Εἰς τὰς συστροφὰς τῆς ἀγωνίας του, εἶχε θρυτίει ὡς ἐκ τῶν αἰφνιδίων πηδημάτων τῶν μελῶν του, τὰ δεσμὰ ἄτινα συνεκράτουν τοὺς βραχιονᾶς του, ὅπισθεν τῶν νώτων καὶ τὰς περιέτριψε περὶ τὸ ἐσωτερικῶς κατεσπαραγμῖνον σῶμα του ὡς τὰς πτέρυγας μύλου, ἀπειλῶν τὸν Πασσᾶν.

«Ἐπικατάρατος, ἐφώναζεν, ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν σὲ εἶδον, ὦ Πασσᾶ τοῦ Ἄδου. Ἐπικατάρατος ἡ ὥρα καθ' ἣν εἰσήλθες εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἐπὶ τοῦ τέκνου μου ὅπερ μὲ ἐπρόδωσεν! Ἐπικατάρατος ὁ Θεὸς!!! ὅστις μ' ἐγκαταλείπει!!! Ἄ!... ἐπικατάρατος!!!»

«Ἄλλ' ἡ ψυχορραγία τοῦ θανάτου διέκοπτε τοὺς λόγους του ἐντὸς τοῦ ἐκκαίμενου λαμοῦ του,

«Ἰδῶρ... ἰδῶρ...» ἐψιθύρισε τελευταίον, διὰ βραγχνώδους φωνῆς.

Ὁ Μουσταφᾶς, στραφείς πρὸς τὸν οἰνογόνον του, εἶπεν εἰς αὐτὸν διὰ γαληνιαίου ὕφους·

«Ἄς πῆ, ὁ ἀθλιος αὐτός! καὶ ἄς ἀποθάνῃ.»

Μία μόνη σταγὼν ὕδατος διδομένη εἰς καταδίκον, ἐνῶ εἶναι ἐπὶ τοῦ πασσάλου, τοῦ προξενεῖ ἀμέσως τὸν θάνατον· ἕνεκα τοῦτου φύλακε; εἰσὶ συνήθως τοποθετημένοι περὶ τὸν πάσσαλον ἵνα δίδωσι τὸ τελευταῖον κτύπημα εἰς τοὺς καταδίκους, ὅσῳκις τήκονται πλειότερον τῶν δύο ἡμερῶν ἐπὶ τοῦ ὀργάνου τοῦ μαρτυρίου των ὅπερ συμβαίνει συχνά, καθ' αἷς περιστάσεις ἢ ἄλλα τοῦ πασσάλου δὲν ἐτρόπησε διὰ τοῦ οὐσιώδους ὀργάνου τὴν καρδίαν.

Προσάρμοσαν κλίμακα ἀντιθέτως τοῦ

πασσάλου, καὶ ὁ οἰνογόνος τοῦ πασσάλου πλησίασε τὸν ψυχορραγῶντα, ἔθεσεν ἐπὶ τῶν χειρῶν του ποτήριον παγωμένου ὕδατος· ἀλλ' ὁ Σερέσκης ἐνενῶντων ὀλόκληρον τὴν ἐνέργειαν τῶν τελευταίων δυνάμεων του, ἀπέσπασε τὸ ποτήριον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ οἰνογόνου, τὸ διεύθυνε κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ διοικητοῦ καὶ ὀλολύζων ἐπὶ τοῦ πασσάλου του.

«Δὲν θέλω, εἶπε, τίποτε παρὰ σοῦ, κατηράμενε!»

Οἱ βραχιονῆς του ἐπεσκῶν πάλιν ἐπὶ τοῦ σώματός του, ἡ κεφαλὴ του κατεβυθίσθη ἐντὸς τῶν ὤμων του· ἐστράφη ἀκόμη ὡς ὄφις, κύκλῳ ἐνὸς δένδριδιου· καὶ τέλος ἡ ψυχὴ του ἀπῆλθε, μετὰ τελευταίας ἀρᾶς, εἰς τοὺς κόλπους τῆς αἰωνιότητος...

Ὁ στρατὸς τοῦ πασσάλου ἀπεμάκρυνε τὸ πλῆθος· ὁ διοικητὴς κατέβη τὴν κλίμακα καὶ ἰσπεύσας, ἐπανελάθε μετὰ τοῦ ἐπιταλείου του τὴν ὁδὸν τοῦ Μιέλινα. Τὸ πλῆθος διεσκορπίσθη. Εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ πρώτη μου φροντίς ὑπῆρξε νὰ πορευθῶ πρὸς τὸν Πασσᾶν. Παρητήρησα ἔμπροσθεν τῆς θύρας τῆς οἰκίας του, ἀραβικὴν ἀμαξάν, συρομένην ὑπὸ βοῶν, καὶ ὁ λαὸς ἴστατο προσμένων ὅπως ἡ ἀμαξὴ ἐκείνη ἀναχωρήσῃ, διὰ νὰ θυμῶσῃ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὸ ζεῦγμα. Βλέπων με ὁ Πασσᾶλ μοὶ ἐσφιγξέ τὴν χεῖρα· συνεννοήθημεν, καὶ ἀπέφυγα νὰ τοῦ διηγηθῶ τὸ τρομερὸν θέαμα εἰς ὃ πρὸ ὀλίγου εἶχον παρῆσταθῆ.

«Ἀλλὰ τίνο; εἶναι ἡ ἀμαξὴ αὕτη; τὸν ἠρώτησα.

Εἶναι ἡ ἀμαξὴ τοῦ Μουσταφᾶ, ἀπεκρίθη ὁ τραπεζίτης· ἦλθε νὰ ζητήσῃ τὴν Εὐφροσύνην, τὸ τέκνον τοῦ Σερέσκης, τὸ ὁποῖον ὁ πασσᾶς, πιστὸς εἰς τὸν ὄρκον, ὃν ἔκαμεν εἰς τὴν θνήσκουσαν μητέρα του, μέλλει νὰ υιοθετήσῃ διὰ θυγατέρα του, ἔδωκε τὸ πέμπτον μέρος τῆς περιουσίας τοῦ Σερέσκης, ὅπερ ἀνήκεν εἰς τὸ τέκνον του, εἰς τοὺς πτωχοὺς· τοῦ Μιέλινα καὶ ἔχει ἐκ τῆς στιγμῆς ταύτης ἐξασφαλίσαι ὡς πρότερον διὰ τὴν ὀρφανὴν ποσὸν ἀξίον τῆς τύχης της. Ἡ Εὐφροσύνη εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ μου ἀπὸ τῆς χθὲς τὸ ἐπὶ ἔρας, καθότι ὁ διοικητὴς κατεδάφισεν ὀλόκληρον τὴν κατοικίαν τοῦ πατρὸς της. Βλέπετε ὅτι ὁ Μουσταφᾶς τῆρει ἐπίσης θρησκευτικῶς τὰς ὑποσχέσεις τῆς καρδίας

του, καθὼς καὶ τὰς ὑποθέσεις τῆς ἐκδικήσεώς του. Ἴδου ὅτι μᾶς μένει ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀρετῶν τῆς μουσουλμανικῆς γενεᾶς...

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Πασσᾶλ μοὶ ὠμίλει ὅπως ἰκούσαμεν γυναικείας φωνὰς αἰτινες συνδιελέγοντο μετὰ ζωνρότητος ὑπὸ τὸν πρόδρομον τῆς οἰκίας.

«Εἶναι ἡ Εὐφροσύνη ἥτις ἀναχωρεῖ! ἀνέκραξεν ὁ Ἀρμένιος. Ἰπάγωμεν νὰ τὴν ἀποχαιρετήσωμεν.»

Ἐξήλθομεν τοῦ δωματίου του· παρητήρησα μετ' ὀλίγον τὴν μικρὰν, πλὴν ἀτυχῆ ὀρφανὴν κεκαλυμμένην ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν καὶ ἀκολουθουμένην ὑπὸ πλείστων γυναικῶν ὀθωμανίδων. Ὁ Πασσᾶλ τὴν ἔλαβεν εἰς τοὺς βραχιονᾶς του, τὴν ἐφίλησεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὴν ἔθεσεν ἐντὸς τῆς ἀμάξης. Αἱ γυναῖκες ἀνέβησαν ὁμοίως, ἐκλείσθησαν αἱ θυρίδες καὶ ἡ δυσκίνητος ἀμαξὴ ἀπεμακρύνθη βραδέως.

«Ἄτυχες τέκνον! εἶπεν ὁ Πασσᾶλ ἀκολουθῶν αὐτὴν διὰ τῶν βλεμμάτων· ὁ πατήρ της ἠρνήθη νὰ τὴν ἴδῃ. Αὕτη δὲν γνωρίζει τὸν θάνατόν του· ὁ πασσᾶς ἀπηγόρευσε νὰ τῆς τὸ εἴπωσι. Νομίζει ὅτι ὁ Σερέσκης εἶναι εἰς Κωνσταντινούπολιν. Βραδύτερον θέλουσι τῆς εἰπεῖ ὅτι ὁ δυστυχὴς ὑπέκυψεν εἰς ἀσθενεῖάν τινα εἰς Σταμποῦλ καὶ ὅτι διώρισεν τὸν Μουσταφᾶν ἐπίτροπόν του.

Καὶ ἡ πολύτιμος αὕτη παρακαταθήκη, ἀνέκραξα, πλήρης συγκινήσεως, νομίζετε ὅτι θὰ ἦναι ἀσφαλὴς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πασσᾶ;

Τὸ ὀρκίζομαι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, ἐπανελάθε ζωνρῶς ὁ Ἀρμένιος· καὶ τὸ σφάλμα τοῦτο τῆς νέας κόρης θὰ συντείνῃ πολὺ, εἴαν ποτε ὁ Μουσταφᾶς παύσῃ ἐπὶ στιγμὴν νὰ δείκνυται διὰ τὴν Εὐφροσύνην φιλοστοργώτερος, ὡς ὁ ἀληθέστερος τῶν πατέρων.»

Τὴν ἀκόλουθον, ἐγκαταλείπων τὸ Μιέλινα διήλθον ἐκ τοῦ μέρους ἐνθα ἔκειτο πρὸ ὀλίγου ἡ οἰκία τοῦ Σερέσκης· σωρὸς λειψάνων ὑπεδείκνυνεν εἰσέτι τὴν θέσιν. Μετὰ τινὰς ὥρας, διηρχόμεν ἔμπροσθεν τοῦ θεάτρου συμβάντος ἐκ τῶν θρηνωδιστέρων. Ὁ πάσσαλος ἦτο πάντοτε σθημένος, αἷμα πηγμένον ἐμίαιεν αὐτόν· ἀλλ' ἡ κεφαλὴ μόνη τοῦ Σερέσκης, κεχωρισμένη τοῦ σώματος, ἔμενε προσηλωμένη

ἐπὶ τῆς κορυφῆς καὶ γύψ τις λείπων εἰς λεύκαινε τὸ κρανίον, τοῦ ὁποῖου ἤρχετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ κόπτη τοὺς κόγχους. Ὀλίγον μακρύτερα, τὸ σῶμα καὶ τὰ μέλη κατεσπαραγμένα, ἦσαν βορὰ πολυαριθμῶν σαρκοφάγων ζώων, ἄτινα εἰς τὴν παρουσίαν τῶν ἵππων μας ἐγκατέλειψαν ἐπὶ στιγμὴν τὸ λάφυρόν των διὰ νὰ ἐπιπέσωσιν ἔπειτα ἐκ νέου ἐπὶ τούτου, μετὰ περισσοτέρας ἀδηφαγίας, ὁπόταν ἡμεῖς θήλομεν διαβῆ.

Τέλος μετὰ τρεῖς ἐβδομάδας, ὁπόταν ἐπανῆλθον ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης εἰς Κωνσταντινούπολιν, διερχόμενος δευτέραν φοράν τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐπανεῖδον ἀκόμη τὰ ἐπίλοιπα λείψανα τοῦ δυστυχῆ Σερέσκης. Τὰ ὅσα του ἔκειντο ἐπὶ τῆς παιδείας, τὸ κρανίον του εἶχε λευκανθῆ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ πασσάλου...

Ὁ ὄρκος τοῦ πασσάλου εἶχεν ἐκπληρωθῆ.

Τί δ' ἀπέγεινεν ἡ ὥραία Εὐφροσύνη;

Μαθοῦσα μετὰ καιρὸν τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ πατρὸς της, καὶ ὅτι ἐκείνη ἦτο ὁ πρόξενος τοῦ θανάτου του, ἐμάνη καὶ διέβρηξε τὰ ἱμάτιά της κατὰ τοῦ βαρβάρου καὶ αἰμοχαροῦ πασσάλου καὶ ἀπορίψασα τὰ πλούτη καὶ τὰς περιποιήσεις αὐτοῦ κατέφυγεν ὑπὸ τὴν στέγην πατρικοῦ τινος αὐτῆς φίλου, ἐνθα, ὑπὸ ἐπικινδύνου ἀσθενείας προσβλήθεισα ἐπλησίασεν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου· τῶν ἰατρῶν δὲ μὴ αἰ ἐνδελεχεῖς φροντίδες καὶ τῶν φίλων αἰ περιποιήσεις καὶ μέριμναι ἐπανεφέρον αὐτὴν εἰς τὴν ζωὴν, ἀλλὰ τρωθεῖσα μετ' ἔπειτα, ἀπὸ τὰ θέλητρα μελαγχολικοῦ καὶ ὠραίου νεανίου Ἑλλήνος ἐπισκεφθέντος χάριν ἐμπορίου τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἀγαπῶσα καὶ μὴ ἀνταγαπωμένη, παρηκολούθησεν ἐπιστρέφοντα εἰς τὴν πατρίδα του τὸν σκληρὸν καὶ ἀμείλικτον ἐραστήν της καὶ μὴ δυναμένη ἐπὶ τέλους ν' ἀνθέξῃ εἰς τὴν φλογώδη καὶ ὑπὸ ἔρωτος πυρέσσουσαν καρδίαν της, κατέστρεψε τὸν ἀτυχῆ βίον της διὰ θανάτου τραγικοῦ, δηλητηριασθεῖσα καὶ ἐκπνεύσασα παρὰ τὴν θύραν τῆς ἀπαθοῦς καὶ λιθίνης ἐκείνης καρδίας ἥτις ὑπῆρξεν ὁ πρόξενος τῆς καταστροφῆς τοῦ μόλις ἀνθοῦντος καὶ θάλλοντος ὠραίου βίου της.

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΑΡΧΟΥ ΝΕΥ

Τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα τῆς ἀνεκδότου εἰσὶ μεταφράσις τῆς δίκης καὶ καταδίκης τοῦ Νεῦ, ἀποτελούσης σειρὰν τῆς ἐπισημῆς ἀρχειομένης ἐκδόσεως τῶν Διασῆμων Δικῶν, καταχωρίζομεν ἐνταῦθα βέβαιον ὅτι θὰ εὐχαριστήσωμεν τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας. Ἡ ἐκθεσις αὐτῆ τῶν τελευταίων σιγμῶν τοῦ ἀνδρείου τῶν ἀνδρείων, τοῦ στρατάρχου Νεῦ, δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς πρότυπον. Ἀλήθεια, ἀφθεία,

τῆσαν καταρατικῶς. Κατὰ πόλιν ὄραν αὐριον, ἠρώτησε μὲ ἀπερίγραπτον μειδίαμα. — Κατὰ τὰς ἐνέας, κύριε στρατάρχα. — Καλὰ, ἀπήντησεν ὁ Νεῦ· παραγγείλατε λοιπὸν τὴν στραταρχίδα νὰ ἔλθῃ κατὰ τὰς πέντε καὶ ἡμίσειαν. Ἀλλ' ἐλπίζω, προσέθηκεν, ὅτι κενεὶς δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ τῆ ἀναγγείλῃ τὴν καταδύσιν μου· ἐπιφυλάττομαι νὰ τὴν ἀναγγείλω μόνος μου εἰς αὐτήν. Δύναμαι τῶρα νὰ μείνω μόνος; Ὁ Κ. Κωχὺ ἐκλίνε χαιρετίσας καὶ ἐξήλθεν· ὁ στρατάρχης ἐβίβθη πάλιν ἐπὶ τῆς κλίνης σου καὶ ἀπεκοιμήθη βαθύως.

Στρατιῶται, ἴσα εἰς τὴν καρδίαν!

γοργότης, ἀφλόγος μεγαλοπρεπῆς, συγκίνησης εἰλικρινῆς καὶ ἐνταῦθ' οὐνεσαλμένη, δὲ τὰ προτερήματα τοῦ ἱστοριογράφου ἀπαντῶνται εἰς τὴν ὡραίαν ταύτην σελίδα κλησίον. τῆς ὁποίας ὡχρίως παραδόξως καὶ πομπῶδεις διηγήσεις τῶν ποιητικῶν ἱστοριογράφων μὲ δὲ τὰ μαρμαίροντα κεντήματα τῶν, τὰς μεταφορὰς καὶ τὰς δραστηρίας περιόδους αἰτινὲς τὰ καλλύνουσιν.

Ἐπιτέλους τότε, πρὶν πορευθῆ εἰς τὸν θάνατον, ἀν ἠδύνητο, ὡ ἀσπασθῆ τὴν γυναικά του καὶ τοὺς υἱούς του, τῷ ἐπὶ τῆν.

Τὴν ἐπιούσαν 7 δεκεμβρίου, κατὰ τὰς πέντε καὶ ἡμίσειαν τῆς πρωίας, ἀφουπνίσθη διὰ τῆς ἀφίξεως τῆς στραταρχίδος τὴν ὁποίαν συνώδευον οἱ τέσσαρες υἱοὶ τῆς καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς. Ἡ στραταρχίς εἰσερχομένη εἰς τὴ δαμάτιον τοῦ συζύγου τῆς κατέπεσεν ἀναίσθητος· τὴν ἀνήγειραν, τὴν δὲ μακρὰν τῆς λειποθυμίαν διεδέχθησαν κλαυθμοὶ καὶ λυγμοί. Ἡ ἀδελφὴ τῆς, γονυπετὴς πρὸ τοῦ γαμβροῦ τῆς, δὲν εὕρισκετο εἰς ὀλιγώτερον ἀξιοθρήνητον θέσιν. Οἱ τέσσαρες υἱοὶ τοῦ στρατάρχου, τῶν ὁποίων ὁ πρωτότοκος εἶχε μόλις δώδεκα ἐτῶν ἡλι-

κίαν, κατηρεῖς, ἀφωνοὶ, ἠτένιζον τὸν πατέρα τῶν. Αὐτὸς τοὺς ἔθεσεν εἰς τὰ γόνατά του, τοὺς ὠμίλησεν ἐπὶ πολὺν χρόνον μὲ φωνὴν χαμηλὴν, ἔπειτα, ἐπιθυμῶν νὰ δώσῃ πέρας εἰς τὴν σπαραξικάρδιον ταύτην σκηνὴν, εἶπεν ὀλίγον μυστικὰ πρὸς τὴν κυρίαν Γκαμότ, ἀλλὰ μὲ τρόπον ὥστε νὰ τὸν ἀκούσῃ ἡ στραταρχίς, ὅτι αὕτη θὰ

ἔδραμεν ἐσπευσμένως πρὸς τὸ Κεραμεικόν. Μείνας μόνος μετὰ τῶν φυλάκων του, ὁ Νεῦ ἔγραψε παραγγελίας τινάς. Οἱ φυλάσσοντες αὐτὸν, ἀν καὶ ἐφόρουσαν τὴν στολὴν χωροφυλάκων καὶ στρατιωτῶν τῆς νέας φρουρᾶς, ἀνῆκον εἰς τὰ ἀρχαῖα ἀνταρτικά στίφη τῆς δυτικῆς καὶ τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, ἢ εἰς τὰ διάφορα σώ-

Μεταφορθεὶς εἰς τὸ μαιεντήριον, διέμεινεν ἐκεῖ φυλαττόμενος ἐπὶ ἀδελφῶν τοῦ ἰλίου.

εἶχεν ἴσως τὸν ἀναγκαῖον καιρὸν νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ βασιλέως. Ἡ στραταρχίς ἔδραξεν ἀπλήστως τὴν ἰδέαν ταύτην ἥτις ἄλλον σκοπὸν δὲν εἶχε παρὰ νὰ τὴν ἀπομακρύνῃ, καὶ ῥιφθεῖσα εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ καταδίκου τὸν ὁποῖον ἐσφιγξεν ἐπὶ πολὺ,

ματὰ τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς. Εἰς ἐξ' αὐτῶν, τοῦ ὁποίου οἱ τρόποι καὶ ἡ γλώσσα ἦσαν εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὴν στολὴν του, ἐπλησίασε τὸν Νεῦ: — Κύριε στρατάρχα, τῷ εἶπεν, ἀν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σας θὰ ἀνέφερα τῶρα τὸν νοῦν μου εἰς τὸν Θεόν.

θά ἔσταντο νὰ ζητήσω τὸν ἐφημέριον τοῦ ἀγίου Σουλπικίου. Ὁ Νεῦ ἐκύτταξε τὸν στρατιώτην καὶ ἐμειδίασε. — Καλὰ, τῷ ἀπεκρίθη, στείλε νὰ τὸν ζητήσης.

«Κατὰ τὴν ὁδὸν ὄραν ἦλθον νὰ τὸν εἰδοποιήσωσιν ἀπεκρίθη ὅτι ἦτο ἔτοιμος. Ἐφερε τὸ πένθος τοῦ πενθεροῦ του, ἐφόρει δὲ ἐπενδύτην ἐκ προστύχου ἐρέας κυανῆς, περισκέλιδα καὶ περιπόδια μαῦρα μεταξωτά, εἰς τὴν κεφαλὴν δὲ πῆλεν στραγγύλον. Κατέβη μεταξὺ διπλῆς σειρᾶς στρατιωτῶν ἧτις παρετεινέτο μέχρι τῆς εἰσόδου τοῦ κήπου ὅπου τὸν περιέμενον ὁ ἐφημέριος τοῦ ἀγίου Σουλπικίου καὶ ἐν ἀγοραίῳ ὄχημα. Ὅταν ἐμελλεν νὰ ἀναβῶσιν εἰς τὸ ὄχημα, εἶπεν εἰς τὸν ἱερέα προσκαλῶν αὐτὸν νὰ εἰσέλθῃ πρῶτος: — Εἰσελθετε, κύριε ἐφημέριε, θὰ φθάσω πάντοτε πρὸ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν!» Τὸ ὄχημα ἐκίνησε, διέβη τὸν κήπον τοῦ Λουξεμβούργου, εἰσῆλθεν εἰς τὴν μεγάλην δειροστοίχην τοῦ Ἀστεροσκοπείου καὶ ἐστάθη εἰς τὸ μέσον περιπέου τοῦ δρόμου τοῦ χωρίζοντος τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἀπὸ τὴν κηκλίδα τοῦ κήπου. Εἰς ἀξιωματικὸς τῆς χωροφυλακῆς, ἀνοίγων τότε τὴν θυρίδα, ἀνήγγειλεν εἰς τὸν στρατάρχην ὅτι ἦτο πλησίον τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως. Ὁ Νεῦ ἐπέψευσε, ἐκφράσας ὅμως ἐκπληξίν τινα, καθότι ἐπίστευεν ὅτι ἤθελεν ὀδηγηθῆ εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Γρενέλλης. Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις, φοβουμένη συναιροῖσις πολὺ μεγάλας καὶ ὀχλαγωγικὴν τινα ταραχὴν, εἶχεν ἀποφασίσει νὰ τὸν φονεύσῃ τρόπον τινὰ λαθραίως.

«Τῷ ὄντι πλῆθος ἀπειρον εἶχε συνέλθει ἀπὸ πρῶτας εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Γρενέλλης» εἰς ἐναντίας δὲ, εἰς τὴν δειροστοίχην τοῦ Ἀστεροσκοπείου, καὶ κατ' ἐκείνην ἀκόμη τὴν πρωϊνὴν ὥραν, ἐφαίνοντο ὀλίγοι μόνον διαβάται. Ἀφοῦ ἀπεχαιρέτισε τὸν ἱερέα καὶ τῷ ἐνεχείρισε, διὰ νὰ τὴν δώσῃ εἰς τὴν στραταρχίδα, τὴν χρυσὴν ταμβακοθήκην τὴν ὁποίαν συνήθως μετεχειρίζετο, καὶ διὰ τοὺς πένητας τῆς ἐνορίας του ὀλίγα χρυσὰ νομίσματα τὰ ὁποῖα ἔφερεν ἐπάνω του, ὁ στρατάρχης ὑπῆγε καὶ ἐτέθη μόνος του ἀπέναντι τοῦ ἀποσπάσματος τῆς ἐκτελέσεως. Τὸ ἀποσπάσμα τοῦτο, συγκείμενον ἐξ ἀνδρῶν φοροῦντων σταλὴν στρατιωτῶν ἀρχαίων, εἶχεν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀξιωματικῶν τινὰ

ὅστις ἐπρότεινε εἰς τὸν πρίγκηπα τῆς Μοσχόβας νὰ δέσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του. — Ἀγνοεῖτε, ἀπεκρίθη ὁ στρατάρχης, ὅτι πρὸ εἰκοσιπέντε ἔτων συνέθισα νὰ βλέπω κατὰ πρόσωπον τοὺς ἄλλους καὶ τὰς σφαίρας; Ἐπειτα προσέθηκε: «Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πατρίδος, κατὰ τῆς ἀπόφασίσεως ἧτις με καταδικάζει. Ἐρεσιβάλλω αὐτὴν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἐνώπιον τῶν ἐπερχομένων γενεῶν, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ! Ζήτω ἡ Γαλλία!»

«Ὁ ἀξιωματικὸς ἤκουεν ἀκίνητος, ὁ στρατηγὸς φρούραρχος τῶν Παρισίων ὅστις ἀπὸ τῆς πέμπτης πρωϊνῆς ὥρας εἶχεν ἐπιφορτισθῆ νὰ φρουρῇ τὸν κατάδικον καὶ νὰ ἐπιτηρῇ τὰς λεπτομερείας τῆς ἐκτελέσεως, ὁ κόμης Ροτχουάρτ, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἀποσπάσματος, τῷ εἶπε μεγαλοφώνως: — Πράξε τὸ καθήκόν σου. Ὁ στρατάρχης ἐξέβαλεν ἀμέσως τὸν πῆλόν του διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, καὶ θέτων τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ στῆθους, ἀνέκραξε μὲ φωνὴν δυνατὴν: — Στρατιώται, ἴσα εἰς τὴν καρδίαν!» Ἐπεσεν ἀμέσως κτυπηθεὶς ὑπὸ βῆ σφαιρῶν εἰς τὸ στῆθος, ὑπὸ τριῶν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ εἰς τὸν τράχηλον, καὶ ὑπὸ μιᾶς εἰς τὸν βραχίονα. Συμφώνως πρὸς τοὺς στρατιωτικούς κανονισμούς, τὸ σῶμα ἔμεινεν ἐκτεθειμένον ἐπὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως. Μεταφερθὲν ἔπειτα εἰς τὸ Μαιευτήριον, διέμεινεν ἐκεῖ μέχρι τῆς ἐπιούσης φυλαττόμενον ὑπὸ ἀδελφῶν τοῦ ἑλίου τὰς ὁποίας ἠλλάζον ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν, καὶ αἵτινες, γονυπετεῖς πλησίον αὐτοῦ, ἀπήγγελλον τὰς νεκρωσίμους προσευχάς.

«Ἐν τούτοις ἡ στραταρχίς εἶχε τρέξει εἰς τὸ Κεραμεικόν. Εἶχεν ἀπευθυνθῆ, διὰ νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ Δουδοβίκου ΙΗ', εἰς τὸν δούκα τοῦ Δουράς, πρῶτον εὐπατρίδην τῆς ὑπηρεσίας, ἐχρειάσθη νὰ περιμετρήσῃ ἱκανὴν ὥραν. Ὁ Κ. Δουράς ἔλεγεν ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν ἐδέχετο ἀκόμη κανένα. Ἐἰς εἰδήσεις τῆς ἐκτελέσεως δὲν ἐβράδυνε νὰ φθάσῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα ὁ πρῶτος εὐπατρίδης ἀνήγγειλε τότε εἰς τὴν χήραν ὅτι ἡ ζήτηθεῖσα ἀκρόασις δὲν ἠδύνατο νὰ τῇ χορηγηθῇ, καθὼς καταστάσκει πλέον ἀσκοπος.»

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ.

Α'.

ΑΤΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ,

ὑπὸ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ ΛΕΩΝΙΟΥ.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ διπλοῦ καὶ βαρυτάτου χειμῶνος, ὃν ὑρίστανται ἀπὸ τινος ἡ Ἑλλάς διὰ τῶν παγετωδῶν ἀνέμων οἵτινες ἐχύθησαν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἀσκῶν τοῦ Αἰόλου καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἑλλήνος πρωθυπουργοῦ (*), ἐν τῷ μέσῳ τῶν κεραυνωδῶν κατὰ Τουρκίας καὶ Εὐρώπης ἀρθρῶν τοῦ πνελληθίου τύπου, αἵτινα ἀναπηδῶσιν ἀπὸ τῶν βυπαρῶν τυπογραφείων ὡς σπινθῆρες ἀπὸ τὴν καλύβην χαλκῆς, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κωμικοτραγικοῦ μεσαιωνισμοῦ ὁ ὁποῖος πληροὶ καὶ διέπει τὴν πτωχὴν σήμερον τῶν πάλαι Περικλέων γῆν, ἰδοὺ προσαναφύεται ὡς κόρη δειλῆμων, ὡς ἄνθος εὐώδες, ὡς ἄστρον μαρμαῖρον νυκτὸς βαθυσκίου, ἐν βιβλίῳ.

Παρένθεσις. Μὴ δὲ νομίση τις ὅτι ἀπὸ τὰς χειρᾶς μου ἔπεσε τὸ βιβλίον τοῦτο, οὐδ' ἀπὸ τοῦ τυπογράφου τὸν στοιχειοθέτην ἢ φράσις ἐν βιβλίῳ, καὶ τυποῦται οὕτω κεκομμένη καὶ παραγραφηδόν, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Κ. Δ. Πανταζῆς. Οὐδαμῶς. Ἐν Γαλλίᾳ ἐφευρέθη ἤδη καὶ γράφεται ὁ πεζὸς λόγος οὕτως διακεκομμένος καὶ κατὰ παραγραφίσκους, εἴτε διὰ νὰ ἀντιστοιχῇ καὶ προσομοιάζῃ πρὸς στίχους, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Ἀλφόνσος Λαμαρτίνος, εἴτε διὰ νὰ ἔχη τὴν μορφήν καὶ τὴν δύναμιν τῶν σφαιρῶν τοῦ πολέμου, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Βίκτωρ Οὐγγῶ, εἴτε πρὸς σπατάλην καὶ πλήρωσιν σελίδων ἀνεξαντλήτων, ὡς θὰ ἔλεγεν εἰς τοὺς ἀγοραστὰς τῶν μυθιστοριῶν τοῦ Ἀλέξανδρος, ὁ Δουμᾶς καὶ οὐχὶ ὁ Μακεδὼν ὅστις ἔγραψε διὰ τοῦ ξίφους τὴν μυθιστορίαν του ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ γνωστοῦ τότε κόσμου ὡς ὁ Θεὸς δι' ἀστέρων ἔγραψε τὴν ἰδίαν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ὁ πατὴρ καὶ οὐχὶ ὁ υἱὸς ὅστις ἠθέλησε καὶ κατώρθωσε μετὰ τὰς ἀποπειράς πολλῶν ἄλλων νὰ πείσῃ τὸν κόσμον ὅτι καὶ παρὰ καρδίᾳ ἐκδεδιητη-

(*) Τὸ ἔθρονον τοῦτο ἔγραψεν τὸν ἰανουάριον.

μένη δύναται νὰ ἀναρῆ ἀγνὸς καὶ γλυκύτατος ἔρω, ὡς καὶ ἐν μέταις ἀρνηφίλοις Ἀθηναῖς ἀνέτειλε τὸ Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον.

Ἀκολουθοῦντες λοιπὸν καὶ ἡμεῖς διὰ πολλοὺς καὶ ποικίλους λόγους νὰ κατακλῶμεν τὸν λόγον, κατὰ τὸν ἐπίχαριν ἐκείνων τρόπων εἰς συντόμους παραγράφους ὡς οἱ θεμιστοπόλοι τοὺς λόγους τῶν δικανικῶν ἐγγράφων των, ἐρχόμεθα ἐν τούτοις ἀπὸ μέσης καρδίας νὰ χαιρετίσωμεν τὴν ἐπιτολὴν τοῦ ὠραίου τούτου ἔργου τῆς ἀριστοτέχνου χειρὸς τοῦ Κ. Εἰρηναίου Ἀσωπίου.

Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον. Εἶναι ἀκριβῶς ἡ παλαιοτάτη ἐκείνη καὶ πασιγνωστὸς κάμπη ἢ ἔρπουσα πρὸς τὰς παραμονὰς τοῦ νέου ἔτους ἐπὶ τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὰ ἐν Ἑλλάδι βιβλιοπωλεῖα, μεταλλαγεῖσα εἰς καλλιπτερυγα καὶ ἀκτινοφοίτιδα χρυσαλίδα. Ὁ κύριος δηλονότι Εἰρηναῖος Ἀσωπίος, περιέβαλε καὶ ἐνέδωκεν ἀλουργίδα καὶ ψυχὴν ἀττικωτάτην εἰς τὸν παλαιὸν ἐκείνον *Καζαμίαν* ὅστις ἐν τῷ προφύλλῳ καὶ σήμερον ἐτι παρίσταται, εἰς ἄλλων συντακτῶν χειρᾶς, καθορῶν διὰ τηλεσκοπίου τοὺς οὐρανίους ἀστέρας ὡς πολλοὶ τῶν βουλευτῶν τοῦ ἔθνους τοὺς διστήλους ἀστέρας τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου καὶ ἡ ἑλληνικωτάτη κυβέρνησις, πρὸ μικροῦ ἔτι, τοὺς τῆς Τραπέζης. Ὁμολογουμένως οἱ γνωστοὶ Καζαμίαι ἐξαλλοιωθέντες εἰς Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον ὑπὸ τῆς γνωστῆς φιλοκαλίας τοῦ Κ. Ἀσωπίου, ὡς ὁ πηλὸς εἰς περίτεχνον ὑδρίαν εἰς τοῦ τεχνίτου τὰς χειρᾶς, ἐγένοντο ἤδη προσιτοὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ φίλοι. Οὕτω τὰς σελίδας τοῦ ἡμερολογίου τούτου διακοσμοῦσι ποικίλαι καὶ χαριέσταται διατριβαὶ τῶν δικηνοτέρων ἐπιστήμης καὶ μαθήσεσι παρ' ἡμῖν λογίων, ὅπου αἱ Ἀθηναῖαι ἐπὶ τῶν τελευταίων σοφιστῶν, ἐναμιλλῶνται πρὸς τὸν βίον τῆς γλυκυτάτης ἐρωμένης τοῦ Περτάρχου, *Λαύρας*, ὅπου τὰ παράδοξα *Δεῖπνα* τῶν παλαιῶν *Ρωμαίων*, τὰ περὶ *Κοιμητικῶν* καὶ *Κοσμητικῶν*, αἱ *Ποικιλίαι* τοῦ *Μεσαιῶνος* καὶ τὰ λοιπὰ, δέχονται φῶς γλυκὺ καὶ ἡρεμον ἀπὸ τῶν ἐν τέλει ἀναδυομένων ὡς ἡ Ἀρροδίτη ποιήσεων, ἐνῶ φωτογραφικαὶ εἰκόνες, τοπογραφικαὶ καλλιτέχνου, μουσικῆ καὶ ἐμμου-

σώφρα άλλα, διαλαμπρύνουσι τὸ ὄλον ἔργον.

Ὅ,τι ὁμοίως διακρίνει τὰ ἔργον τοῦ Κ. Ἀσωπίου ἀπὸ ἄλλων τινῶν ἐν Βλαδίαι καὶ πολλῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐκδιδομένων, εἶναι ἡ εὐγενὴς ἐκλογή καὶ διαγραφὴ τῶν θεμάτων, πρὸς ἃ ἀκινδύως καὶ ἀπρομήτως δύναται νὰ ἐπιρρίψῃ καὶ ἡ παρθενοκωτάτη τῶν καρδιῶν, ἐνῶ ἐν Παρισίοις ὅπου ἡ ἀπὸ κόρου καὶ φθόνου εἰρωνεία διεδέχθη ἐν τοῖς γράμμασι τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἀμίλλαν, ἐν τῶν ὠραιτέρων τοῦ ἔτους τούτου ἡμερολογίων — La vie Parisienne, — ἔφερον ἐν τέλει μεγαλοπρεπῆ καὶ βασιλείον εἰκόνα κερασφόρου ἀνκαφαινομένου τοῦ φάσματος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀμλέτου, καὶ ἐπιλέγοντος τάδε, ἀντὶ τῶν περιφανῶν ἐκείνων λόγων τοῦ Σαικσπέρου, πρὸς τὸν ἐμβρόντητον υἱὸν Ἀμλέτον:

Si ton père est... fichu C'est la mere qui l'a voulu...

ὅπερ, ἂν ὁ θανὸς ἐκεῖνος βασιλεὺς καὶ πατὴρ ἀτυχὴς ἀπήγγελλεν εἰς ἑλληνίδα φωνήν, θὰ ἔλεγεν ἰσως:

Ἄν τὸ στίγμα τῆς ἐλάφου βλέπῃς στίγμα τοῦ πατρὸς σου, εἶναι ἴδιον τῆς μητρός σου...

Ἴνα δὲ καὶ πράγματι προκαταδείξωμεν ὅπως ὑπάρχει ἡ ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ Κ. Ἀσωπίου εὐλάβεια πρὸς τὰ καλὰ ἦθη καὶ ὅπως ἔπρεπε νὰ καταστῇ τιμαλφὴς ἐγκόλπιον τῶν οικογενειῶν, καταχωρίζομεν ὡδε ἐν τῶν πολλῶν πετάλων τοῦ ἀνθους τούτου, παράφρασιν τινὰ καὶ μεταπλασιν περιπαθοῦς ἀλληγορίας τοῦ Φρειδερίκου Χριστιανοῦ Ἀνδερσεν, διασήμου θανοῦ δραματικοῦ, ὅστις καίτοι υἱὸς ὑποθηματοποιοῦ ἐλάμπρυνεν ἰσως καὶ ἐκλείσει τὴν Δανίαν πολλῶ πλείον ἢ πολλοὶ αὐτῆς ἡγεμόνες καὶ βασιλεῖς:

ΜΙΑ ΜΗΤΕΡΑ

Κατὰ τὸ δακτικὸν τοῦ Ἀνδερσεν.

Ἐτο χειμῶν ὁ ἥλιος ἔδυεν ἡ ἀπὸ τῶν νεφῶν ἀπεσβέσθη, ὁ ἀνεμος ἔξω ἀγριὸς ἐγόγγυζεν, ἡ γὰρ ἀεὶ ἐπληττε διακεκομμένως τοῦ παραθύρου τὰς βέλους.

Νεαφὲ μήτηρ ἐκάθητο πρὸς τὴν κοιτίδα τοῦ τέκνου τῆς. Τοῦτο κάτωχρον, μὲ ὀφθαλμοὺς κλειστούς, ἀνέπνεε δυσκόλως, καὶ ἐκάστη ἀναπνοὴ ἦτο βαθεῖα ὡς νὰ ἦτο ἀναστεναγμός. Ἐφερον ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ πλειοτέρας ρυτίδας ἢ ἑπτά.

Ἠδύνατό τις μόνον ἀτενίζων νὰ ἀναγνώσῃ ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς μητρός ὅτι βαρεῖα ὀδύνη ἐσπάρτασεν ἐνδομύχως τὴν ταλαίπωρον. Ἐδύλεπε τὸ ἀσθενοῦν μετὰ λύπης ἀφώνου, ὡς ἡ ἀπελπισία. Ἠγύρπνευ ἀπὸ τριῶν νυκτῶν.

Ἡ θύρα ἐκρούσθη. — Εἰσέλθετε, εἶπεν ἡ μήτηρ.

Ἡ θύρα ἠνοιχθῆ καὶ ἐκλείσθη πάλιν ἀθορύβως. Ἡ περίλυπος μήτηρ, μὴ ἀκούουσα βήματα, ἐστράφη νὰ ἰδῇ.

Εἶδε τότε νὰ πλησιάζῃ κάτισχνος γέρων, κεκαλυμμένος διὰ τινος σκεπάσματος ὡς τῶν ἵππων.

Ἦτο ἐνδυμα ἐλεεινόν ἄλλο νὰ φορέτῃ δὲν θὰ εἶχεν. Ἦτο γυμνόπους διὰ τοῦτο βεβαίως ἐθιμάτιζεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀφορητῆ. Σκελετωδῆς, σιγῆλος.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ γέρων ἔτρεμεν ὑπὸ τοῦ κρύους, καὶ διὰ τοῦτο ἰσως ἐσιώπη, τὸ δὲ τέκνον ἐφαίνετο βαθύτερον κοιμώμενον ἀφ' οὗ αὐτὸς εἰσῆλθεν, ἡ πτωχὴ μήτηρ ἠγέρθη νὰ συνδαυλίσῃ τὴν ἐστίαν, νὰ δώσῃ ζῶν ἐἰς τὸν καταψυκτόν.

Ὁ γέρων κατέλαβε τὴν δεξιὴν τῆς, καὶ ἤρξατο νὰ βαυκαλίξῃ τὸ νήπιον ἐπάδων ἄσπρα θανασίμως πένθιμον, εἰς γλῶσσαν ἄγνωστον.

— Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι θὰ λυτρώσω αὐτό; εἶπεν ἡ μήτηρ ἀπευθυνομένη εἰς τὸν σκοτεινὸν ξένον.

Αὐτὸς ἔκαμε διὰ τῆς κεραιῆς σημεῖον ὅπερ οὔτε ναι, οὔτε ὄχι ἐδάλλου, καὶ ἀφῆκε μειδιᾶμα ἀλλόκοτον.

Ἡ μήτηρ ἐταπεινώσθη τοὺς ὀφθαλμοὺς, μεγάλα δάκρυα ἤρχισαν λειδομένα ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς, ἡ κεφαλὴ τῆς ἔπεσε βαρεῖα ἐπὶ τοῦ στῆθους.

Ὁ γέρων ἠρέμα ἐκίνησε τὸ τέκνον, ἐφυσάζων αὐτὴν. Ἐκεῖ ἡ καταβεβλημένη μήτηρ, θαλλομένη ὑπὸ τῆς πυρᾶς, ἐκλυομένη ὑπὸ τῆς λύπης, ἤρξατο ἀκούουσα εἰς λειποθυμὸν ὕπνον ἐπὶ στιγμὴν ἀπὸ τριῶν ἡμερονηκτίων εἶχε νὰ φάγῃ, εἶχε νὰ κοιμηθῇ. Ἀφῆκε ἀφῆκε ἀφῆκε ἐντρομός, καὶ γελά.

— Ποῦ εἶναι λοιπὸν ὁ γέρων; ἀνεφώνησεν.

Ἐκεῖνος δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ.

Τρέχει εἰς τὴν κοιτίδα.

Ἡ κοιτὶς ἦτο κενή.— Πτωχὴ μήτηρ!... ὁ ὕπνος σου συνέδραμε τὸν θάνατον ὁ ἀδελφοὶ βοηθοῦνται.

Ὁ γέρων εἶχεν ὑφρχπράσει τὸ παιδίον.

Τὴν ἰδίαν στιγμὴν τὸ παλαιὸν ὠρολόγιον ὅπερ ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰς μίαν γωνίαν ἐρείδετο, ἐφάνη ὡσεὶ λυόμενον, τὸ ἐκκρεμὲς κατέβη ἕως τοῦ ἐδάφους, ἡ ὥρα ἐσαμάτησεν. Ἀντίπερην, μακρὰν, ἠκούσθη φωνὴ γλαυκός.

Ἡ μήτηρ ἐλαφροσκεπῆς, λυστίκομος ἐρρίφθη ἔξω τῆς οἰκίας ἀναφωνοῦσα.

— Τέκνον μου! Τί ἔγεινε τὸ τέκνον μου;

Γυνὴ ὑψηλὴ, περιβεβλημένη μέλαιναν μακρὰν ἐσθῆτα, καὶ περιφερομένη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀπέναντι τῆς οἰκίας, μὲ τοὺς πόδας εἰς τὴν χιόνα, τῇ εἶπεν.

— Ἄφρων! ἀφῆκε τὸν θάνατον νὰ εἰσέλθῃ καὶ βαυκαλίξῃ τὸ τέκνον σου ἀντὶ ν' ἀποδιώξῃς αὐτόν. Ἀπεκοιμήθης ἐνῶ ἐκεῖνος ἦτο ἐκεῖ, ἐνῶ αὐτὸ ἐπερίμενε νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς. Τότε τὸ ἤρπασεν. Εἶδον αὐτόν νὰ φεύγῃ δρομαίως καὶ νὰ φέρῃ τὸ τέκνον σου εἰς τοὺς βραχιονάς σου. Ἐφευγε ταχὺς ὡς ὁ ἀνεμος, καὶ ὅτι ὁ θάνατος ἀπαγάγῃ οὐδέποτε φέρει ὀπίσω, πτωχὴ μήτηρ, οὐδέποτε!

— Ἢ, εἶπέ με μόνον τὴν ὁδὸν ἣν ἔλαβεν, ἀνεφώνησεν ἡ μήτηρ, καὶ ὅα δυνηθῶ ν' ἀνεύρω αὐτόν ἐγώ.

— Ἀληθῶς οὐδὲν μὲ εἶναι εὐκολώτερον, εἶπεν ἡ μέλαινα γυνὴ, ἀλλὰ πρὶν ἢ τοῦτο κάμω θέλω νὰ μοὶ τραγωδήσῃς ὅλα τὰ ἄσπρα ἄτινα ἐφαλλες βαυκαλίζουσα τὸ τέκνον σου ὑγιᾶς. Εἶμαι ἡ Νυξ.

— Σὲ τὰ λέγω ὅλα, ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου, εἶπεν ἡ μήτηρ, ἀλλ' ἄλλοτε, ἀλλ' ἀργότερον. Ἄφες με ἦδη νὰ περάτω μήπως τοὺς συναντήσω καὶ ἐπανεύρω τὸ τέκνον μου.

Ἄλλ' ἡ Νυξ ἔμεινεν ἄφρωνος καὶ ἀνένδοτος. — Τότε ἡ δευτεία μήτηρ, περιδακρυὴ καὶ ἀγωνιώσα, ἤρξατο ἐπάδουσα εἰς λυγμὰ ἦσαν τὸ μέτρον τῶν στίχων, καὶ ἐλέγοντο μετὰ τσοαύτης περιπαθείας καὶ στοργῆς, ὡστε ἦτο δυνατόν ν' ἀναστήσωσι νεκρὸν καὶ οὐχὶ ν' ἀποκοιμίσωσιν ἐγρηγορότα. Εἶπε.

Κοιμήσου, ἄσπρον μου γλαυκὸ, τὰ βλέφαρά σου κλείσε. Ἡρέρα εἶμαι, φυλακὴ τοῦ ὕπνου σου. Κοιμήσου. Κοιμήσου ἐφφροσύνη μου καὶ ὕπνος μου σὺ εἶσαι, σὺ εἶσαι ἡ γλῆνη μου καὶ τὸ ὄνειρον ἐμοῦ...

Καὶ ἔταν, πλὴν τὴν αὐγῆ, τὰ ὄμματα ἀνοίγῃς, καὶ μὲ εὐράνιον σιγῆν ἠμπρὸς μου μειδίᾳς. Λέγω: Ἐκνή με ἦλπε, ἦν ποτε μοῦ φυγῆς, ὦ...

Ἡ φωνὴ τῆς μητρός ἐθραύσθη ὑπὸ γειμαρρον δακρύων, ὡς κλωνίον κρῖνου ὑπὸ πολλὴν δρόσον. ἔμεινεν ὀλολύζουσα.

— Ἀρκεῖ, εἶπεν ἡ Νυξ συγκεινημένη. Ταλαίπωρος, ἤρχισες ὅθεν ἔπρεπε νὰ τελειώσῃς... Ἄγε κατ' εὐθείαν εἰς τὸ σκοτεινὸν ἐκεῖνο ἐκεῖ δάσος τῶν κυπαρίσσων ἐκεῖ εἶδον νὰ εἰσέλθῃ ὁ θάνατος μετὰ τοῦ τέκνου σου.

Ἐρμησεν ἡ μήτηρ, φθάνει, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δάσους ἡ ὁδὸς ἠνοιγέτο εἰς δύο. Ἐστάθη ἀποροῦσα ποῦ νὰ διερευνηθῇ, ἂν δεξιᾷ ἢ ἀριστερᾷ.

Ἀκριβῶς ὅθεν ἡ ὁδὸς διεκλαδίζετο, μεγάλη ἐφύετο βάτος, ἥτις οὔτε ἀνθὸ οὔτε φύλλα εἶχε πλέον, διότι ἦτο χειμῶν. Ἦτο κεκαλυμμένη ὑπὸ τοῦ παχέτου καὶ εἰς τοὺς κλώνας τῆς ἀντὶ ἀνθῶν ἔφερε κρύσταλλα.

Εἶπεν ἡ μήτηρ εἰς τὴν βάτον.

— Μήπως εἶδες τὸν θάνατον νὰ διέλθῃ μετὰ τοῦ τέκνου μου ἐδώθεν;

— Ναι, ἀπεκρίθη ὁ ἀκωνοκλήτης θάμνος. ἀλλὰ δὲν θὰ σοὶ εἶπω τὴν ὁδὸν ἣν ἔλαβε πρὶν ἢ μὲ θερμάνῃς εἰς τὸ στήθος σου, διότι βλέπεις ἀπεκρυσταλλώθην.

Ἡ μήτηρ ἀνευ δισταγμοῦ ἐγονυκλίτησε καὶ ἐνηγκαλίσθη ὀλιβούσα τὴν βάτον ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς. Οἱ πάγοι ἀνελύοντο, αἱ ἀκανθαὶ γυμνούμεναι εἰσῆρχοντο εἰς τῆς μητρός τὰ στήθη καὶ τὸ αἷμα ἀπελείβετο εἰς βνήδας μεγάλας. — Ἀλλὰ βαθμηδὸν ἐνῶ τὸ στήθος τῆς μητρός κατεσχίζετο καὶ τὸ αἷμα τῆς κατέρρεεν, ἐπὶ τῆς βάτου, ἥτις ἦτο ἀγρία λευκάκανθα, ἀνεβλάστανον περικαλλῆ πράσινα φύλλα καὶ ὠραῖοι ἐρυθρωποὶ καρποί. Τόσον θερμὴ εἶναι ἡ καρδία μιᾶς μητρός!

Τότε ἡ βάτος τῇ ὑπέδειξε τὴν ὁδὸν ἣν ὤρελλε ν' ἀκολουθήσῃ.

Αὕτη ἔδραμε φλογερά, ὡς ἠλιακὴ ἀκτίς, καὶ μετὰ μικρὸν περιήλθεν εἰς τὴν ὄχθην μεγάλης λίμνης ἐφ' ἧς οὔτε λέμβος οὔτε πλοιάριον ἐφαίνεται. Ἡ λίμνη ἦτο παγωμένη εἰς τοσοῦτον, ὥστε ἀδύνατον νὰ διέλθῃ αὐτὴν κολυμβῶσα, ἐπὶ τοσοῦτον ἅμα ὑδατώδης, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ διέλθῃ αὐτὴν πεζῆ. Βλέπει κύκλω' εἰς τὸ πλάτος ἡ λίμνη ἀπέραντος ὡς ὁ λογισμὸς.

Ἡ τάλαινα μήτηρ ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα καὶ ἀνέτεινεν ἰκέτιδας χεῖρας ἐλπίζουσα ὅτι ὁ Θεὸς ἤθελε θαυματουργῆσαι ὑπὲρ αὐτῆς.

— Μὴ ἐλπίζε τὸ ἀδύνατον, τῆ λέγει ἡ νηπιὴ τῆς λίμνης, ἐγείρουσα τὴν λευκὴν κεφαλὴν τῆς ὑπὲρ τὰ ὕδατα' ἀς ἰδωμεν μᾶλλον ἂν αἱ δύο ἡμεῖς θὰ κατορθώσωμεν τοῦτο. Ἀγαπῶ νὰ συναθροίζω τοὺς πολυτίμους λίθους καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ σου εἶναι οἱ ὠραιότεροι ἀφ' ὅσους ποτὲ εἶδον' δέχεσαι νὰ κλαύσης ἐπὶ τῶν ὑδάτων μου τόσον ἕως οὐ καταπέσωσι καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ σου; Διότι οὕτω τὰ δάκρυά σου θὰ μεταβληθῶσιν εἰς μαργαρίτας, οἱ ὀφθαλμοὶ σου εἰς ἀδάμαντας. Μετὰ τοῦτο δὲ θὰ σὲ μεταφέρω ἐπὶ τῆς ἐτέρας μου ὄχθης, εἰς τὸ μέγα θερμὸν φυτοκομεῖον ὅπου ὁ θάνατος διαμένει καὶ ὅπου καλλιεργεῖ τὰ δένδρα καὶ τὰ ἄνθη, ὧν ἕκαστον ἀναπαριστᾷ μίαν ζωὴν ἀνθρώπου.

— Ὡ, μόνον τοῦτο θέλεις; εἶπεν ἡ πτωχὴ μήτηρ. Ὅλα, ὅλα σὲ δίδω διὰ νὰ προφθάσω τὸ τέκνον μου!

Καὶ ἤρξατο κλαίουσα, κλαίουσα εἰς τοσοῦτον ὥστε στεριεύσαντες πλέον οἱ ὀφθαλμοὶ ἠκολούθησαν τὰ δάκρυα ἅτινα εἶχον μεταβληθῆ εἰς μαργαρίτας, καὶ ἐχύθησαν ἐντὸς τῆς λίμνης ὅπου μετελήθησαν οὗτοι εἰς ἀδάμαντας.

Τότε τὸ πνεῦμα ἀνέτεινε τοὺς βραχιονὰς του, ἔλαβε τὴν τυφλὴν μητέρα καὶ ἐντὸς στιγμῆς μετέγαγεν ἐπὶ τὴν ἀντίπεραν ὄχθην. Ἐκεῖ ἠγείρετο τὸ ἀνάκτορον τῶν ζώντων ἀνθρώπων.

Ἦτο μέγα παλάτιον ὑέλινον, μήκους πολλῶν λευγῶν, ἠπίως θερμαινόμενον τὸν χειμῶνα ὑπὸ ἀοράτων ἐστιῶν καὶ τὸ ἔαρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ἡ πτωχὴ μήτηρ δὲν ἠδύνατο νὰ ἰδῇ αὐτὸ, ἐπειδὴ ὄμματα δὲν εἶχε πλέον. Ἐκινήθη ψηλαφοῦσα ἕως οὐ ἀνεῖρε τὴν εἰσοδὸν' ἀλλ' ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ ἐκάθητο γραῖα οἰκοφύλαξ.

— Τί ζητεῖς ἐδῶ; ἠρώτησεν ἡ φρουροῦσα.

— Ὡ, μία γυνή! ἀνεφώνησεν ἡ μήτηρ.

Θὰ με εὐσπλαγχνισθῆ. — Καὶ εἶπεν:

— Ἐρχομαι ζητοῦσα τὸν θάνατον ὅστις ἤρπασε τὸ τέκνον μου.

— Πῶς ἦλθε; ἕως ἐδῶ καὶ τίς σ' εἰσοήθησεν; ἐπανέλαβεν ἡ γραῖα.

— Ὁ ἀγαθὸς Θεός, εἶπεν ἡ μήτηρ, με εὐσπλαγχνίσθη. Σὺ ὁμοίως θὰ με εὐσπλαγχνισθῆς καὶ θὰ με εἴπῃς ποῦ δύναμαι νὰ ἐπανεύρω τὸ τέκνον μου.

— Δὲν γνωρίζω τὸ τέκνον σου, εἶπεν ἡ γραῖα, καὶ σὺ δὲν δύνασαι πλέον νὰ τὸ ἴδῃς. Πολλὰ ἄνθη καὶ δένδρα ζωῆς ἀπέθανον τὴν νύκτα ταύτην. Μετ' ὀλίγον θὰ ἔλθῃ ὁ θάνατος διὰ νὰ τὰ ἀποσπάσῃ, διότι δὲν ἀγνοεῖς ὅτι πᾶν ἀνθρώπινον πλάσμα ἔχει ἐδῶ τὸ ἄνθος του ἢ τὸ δένδρον του, κατὰ τὸ σῶμα ἐκάστου. ἔχουσι τὴν αὐτὴν ὡς τὰ ἄλλα φυτὰ ὄψιν, ἔχουσιν ὅμως καρδίαν καὶ ἡ καρδία αὕτη πάλει πάντοτε. Καὶ ἀφοῦ ἡ καρδία τῶν μικρῶν παιδίων κτυπᾷ ὡς καὶ τῶν ἀνδρῶν, ἂν διὰ τῆς ἀφῆς ἠδύνασο νὰ ἀναγνωρίσῃς τὸν παλμὸν τοῦ ἰδικοῦ σου...

— Ὡ, ναι, ναι, εἶπεν ἡ μήτηρ, θὰ τὸ ἀναγνωρίσω, εἶμαι βεβαία.

— Τίνος ἡλικίας ἦτο τὸ τέκνον σου;

— Ἐνός ἔτους' ἐμειδία πρό πολλοῦ, καὶ μόνον διὰ πρώτην φοράν εἶπε χθὲς τὸ ἐπέρασ, μαμά μου.

— Θὰ σὲ ὀδηγήσω εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν μονοετῶν παιδίων' ἀλλὰ τί θέλεις με δώσῃ;

— Μήπως ἔχω τι πλέον νὰ διαθέσω; εἶπεν ἡ μήτηρ. — Τίποτε, ὡς βλέπεις' ἀλλ' ἂν πρόκηται χάριν σοῦ νὰ ὑπάγω γυμνόπους εἰς τὸ πέρασ τοῦ κόσμου, θὰ ὑπάγω!

— Δὲν ἔχω ὑποθέσεις εἰς τὸ πέρασ τοῦ κόσμου, εἶπε ξηρῶς ἡ γραῖα' ἀλλ' ἂν θέλῃς νὰ με δώσῃς τοὺς μακροὺς μέλανας βοστρύχους σου ἀναλαμβάνουσα τὴν φαιὰν κόμην μου, θὰ κάμω ὅ,τι ποθεῖς.

— Τοῦτο μόνον; εἶπεν ἡ πτωχὴ γυνή. — Ὡ, λάβε τους, λάβε τους!

Καὶ ἡ μήτηρ τῆ ἔδωκε τοὺς ὠραίους μέλανας πλοκάμους τῆς εἰς ἀνταλλαγὴν τῶν ὀλίγων λευκῶν τριχῶν τῆς γραφῆς.

Τότε εἰσῆλθον εἰς τὸ μέγα θερμὸν φυτοκομεῖον τοῦ θανάτου ὅπου φυτὰ, ἄνθη,

θάμνοι, δένδρα, εἶναι παρκατεθειμένα καὶ διακεκρυμένα κατὰ ἡλικίαν.

Ἦσαν ἐκεῖ ὑάκινθοι ὑπὸ ὑέλινος καλύπτρας, ὑδροχαρῆ φυτὰ ἔπλεον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν λεκανῶν, ἀλλὰ ζωηρὰ καὶ δροσώδη, ἀλλὰ ἀσθενῆ καὶ μακραινόμενα. Ἦσαν ἐκεῖ μεγαλοπρεπεῖς φοίνικες, λευκαὶ γιγάντιοι, βαθύσκιοι πλάτανοι' ἦσαν ἐρεϊκίαι, ἐρπυλοὶ, θύμοι ἀνθοστεφεῖς. Πᾶν δένδρον, πᾶν χόρτον, πᾶν ἄνθος εἶχε τὸ ὄνομά του καὶ ἀναπαρίσκα μίαν ζωὴν ἀνθρώπινην. Ἦσαν ἐκεῖ δένδρα μέγала εἰς στενοῦς πίθους, ἐτοιμοὺς νὰ διαβροχῶσιν ἕνεκα τῆς σμικρότητός των' ἦταν πάλιν πολλὰ μικρὰ φυτὰ τεθειμένα εἰς πολυτελεῖς γάστρας, δεκάκις ἀνελόγως δι' αὐτὰ μεγαλειότερας. Οἱ στενοὶ πίθοι παρίσταν τοὺς πτωχοὺς, αἱ μεγάλαι γάστραι τοὺς πλουσίους. — Τέλος ἡ μήτηρ ἐβρισεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν παιδίων.

— Ἐδῶ, τῆ εἶπεν ἡ γραῖα.

Τότε ἡ τυφλὴ μήτηρ, ἤρχιτε νὰ ἀκροῶται τοὺς παλμούς τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ θίγῃ τὰς παλλομένας καρδίκας των.

Ἐἶχε δὲ κλίνει τὸσάκις ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ τέκνου τῆς, τοὺς παλμούς του αἰσθνομένη, ὥστε θὰ ἀνεγνώριζε τὴν καρδίαν του καὶ ἐν μέσῳ μυριᾶδων ἄλλων καρδιῶν.

— Ἐδῶ εἶναι, ἐδῶ εἶναι! ἀνεφώνησεν ἐν τέλει τεινύουσα τὰς χεῖράς τῆς εἰς μικρὸν τινα κάκτον ὅστις ἐκλινε μεμαρμημένος παρὰ τινα ἐκεῖ πλευρᾶν.

— Μὴ ἐγγίζῃς τὸ ἄνθος τοῦ τέκνου σου, τῆ εἶπεν ἡ γραῖα, ἀλλὰ τοποθετήσου ἐδῶ πλησίον. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀναμένω τὸν θάνατον, καὶ ὅταν αὐτός ἔλθῃ μὴ ἀφήσῃς αὐτὸν νὰ ἀποσπάσῃ τὸ δενδρόλιον, καὶ ἂν ἐπιμείνῃ ἀπέλθῃ αὐτὸν ὅτι θὰ κάμῃς τὸ ἴδιον εἰς δύο ἄλλα ἄνθη' αὐτός θὰ φοβηθῆ, διότι διὰ νὰ ἀποσπάσῃ ἐν τῶν φυτῶν πρέπει νὰ λάβῃ τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ θάνατος ὀρεῖται λόγον εἰς τὸν Θεὸν δι' ὅλα τὰ ἀνθρώπινα ἄνθη.

— Ἀλλὰ διατί, εἶπεν ἡ μήτηρ, διατί κρυθῶ;

— Εἰσοργεῖται ὁ θάνατος, εἶπεν ἡ γραῖα. Μείνε αὐτοῦ καὶ ἐνθυμήσου πᾶν ὅ,τι σὲ εἶπα.

Καὶ ἡ γραῖα ἔφυγε.

Καθ' ὅσον ὁ θάνατος προσήρχετο, ἡ μή-

τηρ ἠσθάνετο τὸ ψῦχος διπλασιαζόμενον. Δὲν ἔβλεπεν αὐτὸν, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τέλος ἦτο ἐμπρὸς του.

— Πῶς ἠδυνήθη; νὰ εὔρης τὸν δρόμον ἕως ἐδῶ; Πῶς μάλιστα ἠδυνήθη; νὰ φθάσῃς ἐδῶ πρὶν ἐμοῦ; εἶπεν ὁ θάνατος.

— Εἶμαι μήτηρ, ἀπεκρίθη ἡ δύσμοιρος. Ὁ θάνατος ἐκτείνει τὸν ξηρὸν βραχιονὰ του πρὸς τὸν μικρὸν κάκτον' ἀλλ' ἡ μήτηρ νοήσασα τοῦτο ἐκάλυψεν αὐτὸν διὰ τῶν χειρῶν τῆς μετὰ τοσαύτης ἰσχύος καὶ ἐπιμονῆς, ὥστε οὗτος οὐδ' ἐν τῶν φύλλων του συνέλαβε.

Τότε ὁ θάνατος ἐρύσησεν ἐπὶ τῶν χειρῶν τῆς μητρὸς, καὶ ἡ ἀτυχὴς ἠσθάνθη τὴν πνοὴν αὐτοῦ ὡς ἀπὸ ζόματος ἐκπνεομένην μαρμαῖρου. Οἱ μυῶνες αὐτῆς ἐχαλαρώθησαν καὶ αἱ χεῖρές τῆς ἀπεσπάρθησαν τοῦ φυτοῦ ἀνίσχυροὶ καὶ κτάψυχοι.

— Ἄρρων! δὲν θὰ δυνήθῃς νὰ παλαίτης ἐναντίον μου, εἶπεν ὁ θάνατος.

— Ὄχι' ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς Θεὸς δύναται τοῦτο, ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ.

— Ἐγὼ πράττω ὅ,τι ἐκεῖνος με διατάττει, ἀπήντησεν ὁ θάνατος. Εἶμαι ὁ κηπουρὸς τοῦ' ἀνασπῶ τὰ ἄνθη καὶ τὰ δένδρα ἃ ἐρύτευσεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ φυτεύω πάλιν αὐτὰ ἐπὶ τοῦ μεγάλου κήπου τοῦ παραδείσου.

— Ὡ, ἀπόδος μοι τὸ τέκνον, εἶπεν ἡ μήτηρ κλαίουσα καὶ ὀλοφυρομένη, ἡ ταυτοχρόνως ἀπόσπασον καὶ τὸ δένδρον τὸ ἰδικόν μου!

— Ἀδύνατον, εἶπεν ὁ θάνατος' σὺ ἔχεις νὰ ζῆσῃς ἀκόμη τριάκοντα ἔτη.

— Τριάκοντα ἔτη! ἀνεφώνησεν ἀπελπιστὴ ἡ μήτηρ' καὶ τί θέλεις, ὦ θάνατε, τί θέλεις νὰ κάμω τὰ τριάκοντα αὐτὰ ἔτη; Δὲς αὐτὰ εἰς εὐτυχεστέραν μητέρα, ὅπως ἐγὼ ἔδωκα τὸ αἶμά μου εἰς τὴν βάτον, τοὺς ὀρθοκλμούς μου εἰς τὴν λίμνην, τοὺς πλοκάμους μου εἰς τὴν γραῖαν.

— Ὄχι, εἶπεν ὁ θάνατος' αὕτη εἶναι ἡ βουλὴ τοῦ Θεοῦ καὶ οὐδὲν νὰ παραλλάξω δύναμαι.

— Τότε λοιπὸν, εἶπεν ἡ μήτηρ, οἱ δύο μας! — Θάνατε, ἐὰν ἐγγίθῃς εἰς τὸ φυτὸν τοῦ τέκνου μου θὰ ἀποσπάσω καὶ ἐγὼ ταῦτα.

Καὶ συνέλαβε διὰ τῶν χειρῶν δύο νεαρὰς φουξίας.

— Μὴ ἐγγίζῃς εἰς τὰ ἄνθη ταῦτα,

ἀνερώνησεν ὁ θάνατος· λέγεις, ὅτι εἶσαι δυστυχῆς, καὶ ὅμως θέλεις νὰ καταστήσῃς μίαν ἄλλην μητέρα δυστυχέστεραν ἀπὸ σέ, διότι αἱ δύο αὐταὶ φουξιάι εἶναι δύο διδύμα.

— Ω! μία μήτηρ ἀκόμη!
Εἶπεν ἡ πτωχὴ γυνὴ, καὶ ἀφῆκε τὰ ἄνθη.

Ἐγένετο σιγὴ, καθ' ἣν ἐφαίνετο ὡς νὰ ᾤσθάνθη ὁ θάνατος ἐλέους συγκινήσεις.

— Λάβε, εἶπεν ὁ θάνατος παρουσιάζων εἰς τὴν μητέρα δύο ὠραιοὺς ἀδάμαντας· εἶναι οἱ ὀφθαλμοὶ σου· ἐπῆρα αὐτοὺς διερχόμενος ἀπὸ τῆς λίμνης. Ἀνάλαβε αὐτούς· εἶναι λαμπρότεροι καὶ ὠραιοτέροι ἀφ' ὅσον ποτὲ ὑπῆρξαν. Σὲ τοὺς χαρίζω, καὶ ἰδὲ εἰς τὸ βαθύ τοῦτο νάμα τῆς πηγῆς, ὅπερ ῥεῖ πηλοῖόν σου. Θὰ σὲ εἶπω τὰ ὀνόματα τῶν δύο τούτων ἀνθέων, ἅπερ ἤθελες νὰ ἀνασπάσῃς, καὶ ὅα ἴδῃς ὅλον τὸ μέλλον, ὅλον τὸν βίον τῶν δύο τούτων φουξιῶν. Θὰ ἴδῃς τι ἤθελες νὰ θραύσῃς καὶ ἀφανίσῃς.

Καὶ ἀναλαβούσα τὰ ὄμματά της ἡ μήτηρ εἶδεν εἰς τὴν πηγὴν. Ἦτο μαγικὸν θέαμα νὰ βλέπῃ τις διὰ ποῖον μέλλον ἀγαθοεργῶν καὶ εὐδαιμονίας ἦσαν προωρισμένα τὰ δύο, ἄνθη ἅτινα ἐπρόκειτο νὰ ἐκρίζωσῃ. Ἡ ζωὴ των ἔρρεεν ὑπὸ ὀρίζοντα χαρᾶς, ἐν μέσῳ συναυλίας εὐλογιῶν.

— Ἄ, εἶπεν ἡ μήτηρ καλύπτουσα τοὺς ὀφθαλμούς της, θὰ ἐγενόμην ἕναχος φοβερά.

— Ἰδὲ, εἶπεν ὁ θάνατος.

Αἱ δύο φουξιάι εἶχον ἀφανισθῆ, καὶ ἀντ' αὐτῶν ἀνεφαίνετο εἰς μικρὸς κῆκτος ὅστις ἐλάμβανε τὸ σχῆμα παιδίου. Τὸ παιδίον ἀνεπτύσσετο καὶ ἐγένετο ἀνὴρ πλήρης παθῶν φλογερῶν. Ἡ ζωὴ του ἦτο σύννεφον δακρύων, παραφορᾶς, οὐδύνης. Ἀπέθνησκεν αὐτόχειρ.

— Ω, Θεέ μου, εἶπεν ἡ μήτηρ, τίς ἦτο αὐτός;

— Τὸ τέκνον σου, ἀπεκρίθη ὁ θάνατος.

Ἡ πτωχὴ μήτηρ ἀνέπεμψε στεναγμὸν καὶ ἐσωρεύθη κατὰ γῆς. Μετ' ὀλίγον, ἀνεγείρουσα τὰς χεῖράς της πρὸς τὸν οὐρανόν·

— Ω Θεέ μου, εἶπεν, ἀφοῦ μὴ τὸ ἀφῆρισες, φύλαττε αὐτό. Ὅτι, παρὰ σοῦ γίνονται, γίνεται καλῶς.

Τότε πλέον ὁ θάνατος ἔτεινε τὸν βραχίονά του, καὶ ἀποσπᾶσθ ἀπὸ τῆς ζωῆς τὸν μικρὸν κῆκτον.

Ἄλλ' ἡ μήτηρ διὰ μιᾶς χεῖρὸς κρατή-

σασα τὸν βραχίονά του, καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἐπαναδίδουσα αὐτῷ τοὺς ὀφθαλμούς της·

— Στάσου, εἶπεν, ἵνα μὴ τὸ ἰδιώμαπο-
θῆσκον!

Καὶ ἡ μήτηρ, ἡ τάλαινα μήτηρ, ἔζησε τριάκοντα ἔτη τυφλὴ καὶ ἐγκατερούσα.

Ὁ Θεὸς ἔθετο τὸ παιδίον ἐν μέσῳ τῶν ἀγγέλων, τὴν μητέρα εἰς τὰς τάξεις τῶν μαρτύρων.

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ.

Β'

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ,

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΑ. Π. ΛΑΜΠΡΟΙ Ἡπειρώτου.

Τὸν ποιητὴν δύναται νὰ κρίνῃ ἀσφαλέστερον καὶ νὰ ἐννοήσῃ κάλλιον ὁ νεαρὸς τὴν ἱλικίαν τοῦ παλιοῦ σοφοῦ. Ὅπου οἱ σοβαροὶ αὐτοὶ ἄνδρες οἱ σκυθρωπῆν ἔχοντες τὴν ὕψιν καὶ τραχεῖαν τὴν γλώσσαν, οἱ ἀναλαμβάνοντες αὐτόκλητοι ἢ κεκλημένοι τὴν πλάστιγγα τῆς ἀξίως τῶν ποιητικῶν ἔργων, ἀνακαλύπτουσι λίθους, ὁ νέος ἀνακαλύπτει ἄνθη· ἐκεῖνοι διυλίζουσι, αὐτὸς θαυμάζει· ἐκεῖνοι ἰσχυμένοι ἐνώπιον μεγαλοπρεποῦς καὶ γλοεράς κοιλιάδος ἀπαβλέπουσι μόνον πρὸς τὴν τυχὸν κεκρυμμένην ἀκκινθάν, καὶ ἐκλαμβάνουσιν ὡς ποίησιν τὴν γραμμικὴν τῶν ἔργων διασκευὴν, ὁ νέος αἰσθάνεται ὅτι ἡ ποίησις ἔγκειται εἰς τὴν ζωηρότητα τοῦ αἰσθήματος, εἰς τὸ ἀχανές τῆς φαντασίας. Διὰ τοῦτο οὐδέποτε ἄλλοτε ἐξηνέχθη ἄρθότερα περὶ τοῦ Ζαλοκώστα καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ κρίσις, τῆς ὑπὸ τοῦ μέλιτος ἠδῶντος ἠδῆ Σπυριδῶνος Λάμπρου. Ἰσως ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὑπὲρ τὸ δέον ἀποθαυμάζει τὸν ποιητὴν. Ἄλλ' ὁ θαυμασμὸς καὶ ἀδικιολόγητος ἂν ἦναι, ἀποδεικνύει πάντοτε ψυχὴν εὐγενῆ, καρδίαν γόνιμαν, ὀργῶσαν μετὰ ζήσεως πρὸς τὸ θαυμάζονον καὶ ἀμιλλωμένην, νῦν μὲν, διὰ τῆς λατρείας, αὐριον, διὰ τοῦ ἀγῶνος, πρὸς τὰ ἔργα ἑξῶν ἐνδομῶν.

Ἡ βιογραφία τοῦ Ζαλοκώστα ἀναγνώσθη ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Παρρησιασῶν. Παιδὲς ἀνεπληροῦντες τὴν ἑλλειψίν, ἂν

οὐδ' ἠσθάνθησαν οἱ γεροντότεροι αὐτῶν, συνέστησαν τὸν σύλλογον τοῦτον, ἐν ᾧ διαμειβουσι τὰς ἰδέας καὶ τὰς μελέτας καὶ ἀκούμενοι εἰς τὸ δημοσίᾳ λαλεῖν, γυμνάζονται βαθμηδὸν εἰς τὸ δυσχερέστατον τοῦτο διὰ τὴν ἑλλειψίν κεκανονισμένης γλώσσης στάδιον· πολλαπλασιάζοντες δὲ τὰς γνώσεις αὐτῶν, θέτουσι τὰ θεμέλια ὠρτίου μέλλοντος. Τὸν σύλλογον τοῦτον ὁ Ζαλοκώστας, ὁ περιπαθῶς ἀγαπῶν τὴν νεολαίαν καὶ πάντοτε ἐξεγείρων τὴν φιλοτιμίαν καὶ κηδόμενος περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῆς, ἤθελε βεβαίως υἱοθεήσει ἐὰν ἔζη. Ἄλλὰ δὲν ὑπάρχει πλέον. Ὁ δὲ κ. Σ. Λάμπρος ἐκάλεσεν ἐν μέσῳ τοῦ συλλόγου τὴν ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἐπέδειξεν αὐτὴν ὅποια εἶναι εἰς τοὺς ἐνθουσιῶντας ἀκροατάς. Ἐκθέτων δι' ἀφελούς λόγου καὶ ἀνεπιπλάττου τὸν βραχὺν μὲν ἀλλὰ περίλυπον ἐκείνου βίον, συνεκίνησεν ἅμα καὶ ἐδίδασκε καὶ περιεποίησεν εἰς τοὺς ἀκροατάς μὲν ὠρέλαιαν, δικαιοσύνην δὲ εἰς τὸν κρινόμενον καὶ εἰς ἐκυτόν τιμῆν. Καὶ ταῦτα λέγοντες δὲν συμφωνοῦμεν πρὸς ὅλα τὰ ἐν τῇ βιογραφίᾳ περιεχόμενα πρὸ πάντων δὲ εἰς ἓν καὶ τὴν περὶ τούτου γνώμην ἡμῶν ὅα ἐκθέσωμεν, διότι ὁ κ. Λάμπρος εἶναι ποιητὴς ἠδῆ καὶ ἀριστον ὑποσχετὰ μέλλον, ὥστε εἶναι πικρὸν περὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς ποιήσεως ν' ἀπατάται.

Ὁ κ. Σ. Λάμπρος νομίζει ὅτι ὅσον πιστότερον περιγράφεται ἐν τῇ ποιήσει ὁ πραγματικὸς κόσμος, ὅσον εἶναι ἀληθεστέρα ἡ ποίησις, τοσοῦτον εἶναι καὶ ἐξοχωτέρα.

Ὁ Ἀριστοτέλης ὥρισεν τὴν ποίησιν ἐν γένει, τέχνην μιμητικὴν καὶ διὰ τοῦ ὀρισμοῦ τούτου ἔκτοτε ἔθετο τὸν θεμελιώδη κανόνα τῆς ῥωμαντικῆς λεγομένης ποιήσεως· καὶ ὅμως οἱ διδάσκαλοι φαντάζονται τοῦ ἐν τῇ ποιητικῇ τοῦ Ἀριστοτέλους κανόνας, ὡς τὸ καθαρὸν καὶ ἀγνὸν συμπέρασμα τῆς κλασικῆς τέχνης. Οἱ διδάσκαλοι εἰμαρται ν' ἀπατώνται αἰωνίως. Ποία εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν δύο τούτων σχολῶν τῆς χθὲς καὶ τῆς σήμερον, αἵτινες ἀντιμέτωποι ἰστάμενοι δεικνύουσι πρὸς ἀλλήλας τοὺς ὄνυχας; Θεμελιώδης μία καὶ μόνη. Ἡ μὲν, ἡ κλασικὴ δὲν παραδέχεται τὴν τέχνην ὡς μίμησιν, πιστεύει εἰς τοὺς ἰδεώδεις τύπους τοῦ Πλάτωνος

καὶ εἰς τὴν αἰσθητικὴν ἀλήθειαν μᾶλλον τῆς πραγματικῆς ἀληθείας. Ἡ ῥωμαντικὴ παραδέχεται ὡς θεμέλιον τῆς τέχνης τὴν μίμησιν, εἶναι μᾶλλον ὑλικὴ καὶ μᾶλλον σκεπτικὴ, παραδέχεται τουτέστι τὸν ὀρισμὸν τοῦ Ἀριστοτέλους, εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ ὁποῖου παραπέμπεται ὑπὸ τῶν κλασικῶν οἵτινες ὑπολαμβάνουσιν ὅτι αἱ λεπτομέρειαι ἀποτελοῦσι τὴν σχολὴν καὶ ὄχι αἱ θεμελιώδεις ἀρχαί.

Τοιαύτη τις διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νέας ἀρχιτεκτονικῆς· ἡ ἀρχιτεκτονικὴ σήμερον προσέχουσα εἰς τὴν γεωμετρικὴν τῶν γραμμῶν ἀκρίβειαν δὲν δύναται νὰ δημιουργήσῃ ὅμοια μνημεῖα πρὸς τὰ τῆς ἀρχαιότητος.

Ὁ ἱκτινὸς ἠκολούθει τὴν ὀπτικὴν ἀκρίβειαν καὶ οὐχὶ τὴν μαθηματικὴν καὶ αἱ καμπύλαι γραμμαὶ τοῦ Πικθενῶνος ἀποτελοῦσι τὴν ἀκριβεστάτην καὶ μεγαλοπρεπεστάτην ὀπτικὴν εὐθυγραμμίαν.

Ἄλλ' ἡ τέχνη εἶναι τῶντι μίμησις; Ἡ τέχνη εἶναι ἡ ἔκφρασις τοῦ ἠθικοῦ κάλλους διὰ τῆς ἀρωγῆς τοῦ φυσικοῦ κάλλους. Τὸ φυσικὸν κάλλος εἶναι τὸ ἀλφάβητον, εἶναι τὸ σύμβολον διὰ τοῦ ὁποῖου ἐκφράζεται τὸ ἠθικόν. Ἄλλὰ τὸ σύμβολον τοῦτο ἐν τῇ φύσει εἶναι συνήθως σκοτεινόν· ἡ δὲ τέχνη παραλαμβάνουσα αὐτό, τὴ καθαρίζει, τὸ δικσαρίζει καὶ παράγει ἀποτελέσματα τὰ ὅποια δὲν γεννᾷ ἡ φύσις· διότι ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν ἡ ἐννοια τοῦ ἠθικοῦ κάλλους ὑπάρχει πολὺ πληρεστέρα τοῦ ἐν τῇ φύσει πραγματικοῦ. Ἄν λοιπὸν ἡ τέχνη δουλικῶς μιμεῖται τὴν φύσιν, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀντιγραφεὺς ἀρκούμενος εἰς τὴν ἀξίαν τῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πιστῆς ἀντιγραφῆς. Εἶναι φωτογραφικὴ μηχανὴ, οὐδὲν πλέον· καὶ δὲν ἐννοῶ διατὶ νὰ μὴ θαυμάζωμεν πλείοτερον τοὺς φηνοὺς τοῦ σκοτεινοῦ θαλάμου, τῶν ἐν τῷ Βητικανῷ ἔργων τοῦ Ραφαήλ. Ἄλλ' ὄχι· ἡ τέχνη δὲν εἶναι μίμησις, δὲν εἶναι ἀντιγραφὴ τῆς φύσεως· καὶ ἂν ὁ Ἀριστοτέλης δὲν ἐπολέμει τὴν περὶ ἰδανικοῦ θεωρίαν τοῦ Πλάτωνος, βεβαίως δὲν ἤθιλε μετατρέψει διὰ μιᾶς λέξεως πάντα τὰ δημιουργὰ πνεύματα τῆς ἀρχαιότητος εἰς μηχανικοὺς ἀντιγραφεῖς. Ὁ καλλιτέχνης ἔχει ἐν ἐκυτῷ τὸ ἠθικόν κάλλος ἐξ οὗ ἀπαρτίζει τοὺς κατὰ μέρος ἰδανικοὺς τοῦ καλοῦ τύπους· ἔπειτα παραλαμβάνει ἀπὸ

τὴν φύσιν τὰ στοιχεῖα, τὴν ὕλην, καὶ ἀναπλάσσωσιν αὐτὴν εἰκονίζουσι δι' αὐτῆς τὸ ἰδανικόν. Δὲν μιμνῆται ἀλλὰ δημιουργεῖ τελειοποιῶν. Τί μιμνῆται ἡ μουσικὴ τοῦ Βετχόθεν, τί μιμνῆται τὰ ἄσματα τοῦ Μοζάρ καὶ τίνος ἀντιγραφή εἶναι ὁ Παρθενῶν; Ἐὰν ἡ τέχνη ἦτο μίμησις θὰ ἐξήτουν ἐλεημοσύνην εἰς τὰς ὁδοὺς οἱ Ραφαῆλοι καὶ οἱ Μιχαλάγγελοι καὶ τρεῖς θ' ἀπέθνησκον τῆς πείνης οἱ ποιηταί.

Θαυμάζομεν τὸν Ἀριστοτέλην ὅν δικαίως Πούν ἐκάλεσεν ἡ ἀρχαιοῦς, ἀλλὰ δὲν δεχόμεθα τὰς περὶ ποιήσεως ἀρχὰς αὐτοῦ ἢτο ἀρχὴ γε δυνατόν νὰ αἰσθανθῆ ἀληθῶς τὴν ποίησιν ἄνθρωπος ὅστις οὕτω πως λέγει γεννηθεῖσαν αὐτὴν; «Κοίκασι δὲ γεννηταί μὲν ὄλωσ τὴν ποιητικὴν αἰτία δύο τινές, καὶ αὗται φυσικαί· τότε γὰρ μιμνῆσθαι, σύμφυτον τοῖς ἀνθρώποις ἐκ παίδων ἐστίν, (καὶ τούτω διαφέρουσι τῶν ἄλλων ζώων ὅτι μιμητικώτατον ἐστὶ καὶ τὰς μαθήσεις ποιεῖται διὰ μιμήσεως τὰς πρώτας) καὶ τὸ χαίρειν τοῖς μιμήμασι πάντας.» Δέχθητε λοιπὸν τὴν γέννησιν τῆς ποιήσεως τοσοῦτον παιδαριώδη καὶ πιθηκίζουσαν.

Ἡ ποίησις δὲν εἶναι ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια, ἀλλ' ἡ αἰσθητικὴ τὴν ὕλην λαμβάνει ὁ ποιητὴς διὰ τῆς φαντασίας καὶ τῆς εὐαισθησίας αὐτοῦ, διὰ δὲ τοῦ λόγου δημιουργεῖ ἐξ αὐτῆς ὁ ποιητὴς δὲν εἶναι θεός, δὲν δύναται ἐκ τοῦ μηδενός νὰ πλάσῃ κόσμον· ἀλλ' ἂν ἡ φύσις ἡ γεννώσα τὸ ζῶον καὶ τὴν καμέλιαν, τὴν δρῦν καὶ τὴν κυπάρισσον, καλεῖται δημιουργός, ὁ ποιητὴς ὁ παράγων ἔργα τέχνης τελειότερα, ἀπεικονίζοντα κάλλιον τὸ ἠθικόν κάλλος, δὲν εἶναι δημιουργός;

Αἰσθητικὴ ἀλήθεια εἶναι ἡ ἔμπνευσις· ἔμπνευσις ἐστὶν ἡ στιγμὴ ἐκείνη καθ' ἣν σαφέστερον ἡ καρδία ἡμῶν ἀντιλαμβάνεται τοῦ ἠθικοῦ κάλλους· τὸ ἠθικόν κάλλος ὑπάρχει, εἶναι ἀλήθεια ἡ ὑπαρξίς αὐτοῦ, ἀλλὰ πᾶσα ἀλήθεια δὲν εἶναι καλὴ. Τὸ τετράγωνον τῆς ὑποτεινούσης εἶναι ἴσον μὲ τὸ τετράγωνον τῶν δύο καθέτων· ἰσοῦ ἀναμφισβήτητος ἀλήθεια· ἐξήγειρεν εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν αἰσθημα καλοῦ;

Τὸ καλὸν εἶναι καὶ ἀληθές, ἀλλὰ τὸ ἀληθές δὲν εἶναι πάντοτε καλόν· ἐὰν ποίησις ἦτο ἡ ἀλήθεια, οἱ μαθηματικοὶ θὰ ἦσαν οἱ πρώτιστοι τῶν ποιητῶν.

Τὴν θεωρίαν ταύτην πρέπει πάντοτε νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν ὁ ποιητὴς· καὶ μάλιστα ὁ νέος ποιητὴς ὀγόνιμον ἔχων καρδίαν, ἀγαπῶν εὐκρινῶς τὴν πρωτίστην τῶν τεχνῶν καὶ ὁ ἀνασεῖων τὰς πτέρυγας ἔτοιμος ν' ἀνέλθῃ εἰς τὰ αἰθέρια ὕψη.

Δ. Π.

Η ΕΛΕΝΗ ΤΗΣ ΜΙΑΗΤΟΥ

ἦτοι

*Αἱ γυναῖκες ὅπως ἦσαν, εἶναι
καὶ θὰ ἦναι.*

Φεῦ! τῆς θηλείας πῆ προδίδεται φρενός.
(Εὐριπίδης).

ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΚΕΦΑΛ. Α΄. ἀντὶ προλόγου.

Λίαν ὀρθῶς παρατηρήθη ὑπὸ τινῶν ὅτι *δρόσφ ὑπάρχουσι γυναῖκες, ἔχει τις κατὰ νὰ εἴπῃ.* Ἀλλὰ δὲν σφάλλει, νομίζω, ὅστις προσθέτει ὅτι ἐπειδὴ ὑπῆρξαν ἀπαξ γυναῖκες, ἔχει τις ὕλην ἀνεξάντλητον ἵνα πληροῖ Βατικανὰς βιβλιοθήκας γράφων περὶ αὐτῶν.

Ἡ γυνή, τὸ ὄγδοον θαῦμα τοῦ κόσμου κατὰ τοὺς Οὐατώτας αὐτῆς, ἡ ἐνδεκάτη πληγὴ τοῦ Φραϊῶ κατὰ τὰς κατ' αὐτῶν κερυχθεῖσας κηκὰς γλώσσας, εἶναι ἀνεξάντλητον μυθιστόρημα, τὸ ὅποιον ἤρχισε μὲ τὴν Εὐάν καὶ θὰ τελειώτῃ μὲ τὴν τελευταίαν γυναῖκα, — ἐὰν θὰ ὑπάρξῃ τελευταία γυνή, ἡ μᾶλλον ἂν θὰ χαλάσῃ ποτὲ ὁ κόσμος, αὐτὸς δὲ ὁ μάταιος· μικρόκοσμος, ὅπως λέγουσιν οἱ σπληνικοί στιχοποιοί.

Ἡ Εὐὰ λοιπὸν ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τοῦ μυθιστορήματος, καὶ ὁ παράδεισος τὸ πρῶτον ῥωμαντικὸν ἐνδιαίτημα τῶν ἡδονικῶν ἐρωτῶν· ἐκείθεν δὲ ἀνεφάνησαν τὰ πρῶτα συμπτώματα τοῦ ἐρωτικοῦ νοσήματος — ὅπως ὀνομάζουσι τὸν ἐρωτα καὶ τὴν ποίησιν μερικοὶ ὑποχονδριακοί.

Ἐπειδὴ ἡ γυνή ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ γεννᾷ, ὑπέθεσαν πολλοὶ ὅτι πᾶν καλὸν ἢ κακὸν ἐξέρχεται ἐκ τῆς κοιλίας τῆς καὶ ἐπομένως τὴν ἐθεώρησαν ἡ παραγωγὴν καὶ μητέρα πάσης κακίας καὶ ἀρετῆς. Ἀλλ' οὗτοι ἐν ἀγνωσίᾳ τῶν ἔργων εἰς τὸ μέσον

τὸ ζήτημα. ἂν ὁ ἀνὴρ εἰς τὰ καλὰ ἢ κακὰ προΐοντα τῆς πρέπῃ νὰ καταλεχθῇ.

Ἡ μεγάλη ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν ἐπιβροχῆ τῆς γυναικὸς ἀνεφάνη κυρίως ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ τρελὴ ἐκείνη *Μωρατίσσα*, παγιδευθεῖσα ὑπὸ τοῦ πρώην βοσκῶ Ἀνατολίτου, παρήτησε τὸν ἀτυχῆ Μενέλαον εἰς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ. Ἀλλ' οἱ Μωραίται ἦσαν φιλότιμοι καὶ ὁ στόμαχος τοῦ ζωντοχήρου Μενελάου δὲν ἠδυνήθη νὰ χωνεύσῃ τὴν χυλόπητταν ταύτην ὥστε ἐδέξατο νὰ κάμωσιν ἓνα θαλάσσιον περιπατον ἐπὶ δέκκ καὶ εἰκοσιν ἔτη τοσαῦται μυριάδες οἰκοκυραίων.

Δέκα ἔτη εἶχον τὴν ὑπομονὴν νὰ σπάζωνται καὶ Ἕλληνες καὶ Ἀνατολίται χθρὶν τοῦ στεγνοῦ αὐτοῦ λέχους, ὡς λέγει ὁ Εὐριπίδης ὁ φιλοδωρήτας εἰς τὰς γυναῖκας τόσας ὕδρεις, ὅσας ὁ Ἀβούτ καὶ ὁ ἀγγλικὸς *Χρόνος* εἰς τὴν Ἑλλάδα. Δέκκ ἔτη ἀπεδεκατίζοντο οἱ Φωκεῖς καὶ οἱ Κιβητῆες, πολεμοῦντες ἕνεκα τῆς κλαπέσης Οὐγχετρός τοῦ Μελάγοντος Μεγιστοῦ, ὡς λέγει ὁ Ἀθηναῖος, ὁ πραγματευθεῖς περὶ πικντὸς ἐίδους ζώου, μαγειρικῶν σκευῶν κλπ. οἶον γαρίδων, οἴνων, ἐταιρῶν, σύκων, μύρων, συμπυσιῶν κ.τ.τ.

Δέκα ἔτη διήρκεσεν ὁ ἱερὸς πόλεμος, ὅστις κατετάραξε πολλοὺς πανιερωτάτους τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ ὁποίου ἀφορμὴ ἦτο ἡ ἀρπαγείσα Θεανῶ, ὡς μᾶ, βεβαίως ὁ ἴδιος ἐν ἀρχῇ τοῦ περὶ ἐραστῶν λόγου (Δειπνοσ.).

Πολλοὶ διατείνονται ὅτι ὅπως ἀπὸ τὴν τεσσαρακοστὴν δὲν λείπει ὁ μάρτιος, οὕτως ἀπὸ πάντα τὰ ἀνθρώπινα δὲν λείπει ἡ γυνή καὶ δὲν πρέπει νὰ λείψῃ. Τὰ ἐδέσματα ἡ ἔλλειψις ἄλατος καθιστᾷ ἀνάλατα, καὶ ἀνάλατα φαγητὰ εἰς αὐτὸν τὸν ἀνάλατον κόσμον εἶναι ἀνυπόφορα.

Τὴν εἰς πάντα ἐνοχὴν τῆς γυναικὸς καταδεικνύει ἡμῖν αὐτὴ ἡ ἱστορικὴ πάντων τῶν ἔθνων. Δὲν ὑπάρχει πόλεμος, δὲν ὑπῆρξεν ἔρις, δὲν θὰ ὑπάρξῃ ταραχὴ τις, εἰς τὴν ὁποῖαν νὰ μὴ ἦναι ὑποκεκρυμμένη γυνή τις.

Ἡ εἰς Αἴγυπτον ἐκττρατεία τοῦ Κωμισσοῦ ἐγένετο χάριν τῆς Νειτήτιδος. Μία τῶν ἀφορμῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὑπῆρξεν καὶ ἡ Ἀσπασία, κατὰ τὸν Κωμικόν. Τῆς μήνιδος τοῦ Ἀχιλλέως αἰτία ἦτο ἡ Χρυσή. ἂν δὲν συνήργει ἡ Ἀριάδνη κατεστρέφετο ὁ Θησεύς. — ἂν δὲν

προτεφέρετο Οὐμα ἡ Ἰριγένεια, δὲν ἐξέπλεον οἱ Ἕλληνες. — Ἡ Ἰουδίθ, ἡ Ἄγραυλος καὶ ἄλλαι ἀναφρνεῖται πρὸς στιγμὴν ἐπὶ τῆς παγκοσμίου σκηνῆς ἔφερον μεγάλα ἀποτελέσματα. — Ἡ Ἰωάννα Δ' Ἄρκ, . . . ἀλλ' ἐὰν θελήσῃ τις νὰ καταστρώσῃ ἐκθεσιν γυναικείων πράξεων πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ ὅρας καὶ χῶρον πολὺν. Διότι θ' ἀποβῆ μακρὸν τὸ νὰ εἴπῃ τις πῶς π. γ. ἡ Ἀγαθόκλεια ἔστυρεν ἀπὸ τὴν μύτην τὸν Πτολεμαῖον τὸν φιλοπάτορα, ἡ Δημιῶ τὸν Δημήτριον τὸν πολιορκητὴν, ἡ Πειθῶ τὸν τύραννον Ἰερώνυμον κλπ.

Ἀλλὰ τί λέγω; χθές ἔτι ἕνεκα τῆς ἐρωμένης τοῦ Μαρφόρη ὀλόκληρον ἔθνος ἀνεστατώθη. — Χάριν τῆς Βικτωρίας ἔλαβε διαβατήριον διὰ τὸν ἄλλον κόσμον ἀπὸ τὸν Νάπιερ ὁ Ἀβυσσινός Θεόδωρος, καὶ πολλοὶ συμπατριῶταί του, καὶ προχθές ἀνηγγέλη ὅτι εἰς τὸν οἶκον μιᾶς γυναικὸς διωργανώθη συνωμοσία κατὰ τοῦ Σολτάνου! Ἀλλὰ τὴν συνενοχὴν τῆς γυναικὸς εἰς πάσας τὰς ὑποθέσεις κάλλιστα ἐξωγράφησεν ὁ Α. Δουμάς ἐν τοῖς *Μυϊκκνοῖς* αὐτοῦ διὰ τοῦ Ἰκκάλ. Ὁ ἀστυνομικὸς οὗτος Λυγκεὺς ἀκούων τὴν διάπραξιν οἴουδ' ἄποτε ἐγκλήματος:

— *Ἀναζητήσατε τὴν γυναῖκα, ἐφώνει* καὶ πολλάκις ὡς ἐκ ὀχύματος μεταξὺ ἐρίδων ἀνδρῶν ἀνεκκλύπτετο καὶ γυνή τις συνένοχος.

Ἡμέραν τινὰ, τῷ παρουσίᾳσιν ἀτυχῆ τινα κτίστην, πεσόντα ἐκ τινος ὑψώματος καὶ φονευθέντα. Ὁ Ἰκκάλ διέταξε νὰ ἀνεζητήσωσι τὴν γυναῖκα. Κατόπιν, γενομένων ἀνακρίσεων, ἐγνώσθη ὅτι ὁ ταλιπώρος κτίστης, κύψας ἵνα ἴδῃ εἰς τι ἀπέναντι πρᾶθυρον ἡμίγυμνον τινα γυναῖκα, παρεπάτησε καὶ διὰ τοῦ παραπατήματος τούτου εὐρέθη εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

Περὶ τοῦ γυναικείου χαρακτῆρος πολλὰ γνώμας ἐξήνεγκον, ὅσοι εἶχον κερὶν νὰ σκεφθῶσι περὶ γυναικῶν (καὶ δὲν ἀμφισβᾶλλω ὅτι ὅλοι ἐσκέφθησαν, προεξελόντων τῶν πανιερωτάτων, ἀφ' οὗ καὶ ὁ σοφὰρὸς Πλάτων παρήτει τὰς μελέτας, ὅπως ῥιμβᾶσῃ ἐνθυμούμενος τὴν Ἀρχεάνκασσαν, καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐνθουσιάζετο ἐπὶ ὄρας διὰ τὴν Ἐρπυλλίδα). Διὸ βλέπει τις ἐκκαλοῦντας αὐτὰς ἄλλους μὲν μεταμορρωμένους διαβδλους, ἄλλους ἐξανθρωπισθέντας ἀγγέλους, ἄλλους ἄλατα

της παγκοσμίου πανδυσίας, άλλους α-
γοτάραχα της μεγάλης τεσσαρακοστής
(ως ο Σαπφείριος), και άλλους χυτήρια
ανθρώπων.

Τίνες υποθέτουν ότι καθ' ην ώραν έ-
πλησίαζεν ή περάτωσις της πλάσεως της
γυναίκος έπληθην ή νύξ και ό δημιουργ-
γός βαρυνθείς να ανάψη την λυχνίαν του,
τόν ήλιον, άφηκε μέρος τι της γυναικός
σκοτεινόν, ίδου δε διατι δέν δύναται τις
να έδη ή αντίγραφή έντελώς τόν γυναι-
κειον χαρακτήρα. Άλλοι νομίζουσιν ότι
ό Θεός άρχίσας την πλάσιν διαβόλων,
μετενόησεν, άλλ' επειδή τό έργον είχε
προχωρήσει, τούς άπετελείωσι, δούς αύτοίς
έξωτερικήν μορφήν άγγέλων. Τό δε μίγμα
τούτο της δικαιοσύνης και άγγελικό-
τητος άποτελεί τήν γυναίκα.

Άλλ' επειδή ή ανάλυσις τών γνωμών
τούτων ουδέ χωρεί καν εις τά στενά
όρια προλογικού κεφαλαίου, ό αναγνώ-
στης οδηγούμενος εκ τών άπειρών ότα
βεβαίως ανέγνωσε περί γυναικός και εκ
της συντόμου ταύτης διηγήσεως, άς σκε-
φθῆ και άς εκλέξη την πλέον άσπασίαν
αύτῃ γνώμην.

Είς την λιτήν ταύτην τρέπεζαν, εις
ήν καλώ τούς όλιγοκρείς δαιτυμόνας δέν
θέλω παραθέσει πολύχροα και πολυποί-
κιλα έδέσματα. Λέγουσιν ότι ή πολυ-
ποσία, ή γραμματική άδολεσχία, και ή
πολυραγία έχουνσι συγγενή τινα επιρροήν
έπι τού άνθρωπίνου οργανισμού· ή πρώτη
φέρει συμφορήεις αίματος, ή δευτέρα πλη-
θώραν νάρκης ή υποχονδρίων γερμανικήν,
και ή τρίτη γαστρικήν και δυσπεψίαν.
Εάν οι δαιτυμόνες τύχωσι νέοι ή νέαι
καλλίτερον· διότι ούτοι, ως άμφακες έτι,
άρέσκονται εις τά όξέα ή κοινότερον ζυνά
(έγώ τουλάχιστον άποστρέφομαι τά ανά-
λατα, είτε βρασμένα κολοκύνθια τύχωσι
ταύτα, είτε ζώα έλλογα, και τούτο έν παρην-
θέσει, διότι άγαπώ πολύ τάς κερυνθέεις...)

Τά άνωτέρω άς χρησιμεύσωσιν ως τις
μικρά προεισχυαγή, ή αν θέλετε μεταφο-
ρικώτερον, άς παραλληλισθώσι πρός τό
ύγρον εκείνο πνεύμα, άπερ έχει την ιδιό-
τητα να ανοίγη την όρεξιν διά την περαι-
τέρω ένέργειαν τού στόματος και της
κοιλίας (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β' **Υπάρχει ώραία εις τετραράγωνον**

Άπό γυναικός άρχεται ή διήγησις αβτη
και είναι πολύ φυσικόν εκ ταύτης να έκ-
πορεύεται πών άνθρώπιον, όστις, πύτη ή
ούτως ή άλλως, κατεδικάσθη να ηγηθή
άνθρώπου, έπομένως ιστορίας και άνα-
γνώστας τών ιστοριών τούτων· και άπο-
ρώ πώς δέν έγεννήθη ή έβια πρὸ τού Α-
δάμ άλλά τ' άνάπαλιν, τούθ' άπερ έδω-
κεν άφορμήν εις τάς γυναίκας να έκλα-
ρυγγίζωνται δι' έπυροζόμενα δι' άπό ζών
γένους άρτενικῶ άρχισεν ή άνωρότητα,
και έπομένως τούτο φέρει εὐθύνας κλπ.

Εὐτυχῶς δὲ τό πρώτον άνθύλλιον άπερ
δρέπω είναι παρουσιάσω εις τόν αναγνώ-
στην είναι έν τών εὐσημωτέρων και ώραίω-
τέρων, ά κρήγαγεν ό γυναικείος κήπος.
Έχει τό πολύτιμον και σπάνιον της κα-
μελλίας, τό άρόν τού κρίνου, τό εὐώδες
και εὐχρουν τών ίων και ύκκίνθων και τό
άκανθώδες τών ρόδων. Είναι μία ώραία,
και περιπλέον, μία γυνή!

Έζη κατά τούς άρχαίους χρόνους — δυ-
στυχῶς οι μυθιστοριογράφοι και ιστορικοί
δέν έγραψαν ακριβῶς την ήμερομηνίαν,
μη προφητεύσαντες ότι έμελλε να χρησι-
μεύτη δια τό διήγημα τούτο, άς όφον-
ται — έζη λοιπόν κατά τούς άρχαίους και-
ρούς έν τη περωνύμῃ Μιλήτῳ κόρη τις
υπερέχουσα κατά την καλλονήν και αύτης
της Θερρηλίας και της Πλαγγῶνος, τών
συμπολιτιδων αύτης, και μη διαφημι-
σθεϊτα μὲν έπι κάλλει, όσον ή Άνωύτις
τού Βαγαζου, ή Παντίκῃ ή Κυπρία, και ή
Ξενοπάθεια, ούχ ήττον όμως διακρέψατα
άρκούτως, και άπατρελάνασα πολλούς
αίσθηματίας. Τό όνομα αύτης ήτο Νεάι-
ρα, όνομα καλῶς άντηχούν εις τό εὐ; μου·
ίσως όστις μοι άναμνησκει τάς Νεά-
ρας τού Ιουστινιανου, έπομένως τά νομικά
— τήν έπιστήμην μου. Η Νεάιρα έπαι-
ξεν έπιτυχῶς δεύτερον πρώτων έλένης
έν Μιλήτῳ κατά τήν περθεσίαν της, και
μόλις είχε ησυχάσει άπό τας θρησκείας
φιλοπρονήσεις άπειρηθίμως νομίσαντων εκ-
καυρινόντων αύτην με τά έρωτικά αυτών

(1) Ο Ισοπέδικος σκέλετος της διηγήσεως τού-
της ελήφθη εκ τών ήθικών τού Ηρακλείτου και

καύσατα, άφ' ότου άπεράσισ να άπο-
κατασταθῆ έν τη πατρίδι της, δηλαδή να
χορεύση τόν χορόν τού Ησαία, ως λέγο-
μεν. ήμεις οι νεώτεροι, ήτοι να έμῶη εις
τόν κόσμον, έπι τό κοινότερον.

Η πατρίς της Μίλητος έφημίζετο τότε
ως παράγουσα ώραίας κόρας, ως ή Κολω-
νία σήμεραν τό δωώνυμον αύτη υδωρ, ή
Ρώμη πύχει; καλογήρους, ή Καμπανία
τόν καμπανίτην και αι Άθήναι τάς κα-
λῶς ισχάδας, δι' άς, λέγουσι τινές, άστειοί,
ότι έξεστράτευσεν ό Εξέρης εις Άθήνας. Η
Μίλητος είναι ή παραγαγούσα τά ώραία
έκείνα άνθη της Ιωνίας, ά μετά τούταυτης
εὐχαριστήσεως ώσφραίνοντο και έν κάπο-
τε ένέμοντο οι κλεινοί Άθηναίοι.

Αύτη είναι ή πατρίς της Άσπασίας της
δντως άσπασίας και εὐνοϊκής γυναικός τῆ
Άθναίῳ λαῶ, της Μαινενον τούτης
τού Ησριαλέου, επίσης και της περικαλ-
λους Πλαγγῶνος και της βασιλίδος Θερ-
ρηλίας. Εκτός τούτων ή Μίλητος τότε
ήτο τό χυτήριον τών περιφημοτέρων σο-
φῶν. Ο Θαλής, ό Αναξίμανδρος, ό Ανα-
ξιμένης και ό Αρχέλαος ήσαν της περιό-
ξου ταύτης πόλεως τέκνα. Τά πρώτα
σπέρματα της ιστοριογραφίας εκεί έφυτεύ-
θησαν και άνεδείχθησαν έν αύτῃ οι Μιλή-
σιοι Έκαταίος, Κάδμος, Διονύσιος κλπ.
Η Μίλητος τέλος ήτο ή άποθήκη τών
Ιωνικών καλλονών, τών Άσιακῶν άρωμά-
των, και τού Άστικου πνεύματος, και
ως τοιαύτην την άνεγνωρίζεν άπασα σχε-
δόν ή Μικρασία, ή Κιρκασία αύτη της έ-
ποχής εκείνης, ως πρὸς τάς γυναίκας.

Είς τοιαύτην πόλιν πολυέλεγκτρον και
έξάκουστον έζη ή Νεάιρα, ής τας τύχας
θέλει ιδεί ό αναγνώστης.

Ο πατήρ της άνθρωπος οικοκύρης και
φιλήσυχος, μη έπιθυμών να τόν εκκωφί-
νωσι καθεκάστην οι εις δημοπρασίαν γαμ-
βροί με τας προτάσεις των, φοβούμενος
μη ή άλλως ώραία αυτού κόρη εκτραπή
εις νεανικάς ούτως ειπεῖν τρέλας, έφρόν-
τισε να την υπανδρεύση με εὐκατάστατον
συμπολίτην του, τόν Ύψικρέοντα.

Πλήρης χαρῆς ούτος διά την άπόκτη-
σιν τού μήλου τούτου της έριδος, ήρεν υ-
περοπτικῶς τό μέτωπον, ως σύζυγος της
ώραίας Μιλησίας, όπως άλλοτε ό κακό-
μοιρος Μενέλκος, εκυτόν τόν εὐτυχέστερον
νομίζων σύζυγον. Οι τοιοῦτοι, ως ό άλλ-

κτωρ τού μύθου έπαυρόμενοι ούτω, λη-
σμονούσιν ότι υπάρχουν αιετοί, έν τό
ρόμφος τούς κατασκοπεῖ μακρόθεν.

Κατά τας πρώτας ήμέρας τού Ύμεναίου
τούτου της ώραίας της Μιλήτου, παντο-
δαπά άγαθῶ συνέβρον εις τόν οίκον τού
νεονύμφου Ύψικρέοντος. Η λάγνος της
εὐτυχίας έπληροῦτο έν βία και ό Ύψικρέων
έφρόντιζεν όπως μη, γενομένου λαθραίως
ρόγματος τινος, άποσταξῆ σταγῶν τις και
καταβρέυση βαθμηδόν ή εὐτυχία του.
(άκολουθεῖ.) Τ. ΑΜΗΕΛΛΑΣ.

ΠΟΙΗΣΙΣ

ΕΝ ΔΑΚΡΥ

Επι τού τάφου τού πατρός μου.

Πατέρα μου! βρεθήκα. Ελα. Προστάτασε με,
Σήκω άπο τόν τάφο σου και περιήγησέ με·
Ελα να τόν υῖό σου.
Μαδί μονάκριβό σου.

Ελα να ιδῆς την μάννα μου την πόση άγαπημένη
Πώς τώρα εκατήντησε πού είχε χαυδαμένη
Την κόρη σου λυπήσου,
Κάμετο 'ς την ψυχή σου.

Σήκω να ιδῆς τούς φίλους σου πού ούτε μη· μη-
| λένε.
Αν κατά τύχην μη· ιδούν τό δρόμο τούς τραβῶσι.
Πατέρα μου λυπήσου
Τό άρρανό παιδί σου.

Ούτω κι' αν κλαίω δέν άκούς, σὺ πλὴν δέν με λυ-
| πιάσει.
Γιατί πατέρα άσπλαγγνος πόσον πολύ να ήσαι;
Λυπήσου τόν υῖό σου,
Κάμετο 'ς τό Θεό σου.

Νά έλθης πλέον δέν 'μπεραῖς τό βλέπω, ναί!
| πατέρα,
Πλὴν παρακάλε το Θεό να 'ρθῆ καμιά ήμέρα
Νά ιδῆς και τό παιδί σου
Όπως ποθεῖ ή ψυχή σου!

ΕΓΓΕΝΙΟΣ Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ.

ΤΟ ΛΥΘΟΣ ΤΗΣ ΛΛΟΗΣ

(Συνέχεια, ίδε φυλλ. 103).

— Έλλεν! ειπε, δέν έπρεπε τριουτο-
τρόπως να ιδωθῶμεν.

— Πῶς ὁ καταθλιβών βλέπει τὸν καταθλιβόμενόν του; ἀπήντησεν ἡ ὄρφνη μετὰ θλίψεως. Ἰλιπίζετε νὰ με εὑρετε μειδιῶσαν ἀπὸ ἔχω τὴν καρδίαν συντριμμένην; . . . Φεῦ! πρὸ πολλοῦ, Μίρην, ἡ σκληρότης σας ἐξεδίωξε πᾶν μειδίαμα ἀπὸ τῶν χειλέων μου.

Ὁ συνταγματάρχης ἤρχισε νὰ χαμαχαινεῖται καὶ ἐκάθησεν ἡ συνομιλία τῷ ἐρχίνοτο πολὺ ἀδιάφορος.

— Ἐλλεν, μὴ με ὠθεῖτε εἰς τὴν ἀπειπίσταν διὰ τῆς ψυχῆς καὶ ἐμπουδρασμένης ταύτης περιρρονητέως; μὴ με ἀναγκάζετε νὰ γίνω δι' ἐμυτὸν ἀντικείμενον φρίκης! Σὺς ἀγαπῶ . . . σὰς ἀγαπῶ με ὅλην τὴν περιπαθῆ εἰδωλολατρεῖαν τοῦ χαρκατηρός μου. Ἢ εἰκὼν σας τόσο ὄλοσχερῶς κατεκυρίευσεν τὴν ψυχὴν μου, ὥστε δὲν γνωρίζει πλέον ἄλλο ὄνειρον μῆτε ἄλλην ἐλπίδα! Ἄλλοτε, με ἤγαπᾶτε!

— Ναι, ὡς ἀδελφόν, ἀπήντησεν ἡ ὄρφνη μετὰ γλυκύτητος; δὲν πταίω ἐγὼ ἐάν μετεβλάτε τὸ αἰτήμα τοῦτο εἰς . . .

— Εἰς μίσος; ἀνέκραξεν ὁ Μίρην ὡς ἔλλεν, χάριν σοῦ τῆς ἰδέας, μὴ λέγῃς εἰς μίσος, διότι εἶναι κίνδυνος νὰ λυθῇ ἐντός μου τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ. Ἰπέφερα, καὶ δύνῃμι νὰ ὑποβίωσῃ ἀκόμη πολλὰ πρὸ ὑμῶν ἄλλ' ὄχι καὶ τὴν ὁμολογίαν τοῦ μίσους σας.

— Αἰσθάνομαι πρὸς ὑμᾶς πλειότερον οἰκτον ἢ μίσος.

— Ἐστὲ εὐλογημένη! ἔστὲ εὐλογημένη δι' αὐτὴν τὴν λέξιν! Διὰ τὴν νὰ μὴ δύνῃμι νὰ σὰς ἐπαναφέρω τὴν ἀνάμνησιν τῶν παιδικῶν ἡμερῶν σας, τῆς ἐμπιστοσύνης σας, τοῦ νεκροῦ ἔρωτός σας! Πάντα ταῦτα δι' ὑμᾶς ἴσαν παροδικὰ, ἀλλ' εἰς ἐμὲ ἐνετυπώθησαν ὥστε ἐπὶ σκληροτάτου γρανίτου πρέπει νὰ με καταστρέψῃ τις διὰ νὰ τὰ ἀφανίσῃ.

— Ἄ! ἐάν τὰ δάκρυά μου ἠδύναντο νὰ μαλάξωσι τὸν βράχον! Ἢ Ἄραξ! διὰ τὴν ζήτησιν ἔρωτα ὅστις δὲν δύναται νὰ σὰς ἀνήκῃ; Ἢ καρδία σας θὰ ἴσῃ εὐτυχιστέρα ὅταν ἡ ἰδική μου συντριβῇ;

— Ἐλλεν, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, εἶναι καιρὸς νὰ τελειώσῃ αὐτὴ ἡ τρέλα. Φυσικῶς καθὼς καὶ νομικῶς εἶμαι κηδεμὼν σας.

— Τὸ ἤξεύρω, θεέ μου.

— Τόσον καλλίτερον. Ἰπσοχέθη τὴν

χειρὰ σας εἰς τὸν φλόν μου ἐδῶ. Ὁ σπρυγιδορύλαξ ἐπιδοκιμάζει τὸν γάμον ταῦτον· ἐγὼ, τὸν δικτάτω. Ἀῦριον τὸ ἔσπερας θὰ ἴσῃτε ἠνωμένοι ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς λέξης Μομβραῦ καὶ ἐμοῦ.

Ἢ ἔλλεν ἠτοιμάζετο νὰ ἀρνηθῇ ἄλλ' ἐν βλέμμα τοῦ Μίρην κατέστειλε τὰς λέξεις εἰς τὰ χεῖλη της.

— Ἀθλίαν σύζυγον θὰ ἔχη, εἶπε, πολὺ ἀθλίαν σύζυγον.

— Ἀλλὰ σύζυγον, τούλάχιστον! ἀνέκραξεν ὁ νεανίας πίπτων εἰς τὰ γόνατα καὶ θλίβων τὴν χειρὰ της. Ἐστὲ εὐλογημένη, ἔττω καὶ δι' αὐτὴν τὴν τοσοῦτον ψυχρὴν συγκατάθεσιν.

— Συγκατάθεσιν! ἐπέλλισεν αὐτὴ. Ἐδωκα τὴν συγκατάθεσίν μου;

— Μὴ συζητῶμεν αὐτὸ τὸ ζήτημα· βίος ἀποσιώσεως θὰ ἐπαναφέρῃ ἐπὶ τῶν χειλέων σας τὸ μειδίαμα. Θὰ ἴσῃμι αἰχμάλωτός σας, ἔλλεν! θὰ προλαμβάνω ὄλας τὰς ἐπιθυμίας σας, θὰ ἀπομακρύνω ἀπ' ὑμῶν πᾶσαν φροντίδα. Ἢ μήτηρ μου τὴν ὁποῖαν ἀγαπᾶτε θὰ σὰς ὑποδεχθῇ ὡς σωτήρα τοῦ υἱοῦ της.

— Μίρην! Μίρην! διέκοψεν ἡ νέα κόρη, δὲν ἔμπορῶ νὰ προσποιηθῶ οὔτε νὰ ψευθῶ. Δὲν δύνῃμαι νὰ παραβῶ τὴν πίστιν τὴν ὁποῖαν ἔδωκα εἰς ἄλλον. Δὲν ἤξεύρω εἰς τί δύναται νὰ με ὠθήσῃ ἡ ἀπελπίσις ἢ ἡ περρωσύνη ἄλλὰ ποτὲ ἡ καρδία μου δὲν θὰ προφέρῃ τὰς εὐχὰς τὰς ὁποῖας ἡ σκληρότης σας θέλει ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὰ χεῖλη μου.

Προηθεῖτα ἐκ τῶν συνεπειῶν τῶν λέξεων τούτων, ἐκρυψε τὸ πρόσωπον εἰς τὰς χεῖρας καὶ ἤρχισε νὰ ὀλολύξῃ σπασμωδικῶς.

Ὁ Μίρην θὰ ἐδίδεν ὄλον τὸν κόσμον διὰ νὰ ξηράνῃ τὰ δάκρυα ἐκεῖνα ἄλλ' ἢ μὴν θυσία τὴν ὁποῖαν ἠδύνατο νὰ κάμῃ ἢτο ἀνωτέρῃ τῶν δυνάμεων του.

— Ἰποχωρεῖ! ἐπιθύρυσεν ὁ συνταγματάρχης μετὰ γέλωτος. Σὺς ἐβεβαίωσα ὅτι ἡ ὑπερηφάνειά της δὲν ἤθελε διαρκέσει πάντοτε.

Ὁ νέος Ἰνδὸς ἠθάρθη ἐπιθυμίαν νὰ κατασυντρίψῃ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον.

— Ἐλλεν, εἶπε, δὲν ὑπάρχει οὔτε ἐν δάκρυ τῶν ἰδέων αὐτῶν ὀφθαλμῶν τῶ ὁποῖον δὲν πίπτει ὡς σταγὼν μέλιδου ἀνελευμένου ἐπὶ τῆς καρδίας μου.

Ἐφοβήσατο θὰ με ἐξιλώσῃ καὶ θὰ με συγχωρήσῃτε βραδύτερον χάριν τῆς βικιότητος τοῦ ἔρωτος ὅστις με καταναλίσκει.

Ἢ ὄρφνη εἰσώπα.

— Εἰπέτε ὅτι συγκατατίθεσθε! ἐπιθύρυσεν, ἐν ὄχι διὰ τῶν χειλέων σας, τούλάχιστον διὰ τοῦ βλέμματός σας ἐν νεῦμα θὰ με ἀρκέσῃ. Καμμία ἀπόκρισις! Ἐλλεν, ὑποσχεθῆτέ μοι μόνον ὅτι θὰ ἔλθετε νὰ με εὑρετε εἰς τὴν βιβλιοθήκην.

— Αὐτὸ εἰμπορῶ νὰ σὰς τὸ ὑποσχεθῶ, εἶπεν ἡ νέα κόρη ἐγειρομένη βραδέως. Ἦνθα δὲ, ἀφήσατέ με, ἐκτός ἐάν θέλετε νὰ με ἰδῆτε ἐκπνεύσαν ἀπὸ τρόμον εἰς τοὺς πόδας σας. Ἐπιθυμῶ νὰ ἴσῃμι μόνη μόνη με τὰς σκέψεις μου καὶ με τὸν Θεὸν διὰ νὰ τῷ ζητήσω νὰ με πρηγορήσῃ καὶ νὰ με συγχωρήσῃ διὰ τὴν ἀπόρασιν τὴν ὁποῖαν ἔλαβα.

Ὁ Μίρην ὅστις δὲν ὑπώπτευσεν ὅτι ἡ ἀπόρασις περὶ ἧς ἐπρόκειτο ἦτο ἡ αὐτοκτονία, ὑπέθεσεν ὅτι ὠμίλει αὐτὴ περὶ τῆς εἰς γάμον ὑποσχέσεως τὴν ὁποῖαν ἐνόμιζεν ὅτι ἐπέτυχεν. Κατέστη σχεδὸν παράφρων ἀπὸ χαρὰν καὶ εὐγνωμοσύνην καὶ με ὄλας τὰς φρικιάσεις τοῦ θύμότητος του, ἔφερον ἐπαυσιμίας τὴν ψυχρὴν χεῖρα τῆς ἔλλεν εἰς τὰ φλογερὰ χεῖλη του.

— Ἀφήσατέ με, ἐπανελάβεν ἐκεῖνη, ἐάν ἔχετε ὀλίγον οἰκτον δι' ἐκεῖνην τὴν ὁποῖαν καθιστᾶτε τοσοῦτον δυστυχῆ.

Ὁ συνταγματάρχης τὸν ἔσυρεν ἔξω τοῦ δωματίου. Ὁ Ἰνδὸς τοσοῦτον ἦτο παράφορος ἐκ τῆς χαρᾶς ὥστε δὲν ἤξευρε πλέον τί ἐπραττεν. Εἶχεν ἀπατηθῆ, καὶ ἡ δυστυχὴς κόρη περιωρίσθη νὰ μὴ τὸν ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς πλάνης του.

— Διάβολε! ἤξεύρετε ὅτι περισσότερο ὁμοιάζετε με μὲγάλον παιδίον παρὰ με τὸν ψυχρὸν καὶ ἀποφασιστικὸν ἄνδρα ὅστις τόσο καλὰ με ἐπαιξεν ἄλλοτε; (Ἐνόει τὴν ὑπόθεσιν τῶν κύβων.) Εἰσθε φαντασιόπληκτος ὅσον καὶ μία νέα τρελαμένη ἀπὸ ἔρωτα.

Ὁ νέος ἀπεμακρύνθη ἀπ' αὐτοῦ ἐν σιωπῇ. Ἐσπευσε νὰ μείνῃ μόνος διὰ νὰ σκεφθῇ ἡ παρουσία τοῦ ἀναξίου ὀργάνου τὸ ὁποῖον εἶχε μεταχειρισθῆ τῷ ἐνεποίει φρίκην.

— Ὅ,τι εἶναι καλὸν τελειώνει καλὰ, ἐπανελάβεν ὁ συνταγματάρχης ἀκολουθῶν αὐτὸν διὰ τοῦ βλέμματός. Ἢ συγκατάθε-

σις τῆς ἔλλεν μᾶς ἀπαλλάσσει πολλῶν δυσχερῶν.

Μετὰ τὰς λέξεις ταύτας, διευθύνθη πρὸς τὴν βιβλιοθήκην, με τὸν σκοπὸν νὰ ἐξαφανίσῃ τὸ σπουδαῖον ἔγγραφο τὸ ὁποῖον ἔλαβε παρὰ τοῦ Μίρην. Ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο, τὸ χαρτοφυλάκιον δὲν ὑπῆρχε πλέον. Καταβλήθη ἐπὶ ἐκπλήξεως καὶ ἀνησυχίας, κατέπεσεν ἐπὶ θρονίος τινός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Ὁ ἀγρονόμος Ἀσθων περιέμενε μετὰ ζωηροτάτης ἀνυπομονησίας τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ γὰν' διότι, ἐάν καὶ δὲν ἀμφιβάλλε περὶ τῶν ἀγαθῶν του προθέσεων ἀποδέδοντος τὸ λογικὸν εἰς τὸν γέροντα Μαρτίνον τὸν μόνον μάρτυρα τῆς δολοφονίας τοῦ σὶρ Οὐίλλιαμ Μομβραῦ, ἤθελεν ὅμως νὰ βεβαιωθῇ καλῶς. Ἰπῆρχεν ἀκόμη καὶ ἄλλο αἶτιον παρὰ τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον ἠσθάνετο διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνεψιοῦ του. Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐξωμότητος εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸν ἀδελφόν του, εἰ καὶ πολὺ μεταβεβλημένον ἐκ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ἀπουσίας.

Ἐχρειάζετο ὄχι ὀλίγη διπλωματικὴ διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὴν περιέργειαν τῆς γυναικὸς του καὶ νὰ τῇ ἐξηγήσῃ τὰ αἰτία τὰ ὁποῖα εἶχε διὰ νὰ ἴσῃ μόνος καὶ νὰ μείνῃ ἔξυπνος περισσότερο τοῦ συνήθους. Εὐτυχῶς ἡ καλὴ γυνὴ δὲν εἶχεν οὔτε σπινθῆρα ζηλοτυπίας.

Ὅταν ἡ ὥρα ἐπλησίασεν, ὁ Ματθαῖος ἐξῆλθε τῆς ἐπαύλεως καὶ ἔλαβε τὴν ἀτραπὸν ἣτις ἔφερον εἰς τὴν πλατείαν. Ἰξέυρεν ὅτι ὁ ἐπισκέπτης του θὰ διήρχετο ἐκεῖθεν. Δὲν περιέμενε πολὺ. Φύσας εἰς τὸ ἦμισυ τοῦ δρόμου, ἤκουσε βῆμα βαρὺ καὶ κανονικὸν ἐρχόμενον ἀντιθέτως.

Ἦτο ὁ γὰν. Ἰπὸ ἀμοιβαίας ὠθήσεως ἔθλιψαν τὰς χεῖρας ἀλλήλων καὶ ὠνομάσθησαν διὰ τῶν ὀνομάτων των: «Φίλιππε! — Ματθαῖε!»

— Μὲ ἀναγνωρίζετε λοιπόν; εἶπεν ὁ ἐξωμότης.

— Ἄμα ἤκουσα τὴν φωνὴν σου σου ἀνεγνώρισα. Πιθανὸν νὰ ἠπατώμην ἀπὸ τὸ πρόσωπόν σου, διότι τὰ χαρακτηριστικὰ μεταβάλλονται με τὸν καιρὸν, καὶ ὁ ὄρασίς μου εἶναι ἀσθενής· ἀλλ' ἡ καρ-

δία μου εκίρτησεν εἰς τὸν ἦχον τῆς φωνῆς σου . . . δὲν ἠδύνατο νὰ με ἀπατήσῃ.

Περιεπάτησαν ὀλίγον πλῆθειον ἀλλήλων χωρὶς νὰ διακόψωσι τὴν σιωπὴν.

— Φίλιππε, εἶπεν ὁ ἀγρονόμος, εἶδες τὸν υἱὸν σου;

— Τὸν εἶδα, καὶ δὲν δύναμαι ἀρκούντως νὰ σὰς εὐχαριστήσω, διὰ τὴν εὐνοϊάν σου πρὸς τὸ πτωχὸν τοῦτο ἐγκαταλειμμένον παιδίον· ἐπράξατε, καλῶς τὸ καθήκον σας, Ματθαίε· ὑπῆρξατε ὄχι μόνον γεννητὸς ἀλλὰ καὶ φρόνιμος, φρονιμώτερος ἴσως παρὰ ἐὰν ἐμυθάζετε . . .

— Ἰὰν ἐμάνθανα τί;

— Τίποτε . . . τίποτε. Βῖναι πᾶν ὅ,τι ἡ καρδία ἐνὸς πατρὸς δύναται νὰ ἐπιθυμήσῃ.

— Εἰμπορεῖς νὰ τὸ εἰπῆς, Φίλιππε, ἀπήντησεν ὁ ἀγρονόμος ὑπερφάνως· διότι τίποτε δὲν τὸν εὐχαρίσκει περισσότερο παρὰ νὰ ἀκούῃ ἐπαινούμενον τὸν Θεὸν υἱὸν του. Μολονότι ὅλη ἡ ἀξία δὲν ἀνήκει εἰς ἐμὲ μόνον. . . ὁ δόκτωρ Ὄσμ ὑπῆρξεν ὁ διδάσκαλός σου.

— Ἠξέυρω . . . ἠξέυρω.

— Ἐλπίζω ὅτι δὲν ἔχεις τὸν σκοπὸν νὰ μᾶς τὸν ἀρπάσῃς διὰ νὰ νὰ τὸν φέρῃς εἰς τὰς Ἰνδίας; ἔμαθα ὅτι εἶσαι πλούσιος, καὶ ἴσως αἰσχύνεσαι διότι ἔχεις ἀδελφὸν ἕνα ἀπλοῦν ἀγρονόμον.

— Δὲν εἶμαι πλούσιος, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ χάν.

Μεγάλην ἀνακούφισιν ἠσθάνθη ἡ καρδία τοῦ ἀξιολόγου Θεοῦ τοῦ ἡρώδους μας· ὄχι ἀπὸ αἰσθημα φθόνου· ἐξ ἐναντίας, ἤθελε χαρῆ διὰ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀδελφοῦ του· ἀλλὰ διότι τοῦτο συνέτεμνε τὴν ἀπόστασιν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ αὐτῶν.

— Δόξα τῷ Θεῷ! ἐψήφισα.

— Διότι εἶμαι πτωχός.

— Ὁχι, Φίλιππε, ὄχι δι' αὐτὸ· μολονότι ὁ πλούσιος δὲν εἶναι καὶ εὐτυχής. Ἐπὶ Παυλὸς με ἔφερεν εὐτυχίαν. ἔχω ἀρκετὰ καὶ περισσότερα μάλιστα δι' ἑλπίδας ἡμᾶς· ἀλλὰ καὶ ἀνεῖχα ὀλιγώτερα, θὰ τὰ ἐμοίρασα με σὰς.

Ὁ ἀδελφός σου τῷ Θεῷ ἐπισηπλῶς τὴν χεῖρά σου· καὶ ὁ Θεὸς ἀπαυτῶσαι ἐπὶ εἶναι υἱὸς σου; ἀπαυτῶσαι ὁ ἀγρονόμος ἀλλ' ἠδύνατο νὰ με ἀπατήσῃ.

— Εἶμαι βεβαίως περὶ τοῦ ἐπισηπλῶσαι καὶ ἔχω πολλοὺς λόγους διὰ νὰ μὴ ἐπιθυμῶ πρὸς κατὰ παρὸν νὰ τὰ γυμνῶ. Δι' αὐτὸ ἠθέλησα νὰ σὰς ἰδῶ μόνον.

Ὁ Ματθαῖος ἄσθων δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνόησῃ πᾶς ὁ πατήρ υἱοῦ τοιοῦτου ὡς ὁ Ἑρρίκος ἠδύνατο νὰ καταστῆλῃ τὰς ὁρμὰς τῆς καρδίας του, καὶ νὰ φέρεται πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς ξένον. Ἰπὸναι δυσάρεστος καὶ ἦτις τὸν ἔκαμε νὰ τρέμῃ διὰ τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν τοῦ ἡρώδους μας, τὸν ἀνεκοφεν ἀίρνης ἐνῶ περιεπάτει.

— Φίλιππε, εἶπε, δὲν εἶμαι περιεργός· ἀλλ' ἡ ἀγάπη μου πρὸς τὸν νέον τοῦτον με δίδει τὸ δικαίωμα νὰ ὁμιλήσω. Ἐλπίζω ὅτι ἐφέρθης ὡς τίμιος ἄνθρωπος μετὰ τὴν μητέρα τοῦ Ἑρρί;

— Ὡ; ἀνάνδρος καὶ ὡς κακοῦργος! εἶπεν ὁ ἐξωμότης.

— Ὁ Θεὸς νὰ σὲ συγχωρήσῃ, Φίλιππε . . . πίντοτε τὸ ὑπωπτευόμεν· διότι ποτε δὲν ἠκούσαμεν, οὔτε ἐγὼ οὔτε ἡ σύζυγός μου, ὅτι ἦσο νυμφευμένος . . . ἔγινε, ὕστερον ἀπὸ ὅλα, ὁ δυστυχὴς Ἑρρί εἶναι . . .

— Παρεξηγήτε τοὺς λόγους μου, διέκοψεν ὁ ἀδελφός του μετ' ἀνυπομονησίας. Ὅσα καὶ ἂν ἦναι τὰ σφάλματά μου, δὲν ἔχω ὁμῶς νὰ ἐλέγξω τὸν ἑαυτὸν μου καὶ διὰ τὸ σφάλμα τοῦτο· ὁ Ἑρρίκος ἐγεννήθη ἐκ νομίμου γάμου.

Ποτὲ φανέρωσις δὲν ἐπροξένησε πλειότεραν εὐχαρίστησιν εἰς τὸν Ματθαῖον ἀπὸ ταύτην. Ἠσυχάσας ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, δὲν παρέτεινε τὰς ἐρωτήσεις του.

— Χαίρω πολὺ· ὅτι ἐπέστρεψας, εἶπε μετ' εὐλικρινδοῦς εὐχαριστήσεως· γνωρίζεις τὸν κόσμον καλλίτερον ἀπὸ ἐμὲ, μολονότι μετέβην δις εἰς τὸ Λονδίον καὶ ἀπαῖς μέχρι τῆς Ἰόρκης.

— Ἐ ἀνθρωπότης εἶναι πανταχοῦ ἡ αὐτή, εἰς τὴν Εὐρώπην καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν, εἰς τὰς μεγάλας πόλεις καθὼς καὶ εἰς τὰ χωρία· αἱ περιστάσεις τὴν τροποποιεῖσιν ἀλλὰ σπανίως τὴν μεταβάλλουσι· τὰ ἐλαττώματά της καὶ αἱ ἀρεταὶ της ὁμοιάζουσι πολὺ.

— Βεβαίως, βεβαίως ἐν ἀπήντησεν ὁ ἀγρονόμος ἀνὰ καὶ δὲν ἦτο βέβαιος ὅτι ἐνὸς τῶν ἀδελφῶν του, ἀπομαχόμενος ἐπὶ τῶν ἀλλὰ διὰ τὴν ἀξίαν τοῦτο, κατὰ τὸν γὰρ ἀνεῖχα ὀλιγώτερα, θὰ τὰ ἐμοίρασα με σὰς.

— Ἄ, ἰδὲ . . . βῖναι δύο ἢ τρεῖς ἡμέ-

ραι ὅπου ὁ Κετλεβοροῦγ ἦλθε νὰ με εἴρῃ εἰς τὴν Ἑπαυλίν. Πρέπει νὰ τὸν ἐνθυμῆσαι· ἕνας ὑψηλὸς ἰσχνός, ὅταν ἤμεθα παιδία;

— Τὸν ἐνθυμοῦμαι ἐντελῶς.

— Ἄρχετα νὰ μοῦ εἰπῇ ὅτι ὁ δυστυχὴς Μαρτίνος, ἐμπιστευθεὶς ὑπὸ τοῦ δόκτορος εἰς τὰς φροντίδας του, ἐδραπέτευεν ἐπὶ πολλὰς νύκτας συνεχῶς, καὶ ὅτι εἶχε πάντα λόγον νὰ πιστεύῃ ὅτι μετέβαινεν εἰς τὸ φρούριον.

— Βλέπω . . . βλέπω.

— Δὲν ἀρκεῖ τοῦτο. Ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦς ὁποίους ἐπρόφερε κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του, ὁ Κετλεβοροῦγ ὑπέθεσεν ὅτι ἡ μίς Ἑλλεν Δεσέρ, ἡ ἀνεψιὰ τοῦ δυστυχοῦς σιρ Οὐίλλιαμ, ἐφέρθη δεσμίαι διὰ τινὰ σκοπὴν καταχθόνιον.

Ὁ ἀδελφός του ἐσκέφθη πρὸς στιγμὴν.

— Ματθαίε, εἶπεν, ὠμιλήσατε περὶ τούτου εἰς τὸν Ἑρρίκον;

— Ὁχι.

— Ἦ εἰς κανένα ἄλλον;

— Εἰς κανένα. Ἐσυλλογίσθη νὰ τὸ εἰπῶ εἰς τὸν Ζόε Βέαν· ἀλλ' αὐτὸς ἀγαπᾷ τόσον τὸν κύριόν του ὥστε βεβαίως θὰ τῷ ἀνεκοίνωνε τὸ μυστικὸν τοῦτο.

— Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἰάσεως τοῦ Μαρτίνου, ἀπήντησεν ὁ Φίλιππος με ὕφος σύννου.

— Ἦτις δύναται νὰ βραδύνη πολὺ, ἐπανέλαθεν ὁ ἀδελφός του· καὶ ἐὰν ἡ δυστυχὴς μίς Ἑλλεν εἶναι τῶντι εἰς τὸ φρούριον, πρέπει νὰ κινηθῶμεν ἀμέσως. Ὁ Ἑρρίκος ποτὲ δὲν θὰ με συνεχώρει ἐὰν συνέβαινε δυστύχημά τι εἰς τὴν κόρην τὴν ὁποίαν ἀγαπᾷ· καὶ ἐγὼ ἐπίσης δὲν θὰ ἐσυγχώρουν τὸν ἑαυτὸν μου. Τί νὰ κάμωμεν; Νὰ τῷ εἰπῶμεν ὅλα, ἢ . . .

— Ὁχι, ἐὰν θέλετε νὰ ζήσῃ, διέκοψεν ὁ χάν· ὁ ἐχθρός του συνενόει τὴν δύναμιν τῆς τίγρεως μετὰ τὴν πανουργίαν τοῦ ὄφεως· δὲν γνωρίζει ἄλλον νόμον ἀπὸ τὰ κακά του πάθη, καὶ ἡ ζωὴ ἐνὸς ἀνθρώπου δὲν εἶναι εἰς αὐτὸν μᾶλλον περισπούδατος ἀπὸ ἐν ἄχυρον τὸ ὁποῖον συναντᾷ εἰς τὴν ὁδὸν του. Ἀφήσατέ τον εἰς ἐμὲ.

— Εἰς σὲ, Φίλιππε;

— Ναί· μόνος ἐγὼ γνωρίζω τὰ μέσα πῶς νὰ τὸν ἀφοπλίσω. Βεβαιωθῆτε περὶ ἐνὸς πράγματος, ὅτι θὰ ἐπαγρυπνῶ ἐπὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς Ἑλλεν χάριν αὐτῆς τῆς ἰδίας . . . χάριν τοῦ Ἑρρίκου.

— ἔχεις ἀνάγκην βοήθειας, Φίλιππε;

— Οὔτε βοήθειας οὔτε μαρτύρων, Ματθαίε· δὲν δύναται νὰ καταστρέψωσι τὸ σχέδιόν μου! Ὡ; ὁ ἀσπάλαξ, πρέπει νὰ ἐργασθῶ μόνος καὶ εἰς τὰ σκότη.

— Δυσχερὴς ἐργασία. Δὲν σὰς ἐννοῶ καλῶς· τὸ κατ' ἐμὲ ἐνόμιζα πάντοτε ὅτι πᾶσα ἐργασία καὶ πρὸ πάντων ἡ τοῦ γεωπόνου ἐγίνετο καλλίτερον εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἀλλὰ σὺ ὅα ἠξέυρεις καλλίτερον ἀπὸ ἐμὲ τί πρέπει νὰ πράξῃς εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν.

— Μὴ ἀμφιβάλετε μήτε περὶ τῆς συνεσεῶς μου μήτε περὶ τῆς συμπαθείας μου πρὸς τὸν ἀνεψιόν σου.

— Τῆς συμπαθείας σου, Φίλιππε! ἡ λέξις εἶναι πολὺ ψυχρὰ ὅταν πρόκηται περὶ τοῦ ἰδίου σου υἱοῦ. Ἀγάπη ὅα ἦτο καλλίτερον.

— Ἀγάπη, ἔττω, ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός του μετ' ἀνυπομονησίας. Εὔρεθῆτε τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸ πρεσβυτέριον.

— Διατί;

— Οἱ δικασταὶ ὅα συνέλωσι διὰ νὰ λάβωσι τὴν κατάθεσιν τοῦ Μαρτίνου. Ἰσως ὅα ὀνομάσῃ τὸν δολοφόνον τοῦ κυρίου του· ἐπειδὴ μόνος αὐτὸς ἦτο παρών.

— Ἀλλὰ, δύναται;

— Βεβαίως.

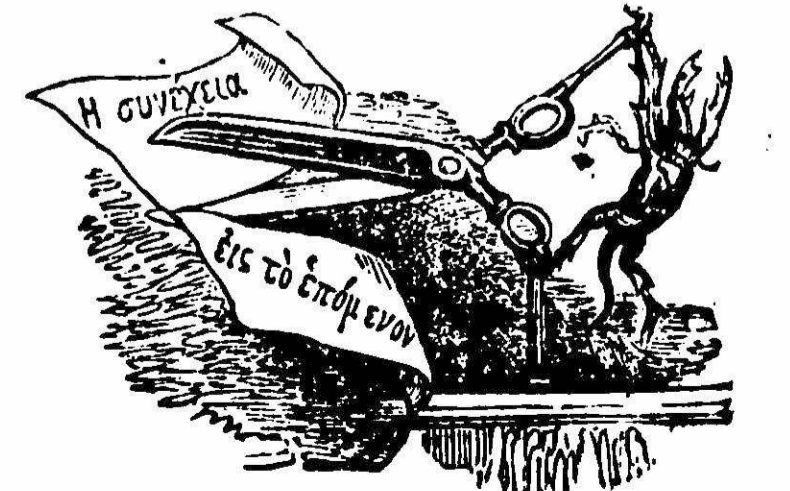
— Ἀπέδωκες τῶντι τὸ λογικὸν εἰς τὸν γέροντα; Ὡ! Φίλιππε, Φίλιππε, ἀπέκτησες γνώσιν Ουαμασίαν. Ὅταν ἤμεθα παιδία ἦσο ἐπίσης ἀπλοῦς, ἐπίσης ἀμαθὴς καθὼς ἐγὼ. Πῶς ἔμαθες ὅλα ταῦτα;

— Πάσχων . . . Ὑγίαινε, πρέπει νὰ ὑπάγω εἰς τὸ φρούριον.

— Ὅλαι αἱ θύραι του εἶναι κλεισταί.

— Δὲν ζητῶ νὰ εἰσέλθω.

— Καὶ τὰ παράθυρα ἐπίσης, προσέθηκεν ὁ ἀγρονόμος, ὅστις ἔτρεμεν εἰς τὴν ιδέαν μήπως ὁ ἀδελφός του ἐκτεθῇ εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ τρομεροῦ ἐχθροῦ περὶ οὐ ὠμίλησεν.

ΛΑΓΩΟΣ και ΧΕΛΩΝΗ.

(Μύθος εκ τῶν τοῦ Λαγονταίου).

Δὲν ὠρελεῖ νὰ σκεύδωμεν, πρέπει νὰ προνοῶμεν·
 Τοῦτο δηλοῖ τοῦ λαγωῦ καὶ τῆς χελώνης πάλη.
 « — Στοιχηματίζεις, λαγωῦ, νὰ συναγωνισθῶμεν
 εἰς θά προφθάσῃ τὸν σκοπὸν ἐκεῖ, καὶ τίς θὰ
 [σφάλῃ;
 « — Παραρροεῖς; ἀπήντησεν ὁ λαγῶς καγχάζων·
 « εἰς λοιπὸν ἄλλεθρον τοιαῦτα πρὶν λαλήσῃς·
 Καὶ τὴν ταχύτητα αὐτοῦ ἰδεῖννε κομπάζων.
 « — Παράφρων, ἔγω' ἴδωμεν λοιπὸν ἂν θὰ καρδίσης·
 Ἐδέχθη' καὶ τοῦ νικητοῦ ὠρίσθη τὸ βραβεῖον
 καὶ τοῦ σταδίου ἔβασαν συγχρόνως τὸ σημεῖον.
 Καὶ τὸ βραβεῖον ἀπὸ τί λοιπὸν ἀποτελεῖτο;

Τίς ἔτε ὁ κριτὴς αὐτῶν καὶ πῶς ἰσοκλήτεον·
 Σὰς εἶναι ἀδιέφορον· ἀρχίζει ἡ χελώνη
 διὰ βημάτων κομπῶδων βαδίζουσα, ματρίων.
 Ἀλλ' ἴσεται ὁ λαγῶς, βηματίζων τρεῖς μόνον,
 ἤρουν νὰ φέρωσιν αὐτὴν αὐθὺς εἰς τὸ σημεῖον.
 ἔχει καιρὸν, ἐσκέπτετο, ἀκόμη νὰ βεσκήσῃ.
 Ὅσον βραδύτερον αὐτὸς τὸν δρόμον τοῦ ἀρχίσῃ
 τοσοῦτον καὶ ἡ νίκη τοῦ θά· ἦσεν λαμπροτέρα·
 καὶ ἐπαιζεν ἀμέριμνος καὶ ὁ καιρὸς ἀπέρα
 καὶ ἡ χελώνη ὀλονὴν βραδίως ἐπροχώρει
 καὶ τὸ σημεῖον πάντοτε ἐγγίζον ἰδεώρει.
 Ὀλίγον ἔτι ἔλειπεν· ὁ λαγῶς ταχέως
 ἐγείρεται καὶ ὤρμησεν ὡς ἀστραπή· μεταίως.
 — Δὲν ἠμυροβήτου, λαγωῦ, δικαίως τὸ βραβεῖον;
 εἰς μάτην ἡ ταχύτης σου καὶ ἡ ἐκκίνησις·
 ἐγὼ σ' ἐνίκησα· ἐγὼ ... χελώνη ἡ βραβεῖα.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Ὁ Οὐάσιγκτων Ἔρβιγκ. — Ὁ δρκος τοῦ Πασᾶ. — Αἱ τελευταῖαι στιγμαὶ τοῦ Νεῦ.
 Βιβλιοκρισίαι. Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον καὶ Γεώργιος Ζαλοκώστας. — Ἡ Ἑλένη τῆς Μι-
 λήτου. — Ποίησις. — Τὸ ἄνθος τῆς Ἀλόης. — Μύθος.

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ.

Τὸ ἡμέτερον περιοδικόν, διατρέχον τὸ τέταρτον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς του ἔτος, σκοπὸν ἔχει νὰ διδάσκη τέρπρον. Δι' ἄρθρων ποικίλων, ἱστορικῶν, φυσικῶν, βιογραφικῶν κτλ. μεμιγμένων μετὰ διηγημάτων καὶ μυθιστορημάτων ἀναπαυόντων τρόπον τινὰ τὸν ἀναγνώστην ἀπὸ τὰ σπουδαῖα ἀναγνώσματα, προσπαθεῖ νὰ διαδώσῃ γνώσεις ποικίλας καὶ ὠφελίμους εἰς πάντα Ἑλληνα καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πτωχότερον ἕνεκα τοῦ εὐ ὄ ν ο υ τ ῆ ς τι μ ῆ ς.

Ἐκ διαλειμμάτων κοσμεῖται δι' εἰκόνων ὠραίων ἐπεξηγουσῶν τὰ διάφορα ἄρθρα.

Ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, ἐκδίδεται κατὰ δεκαπενθήμερον εἰς φυλλάδιον ἐκ 16 μεγάλων σελίδων.

Τιμὴ ἑτησίας συνδρομῆς μετὰ τοῦ ἀναποσπάστου παραρτήματος (ἐπίσης ἐκ 16 σελίδων, μικροτέρου σχήματος, συγκειμένου) εἶναι δραχμαὶ μὲν δέκα διὰ τὸ ἐσωτερικόν, φράγκα δὲ δεκαἕξ διὰ τὴν Τουρκίαν καὶ Αἴγυπτον.

Εἰς τοὺς ἤδη ἐγγραφομένους συνδρομητὰς καὶ προκαταβάλλοντας τὴν συνδρομὴν των δίδονται ΔΩΡΕΑΝ οἱ κατὰ τὸ τρίτον ἔτος ἐκδοθέντες 10 ἀριθμοὶ τοῦ παραρτήματος «Ὁ Υἱὸς τοῦ Διαβόλου» ὑπὸ Παύλου Φεβάλ.

Αἰτήσεις μὴ συνοδευόμεναι μὲ τὸ ἀντίτιμον τῆς συνδρομῆς δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν.

Α. ΣΚΑΛΙΔΗΣ.